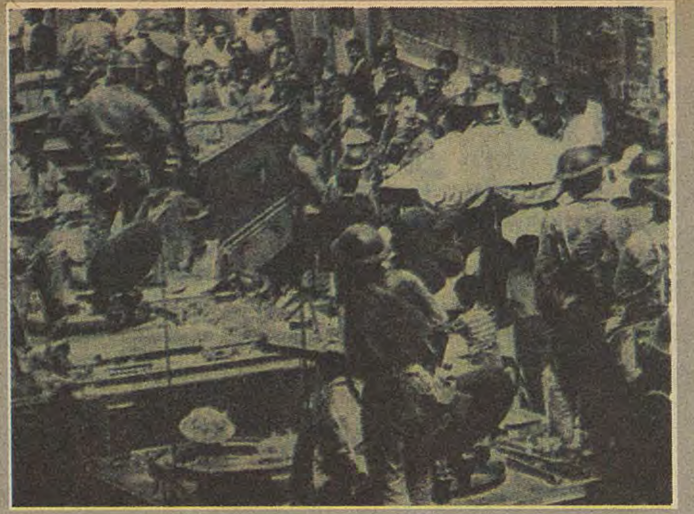
SÖZ

HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ

Kamu çalışanları 15-16 Haziran'ın sınavında

▼ Meclis'teki siyasi partilerin büyük çoğunluğunun, Anayasa değişikliği sırasında memurlara grev ve toplusözleşme hakkı vermeyen bir düzenlemeyi öngörmesi, çalışanların şiddetli tepkisiyle karşılaştı. Anayasal düzenlemeye karşı kamu çalışanları sendikaları direnişe geçti...

■ Haberi 7. sayfada

Devlet partisinin Menzir'in ağzından savurduğu tehdit yeni bir sertlik döneminin başlangıcıdır

CHP'ye bile DEP muamelesi

'Çoğulculuk bizim için tek yol'

▼ Almanya'daki Demokratik Sosyalizm Partisi'nin (PDS) Genel Başkanı Lothar Bisky, partisinin sosyal demokratlaşma sürecinde bulunduğu yönündeki iddiaları reddetti. PDS'nin çoğulcu yapısını her zaman koruyacağını kaydeden Bisky, "Bazen bu çok zor; ancak şimdiye dek çözümler bulduk. Partide hiçbir azınlık görüşü baskı görmemelidir. Sorunları çözmek için bu çok zor, ama bizim için tek yoldur" dedi.

■ Bisky ile SÖZ adına Mahmut A. UFUK görüştü. Sayfa: 8'de

▼ İstanbul Emniyet Müdürü Menzir'in CHP'li bakanları "vatan hainliği" ile suçlamasının ardından bir kıyamet koptu. Olay birdenbire büyüdü ve Türkiye gündeminin ilk sırasına gelip oturdu. Sermaye blokunun medya içindeki uzantısı gazete ve TV'ler de bir tek soru hariç olaya ilişkin herşeyi söylediler ve tartıştılar. Tartışmadıkları soru şuydu: Menzir niçin ve hangi amaçla böyle bir konuşma yapmıştı.

▼ Necdet Menzir'in Demirel ve Cavit Çağlar'la bilinen yakınlığı da operasyonun yalnızca CHP'yi değil; Çiller'i de dolaylı olarak hedef aldığı iddiasını doğrular nitelikte. Bunun önemli bir kanıtını, konuşmasını son derece soğukkanlı, hatta yazıp ezberlemiş bir edayla yapmış olması oluşturuyor. Çünkü konuşmasından kısa süre sonra bütün gazetelerin patronlarını, yöneticileri ve köşe yazarlarını arayıp bunu değerlendirmelerini "rica" ediyor.

▼ Yaygın bir iddia CHP'nin bu kez hükümette kalamayacağı doğrultusunda. Bu görüşün sahipleri, CHP'nin namusunu kurtarmak için Menzir'in görevden alınmasını isteyeceğini, ancak Çiller'in ve şahinlerin buna kesinlikle evet demeyeceklerini ileri sürüyorlar. Bu yorum mantıksal açıdan Çiller'in de artık CHP'ye ihtiyacının kalmadığı iddiasını taşıyor.

▼ "Devlet Partisi" ya da "Gümrük Birliği Partisi" karşısında "Özgürlükler Partisi" üyeleri açısından 'Menzir Vakası'nda asıl görülmesi gereken, bu açıklamanın iç savaş kışkırtıcısı, ciddi bir sertlik döneminin habercisi olduğudur.

■ Haberi ve yorumu 11-12. sayfalarda

Gecekondudaki isyanın tercümesi

▼ Her provokasyon bir politikadır ve her politika bir provokasyon olabilir. Kürt politikası, özelleştirme politikası ve diyanet politikası başlıbaşına birer provokasyon değil mi? Gecekondulu gençler işte bu provokasyonlara geliyorlar, muhalif oluyor ve isyan ediyorlar. Toplumsal muhalefetin haleti ruhiyesinde radikal bir değişikliğe yol açıyorlar.

■ Melih Pekdemir'in yazısı 4. Sayfada

Demokrasicilik oyunundan bir kesit
Mahmut Alınak 5. sayfada

Stalin'in resmi
Yavuz Alogan 7. sayfada

'Hadi bakalım kolay gelsin'
Yüksel Işık 14. sayfada

yeşilçam'da en anne'ler
Met-Üst 19. sayfada

1995 yılında işçi sınıfı cephesindeki beklentiler
Yıldırım Koç 20. sayfada

Yöntemi doğru belirlemek
Teslim Töre 21. sayfada

İtalya'da Komünist Yeniden Kuruluş Partisi

Orak-çekici elden düşürmeyenler...

■ HABERİ 9. SAYFADA

Burkaycı Kürt partisine de kapatma davası açıldı

Türk ve Kürt kardeşliğini savunmak ta suç!

■ HABERİ 5. SAYFADA

Büyük kongrede eski TİP'liler partiye katılıyor

BSP'den 'ateşkes ve diyalog' çağrısı

■ HABERİ 3. SAYFADA

● TARİH: 17 HAZİRAN 1995 ● SAYI: 18 ● FİYATI: 40.000 TL (KDV DAHİLDİR) ● ALMANYA 4 DM ● İSVİÇRE 4 Sfr ● FRANSA 14 FF ● İNGİLTERE 1.7 £ ● HOLLANDA 5 Hfl ● AVUSTURYA 28 AS ● ABD 3 $

Kitleleri susturanların sesi!

Diyarbakır Söz'den Yeni Sayfa'ya giden yol...

Gazete bayiine girip, "Bir Yeni Sayfa ver" diyoruz. İçerdeki üç kişi önce bize, sonra birbirinin yüzüne bakıyor soru işaretleriyle, "Bu da neydi yahu" gibisinden. "Geçen hafta çıktı, günlük gazete" diye hatırlatıyoruz. "Ha!" diyorlar. Kenarda duran gazeteleri karıştırarak aramaya başlıyorlar. "Çok satmıyor mu?" diye sorduğumuzda, "Çıktığından beri bir sen sordun" yanıtını alıyoruz. "Bizimki de iş icabı, mecburen alıyoruz" diye izah etmek zorunda hissediyoruz kendimizi.

Yeni Sayfa "Sessiz kitlelerin sesi gümbür gümbür bir gazete geliyor" sloganıyla 1 Haziran tarihinde yayına başladı. Sahibi AMİD Gazetecilik ve Matbaacılık AŞ adına M. Ali Altındağ. Altındağ, Diyarbakır'da yerel olarak yayınlanan Diyarbakır Söz gazetesinin ve Söz TV'nin de sahibi olarak tanınıyor. Dağıtım şirketlerinin raporlarına göre satışı 1.200 ile 1.500 arasında oynuyor. "Bir okur" olarak gazete yöneticilerine sorduğumuzda satışlarının 5 binin üzerinde olduğunu ve eylül ayında atılım yapacaklarını öğreniyoruz, yüreğimize su serpiliyor.

Bir süre önce MHP çizgisindeki Ortadoğu'nun baş yazarlığından ayrılan Necdet Sevinç 1. sayfadan "Divan" sütununda yazıyor(du). Şimdi dinlenmeye çekildi. Sevinç, köşesini daha çok "MHP'ye selam çakmak" için kullanıyordu. Ara yerel seçimlerde MHP'nin oylarının yüzde 7'nin altında kalmasına hayıflanan, "Eğer Alpaslan Türkeş bir başka ülkede yaşamış olsaydı, halkın büyük bir ekseriyetinin oyuyla iktidara getirilir, ülkenin idaresi de onun çelik iradesine teslim edilirdi" şeklinde yazılar yazıp, "Hazmedemiyorum bir türlü" diyordu.

Necdet Sevinç'in yerine başyazıları artık Mehmet Embellioğlu yazıyor. Embellioğlu kim mi? Diyarbakır Söz'ü takip edenler o imzanın, gazetenin sahibi M. Ali Altındağ'a ait olduğunu hatırlıyorlar.

Gazetenin genel yayın müdürlüğünü daha önce Kanal 7'nin "Sıra Gecesi" ve "Gündem" programlarını yapan Yaşar Duru üstlenmiş. Duru 1. sayfadaki "Günlük" köşesinin yanısıra her perşembe de 2. sayfadaki "Editör'den" sütununda yazıyor. Pardon, işler orada da biraz karışık galiba. Geçen haftaki yazısında "Yeni Sayfa'nın yayın hayatına adım attığı perşembe günleri bu köşeden yazacağım" diyen

Yeni Sayfa

Sarımsak Borsası Kastomonu'da kuruluyor

12 HAZİRAN 1995 PAZARTESİ 10.000 TL

Devlet Bakanı Ayvaz Gökdemir de bomba gibi patladı:

'Bunlar mütareke basını'

Son günlerde söylemediği sözler yüzünden medyanın boy hedefi ha line gelen Devlet Bakanı Ayvaz Gökdemir içini Yeni Sayfa'ya döktü

Hürriyet

...ensiz adam çek gi...

Medya kurban arıyor

CHP, Gökdemir'in kellesini istiyor

Duru'nun yazısını bu perşembe bulamıyoruz. İlk yazısında, gazetenin ofset hazırlık ekipmanlarını temin edecek olan şirketin AMİD gazeteciliği nasıl dolandırdığını ve gazeteye hazırlıksız başlamak zorunda kaldıklarını anlatan Duru, "Kervan Yolda Dizilir" başlığını kullanmıştı. Bu haftaki yazısı kervanın dizilişine kurban gitmiş olmalı. Duru, gazetenin çizgisini özetlerken şu ifadeleri kullanıyor:

"Türkiye'nin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü, milletimizin dinini, inancını ve bütün kutsal değerlerini herşeyin üstünde görüyor, her türlü tartışmanın dışında tutuyoruz."

Mehmet Embellioğlu ise, ilahi nizam dediği "şeriat"ın tek bir harfine bile dokundurmayacaklarını ilan ediyor ve Arapça dersine başlıyor: "Şeriat"ın "a" (ayn) harfi düşer de yerine "y" harfi gelirse "şeriyet" olurmuş. "Bu da kötülük demektir. Terör, anarşi ve kargaşa demektir. Şeriatın lafız itibariyle olsun, mana itibarıyla olsun, tek bir harfi veya manası değiştirilirse, toplumda yasaklanırsa, direk olarak toplumun arasına küfrün ve inkarın sisli bulutları girmiş olur."

Y. Ömer Zeki Egeli'nin 15 bölümlük "Eski Tüfekler" dizisinde, Şefik Hüsnü, Nazım Hikmet, Sarp Kuray, Nadir Nadi, Abidin Dino, Çetin Özek, Kemal Tahir hakkında "bilmediklerimiz" anlatılıyor.

Baştan sona saldırgan bir dille yazılan dizide herkese bir kulp takıldığını, örneğin Abidin Dino'nun "Bir imbik ressamından yaratılan değer" olduğunu görüyoruz.

Bir başka sürekli yazar Mete Buluthan bize feminizmi anlatıyor. "Kadınlarımız feminizmi bilmiyorlar. Üstelik bu işin öncülüğünü yapanlar da dahil" tespitini yapan Buluthan, "İlk ve en büyük feminist Hz. Muhammed'dir. Çünkü ilk insan hakları beyannamesi olan 'veda hutbesi' aynı zamanda kadın haklarının formüle edildiği ilk beşeri vesikadır" diyor.

Haberler de yorum gerektirmeyecek kadar "net" bir şekilde sunuluyor gazetede. İlk gün şehircilikten sorumlu Devlet eski Bakanı Salih Sümer ve kardeşi Bismil, Tepe Beldesi Belediye Başkanı Sebih Sümer'in PKK'ye nasıl yardım ve yataklık yaptığını okuyoruz; Sümer'in bakanlığı sırasında Altındağ kardeşlere ihale vermediğine dair duyumlarımızı hatırlayarak. Bir başka gün PKK'nin satın aldığı Avrupalı 24 parlamenterin listesini buradan okuyoruz. Daha sonra "Sakık çembere alındı" başlığını görüyoruz. Hangi Sakık, bu kaçıncı çember, bu adam hala vurulamadı mı soruları geçiyor kafamızdan.

Ayvaz Gökdemir'in Avrupa Parlamentosu'nun üç grup başkanı hakkında söylediği sözlerden sonra gazete Gökdemir'i cansiperane bir şekilde savunmaya geçiyor. Kendisiyle de çarşaf çarşaf söyleşiler yaparak. Ve Gökdemir'i suçlayan diğer basına saldırıyor: "Mütareke basını PKK işbirlikçisi üç kadının gönüllü avukatlığına soyunuyor."

Bir başka gündem konusunda daha gazetenin çizgisi çok net: Bu kez İstanbul Emniyet Müdürü Necdet Menzir'i savunma sırası geliyor. Kalemi Yaşar Duru alıyor:

"Yargısız infaz konusunda eli silahlı teröristin eleştirmek hakkı var. Ama İstanbul gibi büyük bir şehrin Emniyet Müdürü'nün hakkı yok. Niçin? Eee... O devlet memuruymuş, konuşamazmış. Kim diyor konuşamazmış diye? Yasalar!.. Yasaları değiştirin öyleyse. Fistan dar geliyorsa ya söküp genişletirsiniz ya da yenisiyle değiştirirsiniz. Bunları yapmazsanız, kimse daha uzun süre dar fistanı giymeye katlanamaz. Bir ucundan tutup yırtar ve genişletmek zorunda kalır. Menzir'in yaptığı da budur."

İnsan bunları okuduktan sonra ister istemez düşünüyor. Bu gazete "sessiz kitlelerin sesi" değil de kitleleri susturanların sesi, korucuların sesi, yargısız infazcıların, faili meçhulcülerin sesi olmasın.

SÖZ'den

'Alenen teşekkür...'

Yaz ayları basın için genellikle sıkıntılı bir dönemdir. Bu durum sol basın için de geçerlidir. Siyasal olarak daha durgun ve hareketsiz bir dönemin ortaya çıkardığı koşullara çoğunluğuyla gençlerden oluşan okur kitlesinin yer değiştirmesi de eklenir. Sezonluk işler için sahillere veya büyük kentlerden 'memleketlerine' giden insan sayısı az değildir.

Bütün bunları dikkate alarak, hem okurlarımızla yüzyüze gelmek, buluşmak, hem de mali açıdan az da olsa bir kaynak yaratmak için geçen hafta (11 Haziran Pazar günü) Ortaköy Kültür Merkezi'nde bir 'Yaz Şenliği' düzenledik. Bunaltıcı sıcağa karşın bizimle buluşan yüzlerce okurumuza teşekkür etmek istiyoruz. Sanatçı dostlarımızın şarkılarını, şiirlerini dinleme keyfinin yanısıra, son yıllarda ayaklar altına alınıp çiğnenmeye çalışılan "dayanışma bilinci ve duygusu" onları OKM'nin salonuna toplamıştı.

Böyle bir şenlik düzenleme fikrinin asıl sahibi ve daha sonra da örgütleyicisi Grup GÖÇEBE oldu. Hiçbir karşılık beklemeden ve sadece SÖZ'le dayanışma adına harekete geçerek bu şenliği gerçekleştiren Grup GÖÇEBE'ye ve diğer sanatçı dostlarımıza, fotoğraf sanatçısı Mehmet Özer'e, şair Önder Kızılkaya ve A. Müfit Okbay'a buradan 'alenen teşekkürü' bir borç biliyoruz. Dayanışma ruhunu ve bilincini ayakta tutan böyle insanlar her türlü sorun ve sıkıntıyla mücadele etmek için bize güç verdiler. Sağolsunlar.

İşletme müdürümüz Ali Küçük'ün yaz döneminin sıkıntılarını aşmak için gerçekleştirmeye çalıştığı çeşitli projeleri var. Bunlardan biri SÖZ için yaygın bir abone kampanyasının örgütlenmesi. Bayiden dergimizi almayacak/alamayacak durumda olan kişilerin abone yapılmasını temel alan bu kampanya bazı kentlerde başladı. Dağıtımdaki bazı sorunlar hala bir kısım okur kitlesine ulaşmamızı engelliyor. Dolayısıyla bu durumda özellikle dergiyi bayiden almayan/alamayan okurlarımızın abone yapılması önem taşıyor. Abone kampanyasına katılabilecek, çevresinde bu nitelikte kişiler olan okurlarımız dergimizle ilişki kurarak abone formlarını edinebilirler.

Dayanışma ruhunu ve bilincini yaşatanlara selam ve sevgilerimizle...

Portre

M. Ali Altındağ: Kirvelikle açılan şans

Ferad AMED

Yeni Sayfa ve Diyarbakır Söz gazetelerinin sahibi M. Ali Altındağ, 1980 darbesinin yapıldığı günlerde Diyarbakır'ın Ergani ilçesinde imamlık yapmaktaydı. Bölgeye ordu komutanı olarak gelen Kemal Yamak Paşa'yla fırsatını bulup da "kirve" olduktan sonradır ki Allah ona "yürü ya kulum" dedi. Önce "Altındağ İntim İnşaat" diye bir inşaat firması kurup bölgenin hemen bütün askeri ihalelerini kazandı. Bölgedeki islami örgütlenmeler içinde bulunduğu ve bunlara finans aktardığı sanılan Altındağ, 1991 yılında Diyarbakır'ın demokrat gazetecilerinden Halit Tunç'u başına getirdiği Diyarbakır Söz gazetesinin yayınına başladı. Başlangıçta demokrat bir çizgi izleyen gazete (ki bir dönem gerillaya terörist demediği için bölge valiliğinden uyarı aldıklarını bile yazmışlardı) bölgede belli bir taban bulduktan sonra (sadece Diyarbakır içinde 3-4 bin) gittikçe kendi dinci ekseni-ne dönerek, gerçek yüzünü gösterdi.

Gazete çeşitli kereler Hizbullah'ın "ılımlı" olarak bilinen Menzil kanadı ile "kontra" olarak bilinen İlim

kanadı arasında arabulucuk yaptı. Yayınlarıyla birbirlerini değil, komünistleri (!) katletmeleri gerektiğini hatırlattı. Örneğin M. Ali Altındağ 25 Ağustos 1994'de yazdığı "Baran-ı Rahmet" adlı makalesinde; "Bazen toplumu bir pislik sarar. O an bir baran-ı rahmet (rahmet yağmuru) yağar... Bazıları bunlara 'faili meçhul' de der... Bunlar toplumdaki pisliği sürükler götürür" dedi. Uzunca bir süredir dinmiş olan devrimci demokratlara kontra saldırılar, bu yazının ardından yeniden yoğunlaştı.

Gazete iki kez PKK'nin bombalı ve taciz ateşli saldırısına uğradı. 1993'te uğradıkları saldırıdan sonra İntim İnşaat'a Milli Savunma Bakanlığı'nca Marmaris'te yapılan ve 1 trilyon bedelli askeri lojmanların ihalesinin verilmesi özel bir tazminat biçimi şeklinde yorumlandı.

Diyarbakır Söz'ün Altındağ kardeşlerin ticari faaliyetlerini kolaylaştırmakta şantaj yolunu kullandığı biliniyor. Diyarbakır Söz 27 Mart yerel seçimlerinde Refah Partisi'nin Diyarbakır Belediye Başkan adayını destekledi. Seçimlerden sonra Altındağ kardeşler başkandan beklediklerini bulamayınca karalama kampanyası başlattı. Ve işlerini ilçe belediye başkanları aracılığıyla yürüttü. Diyarbakır'da ofset teknikli üç matbaa bulunmasına karşın bütün resmi ve kamu dairelerinin evraklarını Diyarbakır Söz matbaası basmaktadır. Hizbullah'ın Menzil kanadının yayını olarak bilinen "Hira" dergisinin de baskısını yapmakta olan Diyarbakır Söz tesisleri nöbetçi polisler tarafından korunmaktadır. Gazete Diyarbakır'da Olağanüstü Hal'in 3 nolu bürosu olarak adlandırılır (2 nolu büro olarak Güneydoğu Gazeteciler Cemiyeti görülüyor). Haber kaynağı esas olarak Olağanüstü Hal Bölge Valiliği'dir. OHAL Valisi Ünal Erkan bölgede bulunduğu müddetçe haftada bir periyodik olarak gazete binasına teftişe (pardon misafirliğe) gider.

Büyük kongrede eski TİP'liler BSP'ye katılıyor

BSP'den 'ateşkes ve diyalog' çağrısı

Haber Merkezi- 16-17-18 Haziran'da I. Olağanüstü Büyük Kongresi'ni Ankara'da toplayan Birleşik Sosyalist Parti ülke gündeminin en önemli sorunu olarak değerlendirdiği Kürt sorununun çözümü için 'çift taraflı ateşkes ve diyalog' çağrısında bulunuyor. Konuyla ilgili olarak kongreye sunulmak üzere hazırlanan karar tasarısında şöyle deniyor; BSP "sorunun çözüm yoluna girmesi için önce silahların susması gerektiğini belirtir. Çift taraflı bir ateşkesin sağlanarak diyalog yolunun açılması ve barış görüşmeleri için masaya oturulması konusunda üstüne düşen sorumluluğu yerine getireceğini ve bu doğrultuda çabaların yoğunlaştırılacağını belirtir."

"Sosyalist solun yeniden yapılanmasında katkıda bulunacak herkesle buluşmaya hazır" olduğunu ilan eden BSP, 'Sosyalistlerin birliği' başlıklı karar tasarısında ise şöyle diyor; "BSP kuruluşundan bu yana geçen bir yıllık süre içinde önüne koyduğu amaçlar doğrultusunda önemli bir mesafe katetmiştir. Ne var ki, bugün ne sosyalist solun birlik sorununun bir bütün olarak çözüldüğünden, ne de toplumsal muhalefet dinamikleri ile ortaklaşa bir mücadeleden söz edilebilir. BSP bir yandan sosyalistlerin birliği için mücadele ederken, diğer yandan toplumsal muhalefet dinamikleriyle ortak bir mücadelenin örgütlenmesi için yoğun çaba harcayacaktır. BSP bu doğrultuda ortaya çıkacak yeni gelişmeler karşısında her türlü esnekliği göstermeye uygun ve hazır bir partidir. Sosyalist solun yeniden yapılanmasında katkıda bulunacak herkesle buluşmaya hazırdır."

Hasköy'deki Altınpark (B) Konferans Salonu'nda gerçekleştirilecek kongreye 740 kadar delegenin yanısıra çeşitli ülkelerden sosyalist ve komünist partilerin temsilcilerinin de katılması bekleniyor. Kongrede ele alınacak diğer başlıca karar tasarıları ise şunlar: BSP ve toplumsal muhalefet hareketleri; Köktendinci harekete karşı; Faşizme ve şövenizme karşı; İşçi hareketi ve sendikalar üzerine; Tutarlı bir laiklik için totaliterizme karşı kararlı mücadele; Militarizme karşı mücadele; Savaş özürlüleri ve genel olarak özürlüler hakkında; Bölgede barış ve halklararası dostluk için; Özelleştirmeye, işsizliğe, Gümrük Birliği'ne ve emperyalist politikalara karşı BSP'nin güncel talepleri üzerine karar taslağı; Kadınların kurtuluşu için; Kadın faaliyetlerinin parti içindeki işleyişinin yeri; İşçilerin, emekçilerin ve tüm ezilenlerin politik yaşama etkin katılımı; 12 Eylül anayasasını ve hukukunu aşmak; Düzenin çevreyi tahribini önlemek için; Politik kampanyaların parti çalışmasındaki yeri.

Eski TİP'liler BSP'ye katılıyor

Öte yandan Türkiye genelinde öncülüğünü 12 Eylül öncesi TİP Tarsus İlçe Başkanı Sönmez Targan'ın yaptığı eski TİP'liler Birleşik Sosyalist Parti'ye katılıyorlar. İstanbul merkezli olmak üzere geçmişte TİP örgütlenmesinin olduğu tüm yerleşim birimlerinde sürdürülen çalışmanın sekretaryasını ise TİP'in son Tarsus İlçe Başkanı Sönmez Targan yürütüyor. BSP'ye katılmak için bir deklarasyon hazırlayan eski TİP'liler bunu imzaya açtılar.

TİP'i geçmişte politik gündemi tayin eden bir parti olarak tanımlayan deklarasyonda şu görüşlere yer veriliyor:

"Türkiye bilimsel sosyalist hareketinin bir bütün olarak yüzyıla varan onurlu politik savaşımında en deneyli ve kitlesel legal parti olarak varlık gösteren, Cumhuriyet tarihimizde 20 yılı aşan siyasi yaşamıyla işçi sınıfımızın ve emekçi kitlelerin bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm kavgasına sayısız katkıları bulunan ve yine siyasal ağırlığıyla içinde bulunduğu evrenin politik ortamına düzey ve nitelik getiren ve hatta politik gündemleri tayin edebilecek ölçüde bir dizi işlevleri görmüş Türkiye İşçi Partisi (TİP), 12 Eylül askeri darbesiyle girilen faşizm sürecinde kendini koşullara göre yeniden düzenleyerek ve tanımlayarak -ülke toprağında yaşayan nice kadroları bu süreci yaşamamış ya da onaylamamış olsalar bile- Türkiye Birleşik Komünist Partisi (TBKP) oluşumuna katılarak parti yaşamını noktalamıştır.

"Ancak kuruluşundan bu yana 34 yıl geçen TİP'in halen yaşayan kadrolarının önemli bir bölümü kişisel çabaları ve kendi aralarındaki ilişkilerle partili kimliklerini yitirmeden ayakta kalabilmeyi başarabilmişlerdir. Hem de sosyalist sistemin çöküntüye uğramasının da yarattığı tüm olumsuzluklara karşın...

"Öte yandan 'Yükselen Değerler ve Yeni Dünya Düzeni' aldatmacası altında tüm değerlerin kirletilmeye ve satın alınmaya çalışıldığı bu tarihsel süreçte sosyalizmin öldüğüne değil, 'Sosyalizm Asıl Şimdi' görüşünden yola çıkan biz aşağıda imzası bulunanlar, emekçi halkımızın bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm savaşımının önemli bir halkası olan TİP birikimini, Birleşik Sosyalist Partisi hareketine taşımaya karar vererek, bilimsel sosyalizmin erk savaşımına katkıda bulunmayı yeğledik.

"Türkiye sosyalist hareketini geleceğe taşıyacağına inandığımız ve geleneğimize en yakın bulduğumuz BSP'ye tüm TİP kadrolarını katılmaya ve destek olmaya çağırıyoruz."

'Büyük Hapishane'ye hoşgeldin Fikret Hoca...

Haymana Cezaevi'nin önüne "fikir suçlusu" Fikret Başkaya'yı karşılayacaklardan önce gazeteciler geldi. Sabahın 09.00'undan itibaren beklemeye başlayan gazetecilerin ardından, karşılayıcılar üçer-beşer gelmeye başladı. Önce BSP'liler, sonra HADEP'liler, sonra da İHD'liler.

Yolda durup topladığımız kır çiçeklerinin bir kısmını Haluk Hoca'ya gönderdik. Sevinç Başkaya, Evrensel'in gülleriyle eşini bekledi. Saat tam 10.00'da Hoca kapıdan çıktı. Alkışlar ve Hoca'nın kapıdan çıkmasıyla birlikte etrafında oluşan sevgi çemberi...

Cezaevinde kaldığı 15 ayın, bir hırsızın 38 ay cezasına eşit olduğunu söyleyen Başkaya, "Cezaevine büyük hırsızları koymuyorlar, onlar beş yıldızlı otellerde kalıyorlar. 12 Eylül'de toplumun önüne bir duvar ördüler. Muvazaa partileri kuruldu. Bunlardan demokratikleşme beklenemez. Bunlar 13 yıldır kurulan büyük hapishanenin gardiyanlığını yapıyorlar" dedi. Türkiye'de hak alma geleneği, demokrasi için mücadele etme geleneğinin zayıf olduğunu belirten Başkaya, farklı düşünenin 'vatan haini' ilan edildiğini belirtti.

Üniversitenin kendisine neden sahip çıkmadığı sorusu üzerine Başkaya, "Bir binanın önüne 'üniversite' yazısı asmakla üniversite olmaz. Üniversite olsaydı kimse bizi hapsetmeye bu kadar kolay cesaret edemezdi. Bugün üniversite, gençlerin ufkunu açmak yerine, beynini kapatmakta, ufkunu karartmaktadır" yanıtını verdi. Başkaya, yasal olarak üniversiteye dönmesinin mümkün olmadığını, mümkün olsa bile bu durumdaki bir kuruma dönmeyeceğini söyledi.

Bir gazetecinin "Pişman mısınız?" sorusuna karşılık, düşünceyi yasaklayan toplumun önünü göremez hale gelip, çürüyeceğini ve çökeceğini kaydederek "Özgür düşünce toplumun gözü, beynidir. Bir insanın gözünü bağlayıp yürütürseniz çukura düşer. Bugün en önemli sorun Kürt sorunu, tartışılması yasak. Fikrimize tahdit koymak kabul etmeyeceğimiz bir şey" dedi.

Başkaya, bundan sonra ne yapacağını sorduğumuzda, "Üniversite dışında ne yapıyorsak onlara devam edeceğim. Esas olarak Özgür Üniversite'yi canlandırmak istiyorum. Böyle bir ortamda son derece önemli bir kurum. Kurumsallaşması ve gerçek bir üniversiteye dönüşmesi için çalışacağız" dedi.

Başkaya "Küreselleşme, Kutuplaşma, Yeniden Kompradorlaşma" adlı yeni bir kitap hazırlıyor. Bu yeni kitapta da sistemin paradigmasını sorgulamaya devam edeceğine göre Başkaya'ya yeniden hapishanenin yolu gözükür mü acaba? Ne dersiniz...? Ama Hoca doğru bildiği yolda yürümeye kararlı...

Kitlesel sol parti girişimi Ankara'da toplantı yaptı

Tüzük ve kuruluş bildirgesi tartışmaya açıldı

Ankara, Söz- Kitlesel Sol Parti Girişimi Ankara Platformu hazırladığı tüzük önerileri ile kuruluş bildirgesi taslağını tartışmaya açtı.

Ankara'nın yanısıra İstanbul, İzmir, Mersin, Kocaeli, Adana, Antalya, Burdur, Tokat, Samsun ve Sivas'tan katılımcıların de yer aldığı toplantının sunuş konuşmasını yapan Devrimci Yol davası sanıklarından Mehmet Ali Yılmaz, doğruyu söyleyecek, emekçilerin politika yapacakları, savaşı sona erdirecek, geniş halk kitlelerinin yönetimi ele almasını sağlayacak, insan haklarına sahip çıkacak, mafyadan hesap soracak, tüm ilerici, sosyalist ve demokratların katılacağı bir partinin gerekliliğini savundu. Toplantıya katılanların ne temsilci, ne de önder olduklarını belirten Yılmaz "Bu girişim emekten yana olan herkesindir" dedi.

Tartışmaya açılan tüzük metninde partinin amacı "Çalışabilir nüfusumuzun yüzde 90'ını oluşturan emekçilerin iktidarını gerçekleştirerek, toplumumuzun ekonomik, sosyal, kültürel ve politik yaşamını emperyalist-kapitalist ve bürokratik ilişkilerin egemenliğinden kurtarmak, her türlü sömürüye son vermek, yeni sömürü biçimlerinin önünü kesmek" olarak tanımlanıyor. Üyelerin anında haberleşme ve eğitim-eylem beraberliği sayesinde yönetime katılımının sağlanacağı belirtilirken, partinin niteliği de tabana dayalı bir mücadele örgütü olarak saptanıyor. En az 6 ayda bir yapılan kurultaylar sayesinde kararlara katılım ve yöneticilerin kolaylıkla değiştirilmesi öngörülüyor. Ayrıca, aldığı oy oranında parti içi muhalefete yönetimde temsil edilme hakkı ve mümkün olan her kademede doğrudan demokrasi tüzük ilkesi haline getiriliyor. Üyeler için bir birimde görev almak, eylem ve kurultaylara katılmak, yaşadığı bölgenin sorunlarıyla ilgilenmek ve bilgi sahibi olmak görevleri getiriliyor.

Toplantıda alınan kararlara katılmayanları bağlamaması istendiğinden, ancak eğilimler ortaya konuyor. Partinin sosyalistleri de kapsaması konusunda genel bir eğilimin oluştuğu toplantıda diğer sosyalist partilerin bu girişimin rakibi olmadığı ve ilerde buluşulabileceği vurgulandı. M. Ali Yılmaz "Mihri Belli, Cenan Bıçakçı dahil konuşmacıların tamamına yakını böyle bir girişimin gerekliliği üzerinde mutabakat içerisindeler" dedi.

Yaklaşık 700 kişinin katıldığı toplantıya İstanbul, İzmir, Mersin, Kocaeli, Adana, Antalya, Burdur, Tokat, Samsun ve Sivas'tan gelen katılımcılar illerinde yaptıkları çalışmalar hakkında bilgi verdiler.

Girişimciler, tüzük ve programın netleştirilmesi için eylülde genel bir toplantı yapılmasını hedefliyorlar.

Gecekondu devlet öksürüyor, gecekondu toplum öksürüyor, havada boğucu bir duman...

▼ Her provokasyon bir politikadır ve her politika bir provokasyon olabilir. Haldeki durumda Kürt politikası, özelleştirme politikası ve diyanet politikası başlıbaşına birer provokasyon değil mi? Gecekondulu gençler işte bu provokasyonlara geliyorlar, muhalif oluyor ve isyan ediyorlar. Toplumsal muhalefetin haleti ruhiyesinde radikal bir değişikliğe yol açıyorlar. Muhaliflerin haleti ruhiyesindeki bir değişiklik Türkiye'deki gelişmelerde çok önemli bir değişikliktir.

Gecekondularda sistemin red ettiği kimlikleri taşıyan öfkeli bir genç kuşak yetişiyor. Gazi Mahllesi olayları bu kuşağın niteliği hakkındaki ip uçlarını veriyor

Türkiye'de yangın ya da gecekondulardaki isyanın tercümesi

Melih PEKDEMİR

Türkiye'de yangın var! Mevcut siyasi partiler bu yangın karşısında eskinin tulumbacı takımları misali. Yani maksat yangın söndürmek değil, kavga etmek. Siyasette tulumbacılar kavgası var. Ve üstelik yangını çoğu kez tulumbacılar çıkarıyor. Daha da vahimi yangın hep (Gazi Mahallesi gibi) bizim mahallelerde çıkıyor...

Yangının adı rejim krizidir; toplumun yeniden yapılanması ile devletin yeniden yapılanması arasındaki çelişki... Kabına sığmayan topluma devletin yeniden yapılanması ile çeki düzen vermek istiyorlar. İl sayısının yüzün üzerine çıkarılması çabası yalnızca seçimlerdeki vaadlerin yerine getirilmesiyle sınırlı bir olgu değil. Devlet fiili olarak yeniden yapılanıyor. Belli ki anayasal düzenleme sonradan gelecek. Haldeki gelişmenin iki boyutu var. Birincisi adem–i merkeziyetçilik adına, vali sayısı çoğaldıkça aslında merkezi devletin otoritesi artıyor. Otoritenin artması demokratikleşme değildir ki! İkincisi yüzlerce valinin olduğu bir memlekette bir süre sonra bölge valilikleri bir ihtiyaç olarak kendini dayatacak. Böyle bir idari yapılanma ise parlamenter sistem yerine başkanlık ya da yarı başkanlık sistemini beraberinde getirmiş olacak. Bu misyonu zaten halihazırda partiler ve meclis üzerindeki gücüyle MGK yerine getiriyor. T.C.'nin Clinton'ı MGK'dir! Özal'dan sonra Demirel'in de soyundu bu işlem tamamlandıkça, demokrasi birikimi bakımından tarihsel kabızlıkla malûl olan Türkiye'de fiili diktatoryal rejime anayasal bir çerçeve de çizilmiş olur. Yani köhnemiş devlet yapısının yerini modern bir demokratik hukuk devleti almayacak. Büyük şehirleri kuşatan gecekondular gibi, büyük vilayetleri kuşatan gecekondu iller bölge valiliklerini oluşturacaksa bunun anlamı devlet gecekondu tarzıyla yeniden yapılanıyor demektir. Gerçeği de mecazı da bir mecburiyettir ve bir oldu bittidir.

Peki devlet yukarıdan aşağıya yeniden yapılanıyorken, devletin aşağıdan yukarıya demokratikleşmesini savunmak mı lazım? Hayır; ama toplumun aşağıdan yukarı demokratikleşmesini, ama mutlaka bunu...

Toplumun demokratikleşmesi; sınıf, ulus, din, kültür, cinsiyet eşitsizliklerinin ortadan kalkmasıdır. İşte özgürlük de budur, toplumsal kurtuluş da... Emek sermaye farklılığı hariç, diğer tüm toplumsal farklılıkların imha edilmeden eş değer hale gelmesi özgürlüktür. Peki neden emek sermaye farklılığı hariç? Zira özgürlükler bir bütündür; birisi olmayınca diğeri de var sayılamaz. Ama özgürlükler izafidir de! Kendi dışındakilerin köle olmasına zemin hazırlayan bir özgürlüğü kabul edilemez. İşte tam da sermayenin kayıtsız şartsız özgürlüğü, ücretli köleleri yarattığı için kabul edilemez.

Sivil toplumcular ve devrimciler

Bu anlayış elbette sınıflar arasındaki ilişkilerde olduğu kadar farklı inançlar, dinler, mezhepler ve milliyetler arasındaki ilişkiler bakımından da geçerli. Ve özgürlükler ancak böyle bir düzlemde eşitliğe tabi olabilir. Sözgelimi büyük sermaye sahipleri milyarları sayesinde televizyon kanallarına sahip olurken, emekçilerin elindeki düşünce ve örgütlenme özgürlüğü bile anlamından çok şey yitirir. Kısacası, ancak bütüncül ve izafi ve eşitliğe tabi bir özgürlük anlayışı çoğulcudur.

Özgürleşmiş bir toplum için hemen şimdiden bunu hedefleyen topluluklar (haleti ruhiye ve bunun örgütleri) yaratılabilir. Ancak sisteme karşı toplumsal isyan zeminindeki toplulukların örgütleşebilmesi mümkündür. Bu zeminde demokratiklesen bir toplum, anti demokratik devleti reddeder. Ve devrim böyle olur. "Sivil toplumcular", toplum devleti kuşatsın ve teslim alsın derler; devrimciler, toplumun eşitsizlikleri muhafaza eden ve özgürlüklere kastеden devleti reddetmesini ister. Toplumun demokratikleşmesi, kültürün de devrimcileşmesi, politikleşmesidir. Kültür ise gündelik yaşamın ta kendisidir. Kendini yöneten kendi kaderini belirleyen topluluklar, kendinden farklı topluluklarla birarada yaşayabilen topluluklardır. İşte yapısını bu tür toplulukların oluşturduğu bir toplum, demokratikleşmiş bir toplumdur.

Her projenin ilk adımı vardır. Burada ilk adım, en genel deyişle, yerel inisiyatifler, yerel topluluklardır. Zira yerel inisiyatifler, demokrasinin olmazsa olmazı olan eşitlik ve özgürlük iklimini yaratacak en uygun atmosferdir. Bugün Türkiye'de olup biten herşeyin kaynağını açıklayan anahtar bir sözcük var: Parçalanma! Siyasette, partiler yüzde yirmiler aşamayan mecalsiz halleriyle bu parçalanmanın birer nişanesi. Ekonomide kapitalizmin vahşi uygulamaları toplumu bütün dokularına dek parçalıyor; enflasyon, işsizlik, özelleştirme, gelir dağılımında derinleşen uçurumun yol açtığı yoksulluk... Toplumda sınıfsal düzeyde sermaye emek, etnik düzeyde Türk, Kürt, dinsel düzeyde Alevi, Sünni parçalanması had safhada. Parçalanma tesbit edilince akla hemen gelen "birlik ve beraberlik" ise bugün sadece sermayenin Sünniler'in ve Türkler'in birliği ve beraberliği... Her toplumsal kimliğin eşit ve özgür şekilde birarada yaşayabileceği bir ortam, her türlü baskının geçersiz olacağı ve her kimliğin temsil edilebileceği bir zeminde mümkün...

Öyleyse?

Yerel meclisler farklı kimliklerin kendi sandalyelerinde oturabileceği bir ortak masa olabilir. Zira toplum olarak binmişiz bir alamete gidiyoruz kıyamete. Kıyamet, kıyamdan türetilmiş bir söz; kıyam ise ayaklanma demek. Her toplumsal kesim ayağa kalkmışsa, bunların içlerine sindirerek oturabilecekleri birer sandalyeye, meclise sahip olmaları lazım.

Böyle bir projeyi elzem kılan konu, büyük şehirlerin varoşlarında bilinenlerden çok farklı boyutlarda kangrenleşen Kürt ve Alevi sorunu ile yoksullaşma. Öyle ki gecekondulaşan devlet gibi toplumun çoğunluk kesimi de gecekondularda yeniden yapılanıyor.

Gazi mahallesinden 2 yıl önce Sivas vardı. Ama 2 yıl önceki Sivas'tan 15 yıl önce yine Sivas vardı. Maraş, Çorum ve Elazığ ile birlikte... 2 yıl önce Sivas'ta bir şeyler oldu. Ama 15 yıl önceki gibi çatışma Anadolu'ya yayılmadı; "fitne" tutmamıştı. Anladılar ki Maraş'takiler, Çorum'dakiler, Elazığ'dakiler şimdi büyük şehirlere göç etmişler, İstanbullu olmuşlar. Nitekim, Gazi mahallesine atılan bomba Ümraniye'de de gecikmeden patlamıştı. Bu kez tezgah tutuyor gibi. Çünkü batıdaki büyük şehirler aynı zamanda büyük bir Kürt göçü dalgası altında. Alevi mahalleleri yanı sıra ve içiçe Kürt mahalleleri kuruluyor.

Bu mahallelerde genç yaşta işçiler ve işsizler çoğunlukta. Şunlar daha önce söylenmişti: Küçük ve orta ölçekli işletmelerde kısa aralıklarla iş değiştirerek çalışan bu genç işçi kitlesi sendikal hareket tarafından örgütlenemiyor. Ama bu "örgütsüz" gençler kendilerini ifade ettikleri başka pankartları örneğin son 1 Mayıs'ta olduğu gibi alanlarda bulduklarına inanıyor. (Bak. "Yön", Sayı 3) Bu toplumsal dinamiğin bir kesimi hem işçi, hem sendikasız, önemli bir kesimi işsiz, ama hepsi Kürt, Alevi ve yoksul. Gecekonduları bunlar oluşturuyor.

Gecekondularda sistemin reddettiği üç kimliği birden taşıyan öfkeli bir genç kuşak yetişiyor. Yoksul, Kürt ve Alevi... Bunların içinde devrim marşları söyleyeni de var, esrar içip vücuduna jilet atanı da; ve her ikisini birden yapan da... Bu vahim durumun ulaştığı en son noktayı haber bültenlerinde Brezilya gibi ülkelerde olup bitenlerde izleyebiliyoruz. Brezilya varoşlarındaki çocuklar, gençler, esrarkeş diye, terörist diye, sokak aralarında beşer onar kafalarına kurşun sıkılarak öldürülüyor. Büyük şehirlerimizin bu noktaya ulaşacak bir potansiyelde olması çok korkutucu.

Her provokasyon bir politikadır ve her politika bir provokasyon olabilir. Haldeki durumda Kürt politikası, özelleştirme politikası ve diyanet politikası başlıbaşına birer provokasyon değil mi?

Gecekondulu gençler işte bu provokasyonlara geliyorlar, muhalif oluyor ve isyan ediyorlar. Toplumsal muhalefetin haleti ruhiyesinde radikal bir değişikliğe yol açıyorlar. Muhaliflerin haleti ruhiyesindeki bir değişiklik Türkiye'deki gelişmelerde çok önemli bir değişikliktir.

Bu değişikliğin olumlu yönde gelişebilmesi, gecekondularda tutuşan isyan alevinin kendilerini de yakan bir yangına dönüşmemesiyle epey bağlantılı...

Gençlik nasıl örgütlenecek

Yirmi yaş altındaki bu gençleri şimdi hiçbir aklıbaşında odak, örgüt yönlendiremez. Bunlardaki haleti ruhiye olsa olsa kendilerini örgütledikleri sanan örgütlere egemen olur ve bu örgütleri yönetir. Onlar için militanlık biraz da asker özentiliği midir? Kameralar karşısında rap rap yürümek, devrimci disiplin nişanesi midir? Ait olmak istedikleri yer militarist topluluklar mıdır? Çoğunun başına taktığı kırmızı bantlar solculuk sembolü müdür, yoksa Alevilik sembolü mü? Gösterilerde ortaokul, lise öğrencilerinin çoğunlukta olması rastlantı mıdır? Diğer sessiz çoğunluk ne düşünmektedir?

Ama çivi çiviyi söker, gençliği gençler örgütler. Gecekondulu gençlik, üniversiteli gençliği, üniversiteli gençlik gecekondu gençliği örgütleyebilir. 1975'lerde önce üniversiteli gençlik öne çıkmıştı. Faşist saldırılar karşısında sabit birer hedef tahtası haline getirilen üniversiteli gençlik,

çözümü gecekondularda gelişen halk muhalefeti ile bütünleşmede bulmuştu. Üniversiteli devrimci gençliğin aydın misyonu vardır; bilinç taşımak. 1978'lerde gerçekleşen bu tarihi buluşmada, iç savaş ortamının bütün toz dumanına karşın, üniversiteli gençler varoşlara solculuğun ahlakını taşıdılar. Esrar içmek, eroin satmak, gasp yapmak ayıptı ve bağışlanmaz suçtu. Gecekondular belki üniversiteli kardeşlerine bacı demeyi de öğrettikleri için "eleştirildiler", ama neticede karşılıklı asimilasyondan 1980 öncesinin kitleselliği ve güzelliği çıktı. Şimdi gecekondulardaki gençlik mücadelesi ön plandaysa bunun üniversiteli devrimci gençlik ile yeniden kucaklaşması yolunda engel var mı? Gençliğin doğası gereği bağımsız örgütlenmesi kuralı her iki kesimi birleştiren bir kural. Her iki gençlik kesimi ancak kendi çabaları ve yaratıcılıkları sayesinde buluşabilir. Aksi halde biri barikatlarında diğeri forumlarında sabit birer hedef tahtası olmayı sürdürür. Ya da "liseli cinayetleri" furyasının sessiz tanıkları olmayı. Evet gençliği ancak gençler örgütler; gençleri ise bir devrimci siyaset. İşte o zaman "gençlik örgütlenmesi sağlam ve sağlıklı olmayan bir hareketin başarı şansı yoktur" sözü boş bir söz olmaz.

Yangının dumanı öksürtüyor. Öksürme aynı zamanda bir hastalık belirtisi. Bugün Türkiye gecekonduları Brezilya'dakiler gibi ölümcül hasta değil. Ama gecekondular öksürüyor. Öksürüğün mecali ile yangın söndürülemez. Öksürerek yangın söndürmek çözümsüzlüktür.

Çözümsüzlük, nihilizmin rahmidir. Rahman ve rahim çözümsüzlüğün namıyla üretilen kademsiz çözüm girişimlerinde tükenen soluklar bir daha alınmaz. Soluk alamaz olunca öksürme bir reflekstir yalnızca. Peki; öyleyse mucizeleri beklemeyi boş verelim, illa ki determinist mucizeleri. Mukallit çözümleri kenara koyalım. Muhafazakar mukallittir. Devrimci isyankar. (Bilim daha mukallit değil yaratıcıdır, yani isyankardır) ama isyan ediyorum diye diye isyan etmenin tek mukallit biçimi intihar olmasın.

Doğrudur, uzun süredir sol ideoloji inandırıcılığını epey yitirdi, kavramlar çürüdü, içi boş çekirdek misali, filiz vermiyor. Kavramlar şimdi çoğu kimsenin dilinde kaleminde çitlenmiş çekirdek, eğlencelik. Karın doyurmuyor, içi çürümüş kavramlarla ancak anlaşılmaz cümleler kuruluyor. Kimse inanmıyor, kimse dinlemiyor.

Oysaaa...

Şimdi belki kavramlar yerine düpedüz kelimelerle konuşmak zamanı. Yani kavramlarla izah etmek yerine, olup biteni ve yapılan işleri (ve en önemlisi yapıldıktan sonra!) kelimelerle anlatabilmek. Kavramların önlenemez gücüne bel bağlamak, büyücülüktür. Solcular hala büyülerden mi medet umuyor, büyücülük mü yapıyor? Toplulukların karşısında medyumlukla mı yetiniyor? Medya, medyumun çoğuludur ve solculuk anti medya olabilmektir. Şimdi bu, gündelik hayatın diliyle konuşabilmek, birbirimizi bu dilde anlayabilmektir.

Düşünce kalıpları bomboş, kerameti kalmadı vakıflardan, partilerden, girişimlerden yapılan çağrıların ve ajitasyonun. Kusursuz söylemler kısırlaştı, söylemden eylem doğmuyor hiç. Hiçliğimizi yaşıyoruz hanidir...

Heyhat ki söylemlerin muhteşem hiçliği var, oysa eylemin söylemi lazım şimdi.

Burkaycı ılımlı Kürt partisine de kapatma davası açıldı

Türk ve Kürt kardeşliğini savunmak suç! İyi mi?

Aylan UNCU

Ankara- Cumhuriyet Başsavcılığı'na göre artık parti programlarında "Kürt" ve "Türk" kavramlarını yanyana getirmek, Kuzey Irak'taki Kürtler'den sözetmek; iki halkın birlikte, yanyana ve kardeşçe yaşamasını savunmak suç oluşturuyor. Yeni kurulan Kürt partilerinden Demokrasi ve Değişim Partisi (DDP) hakkında kapatılması istemiyle Anayasa Mahkemesi'ne açılan davada Cumhuriyet Başsavcısı Haluk Yardımcı imzasıyla hazırlanan 38 sayfalık iddianamede, yukarıda sayılan gerekçeler sıralandı. Eğer kapatılma istemi, gösterilen gerekçelere dayanılarak yerinde bulunursa, bu karar bir emsal oluşturacak ve bundan sonra Türkler'in ve Kürtler'in eşit, özgür ve kardeşçe bir ortam içinde yaşamasını bir yazıda, makalede ya da kitapta savunmak da suç sayılabilecek.

4 Nisan 1994'de partilerinin kuruluş dilekçesini İçişleri Bakanlığı'na verdiklerini söyleyen DDP Genel Başkanı İbrahim Aksoy, kapatma gerekçesi olarak parti programlarının gösterildiğine dikkat çekiyor. Aksoy, partilerinin kısa ömürlü olmasına rağmen, hazırlanan metnin en uzun parti kapatma iddianamelerinden biri olduğunu belirterek, "Bu iddianame bir siyasi savunmaya benziyor. Bizim programımıza karşılık bir düzeltme. Örneğin, biz Kürtler'in ve Türkler'in yanyana yaşamasını savunuyoruz, ama bu bölücülük sayılıyor. İddianamede Kürtler'e bir ayrımcılık olmadığı öne sürülüyor. Türkiye'deki durumla ilgili anlayışımız programda belirtildiği için görüşlerimizden dolayı partimiz kapatılmak isteniyor" diyor.

İddianamenin kapatma davasına esas oluşturan bölümlerinden biri şöyle:

"(...) Programın çeşitli yerlerinde, ... egemen kesim Kürtler'e özgürlüğü, Türkler'e de demokrasiyi çok gördü.., ... Kürt ve Türk insanına şunu öğretmiştir..., ...Türkler'in ve Kürtler'in birarada kardeşçe yaşamasından... gibi deyim ve ibarelerde de 'Kürt' adının Türk adı yanında belirtilmesi suretiyle ikiciliğin (düalizm) vurgulanması ve 'eşitlik' temelinde yöntemler önerilmesi ve yapılanma sağlanmasından sözedilmesi yoluyla Kürt kökenlilerin, Türk ulusu kavramının bütünleştirici ve birleştirici anlamı dışında kalan, fakat Türk ulusu yanında ve onunla eşit durumda bulunan, kendilerine özgü hak ve özgürlüklere sahip ayrı bir halk oluşturduklarının anlatılmak istenmesi de ulaştığımız yorumu güçlendirmektedir."

İddianamede, Kürtler'in hak ve özgürlüklerinin tanınmadığı, bu sorunun uluslararası belgelerdeki kurallara uygun olarak eşitlik temelinde, barışçı yöntemlerle çözülebileceğinden söz edilmesinin Türkiye'nin devleti ve ulusuyla bölünmezliğine zarar vereceğinden kuşku olmadığı belirtiliyor. Ülkede belirli bir etnik kökene mensup olanların haklarının tanınması, siyasal, yönetsel ve kültürel bir yapılanma içinde yer almalarının sağlanmasının, en hafif biçimiyle devlet bütünlüğü içinde bir özerk bölge ve yapılanma oluşturulması anlamına geleceği vurgulanan iddianamede, böyle bir amaç ve hedefin Türkiye devletinin dayandığı ülke ve ulus bütünlüğü ilkesine aykırı olduğu belirtiliyor.

Demokrasi ve Değişim Partisi'nin programında Kürt dilinin radyo televizyon yayınları dahil, toplumsal yaşamın her alanında aynı resmi işlemlerde serbestçe kullanımı için gereken düzenlemelerin yapılacağı belirtilirken, iddianamede, bunun Anayasa ve Siyasi Partiler Yasası'na aykırı olduğu vurgulanıyor.

Yazar: Bunun neresi suç?

DEP'lilerin Avukatı Ferudun Yazar, DDP'nin kapatılması için öne sürülen gerekçelerin, HEP ve DEP davalarıyla aynı olduğunu belirtirken, tek farkın bu partinin program ilkelerinden dolayı kapatılmak istendiğine, HEP ve DEP'in ise genel başkanlarının konuşmalarından dolayı kapatıldığına dikkat çekiyor.

Kartal: Güç birliğini dağıttılar

DEP Van milletvekili ve Sürgündeki Kürt Parlamentosu (SKP) Yürütme Konseyi Başkan Yardımcısı Remzi Kartal ise konuyla ilgili olarak yaptığımız görüşmede DDP'lileri suçladı. Kartal, Kemal Burkay yanlısı olarak bilinen ve Deng Grubu olarak anılan İbrahim Aksoy ve arkadaşlarının, HEP ve DEP sürecinde parti genel merkezine muhalefet ederek, partiyi kapatma noktasına getirdiklerini önesürüyor. Aynı grubun partiden ayrıldıklarını anımsatan Kartal, "Bunlar Türk devletini tanımıyorlar, o zaman da tanımıyorlardı bugün de tanımıyorlar" diyor. Kartal, şöyle devam ediyor:

"Türk devleti, Kürt halkının varlığını kabul eden partileri yaşatmamaktadır. Bu partilerin ne yaptıkları ne söyledikleri çok önemli değil. Türk devletinin uyguladığı politikalara muhalefet etmesi kapatılmaları için yeterlidir. Bu bağlamda, Kürt halkının haklarını savunan bütün kişi ve kuruluşların, Türk devletinin resmi politikalarına karşı Kürt halkının yanında güçbirliği yapması en geniş demokratik platformu oluşturması zorunludur."

Sahte Kürt partisi

Kartal, Katılımcı Demokrasi Hareketi adı altında yeni bir Kürt partisi oluşturma çabasına giren Şerafettin Elçi'yi de "Devletin yanında olmakla" suçladı ve bu partinin devletten icazetli olarak kurulacağını önesürdü.

Remzi Kartal (solda), Kemal Burkay yanlısı İbrahim Aksoy ve arkadaşlarının Kürtler'in gücünü böldüğü önesürerek ağır bir dille eleştirdi.

Demokrasicilik oyunundan bir kesit

Mahmut ALINAK

Anayasa değişikliği gündemin en ağırlıklı maddesi oldu. Sanki devrim olacak, sanki Türkiye demokratikleşecek. Şu bir gerçek ki, siyasal iktidar anayasaya makyaj operasyonunu kamuoyuna demokratikleştirme diye yutturarak eşsiz sahtekarlıklarına bir yenisini daha eklemek istiyor.

Parlamentonun kapısına kilit vuran, gencecik bedenleri darağaçlarına çeken, işkence tezgahları kuran, halkın ekonomik ve demokratik tüm haklarını askıya alarak ülkeyi zindana çeviren 12 Eylül darbecilerini koruyan bir anayasa değişikliği girişimi nasıl demokratikleşme girişimi olabilir? Suçluları koruyan bir anayasa değişikliğinin demokratikleşme olduğunu söylemek için ya çok cahil ya da utanmaz olmak gerekiyor. 12 Eylülcülerin yargılanmalarını engelleyen geçici 15. madde kaldırılmadan demokratikleşmeden söz etmek mümkün müdür?

Bu siyasal iktidar ya demokratikleşmenin ne olduğunu bilmiyor ya da biliyor da, kendi dışındaki herkesi zeka özürlü olarak kabul ediyor.

Tanzimat ya da meşrutiyetin ilanında olduğu gibi, Avrupalı'nın hoşuna gitsin diye yapılmak istenen makyajın altındaki gerçek şudur:

1. Dört yıla yakın bir süredir, propagandası yapılan "memura sendika hakkı" zaten var olan güdük dernek kurma hakkına indirgenerek, memurların grevli, toplusözleşmeli sendika hakları çiğnenmiş ve en kötüsü de bu hak gaspı anayasal bir kurala bağlanmıştır. 12 Eylül anayasasında bile böyle bir hak gaspının kurala bağlanmadığı düşünülürse, bu değişikliğin demokratikleşmeye ne kattığı kendiliğinden ortaya çıkar.

2. İşçi grevlerini keyfi ertelemeler ve bugüne kadar yaşamı işçilere dar eden Yüksek Hakem Kurulu varlığını sürdürmüş oluyor.

3. Eskiden olduğu gibi "Kürt ve Türk halkı" dendiği için bölücülük iddiası ile partiler yine kapatılabilecektir.

4. Düşüncelerinden dolayı DGM'lerce cezalandırılan milletvekilinin meclis üyeliği kendiliğinden sona erecektir.

Oysa ki, 12 Eylül Anayasası'na göre bile milletvekilliği ancak genel kurul kararı ile düşmektedir. Bu nedenle sözkonusu değişiklik 12 Eylül Anayasası'nın bile gerisindedir.

5. En vahim olanı da, 11 ve 12. maddeler ile Anayasa'nın 82 ve 84. maddesinde yapılan değişikliktir.

a) Milletvekilliğini kullanarak devletten ihale alan, iş takipçiliği yapan, devletle iş bağlantıları içindeki firmaların temsilciliğini üstlenen, bu ve benzeri yollarla devletten trilyonlarca lira haksız para kazanan milletvekilinin üyeliği, düşüncelerinden dolayı cezalandırılan milletvekilinde olduğu gibi hemen düşmüyor. Devletin trilyonlarını yiyen bu milletvekilinin, uyarılara rağmen bu işi bırakmaması halinde dahi yine milletvekilliği kendiliğinden düşmüyor; ancak oylama sonucunda (üstelik gizli oylamada) genel kurul karar verirse düşmesi sözkonusu olabiliyor. Bugün mazeretsiz ayda 5 gün meclis çalışmalarına katılmayan milletvekillerinin durumlarının oylama için genel kurula getirilmediği düşünülürse, bu durumda olan milletvekillerinin üyeliklerinin oya dahi sunulmayacağı açıktır.

Oysa ki bu yeni düzenleme ile düşüncelerinden dolayı cezalandırılan milletvekilinin üyeliği kendiliğinden sona erecektir.

b) Yine seçildikten sonra Meclis'e ayak dahi basmayan ve hiçbir görevini yerine getirmeden maaşını almaya devam eden milletvekilinin milletvekilliği de kendiliğinden düşmezken, hergün Meclis'e devam eden ve tüm görevlerini eksiksiz yerine getirmeye çalışan milletvekili düşüncelerinden dolayı cezalandırıldığında milletvekilliği kendiliğinden sona ermiş olacaktır.

6. Halkın zaten tepkisini çeken milletvekili ödenek, yolluk ve sosyal haklarının, anayasa güvencesine kavuşturulmaya çalışılmasının, demokratikleşme ile ne ilgisi olabilir? Milletvekili menfaatlerinin anayasa ile güvence altına alınmasının demokratikleşme olarak tanımlandığı dünyanın neresinde görülmüştür?

Öteki birkaç maddede ise yapılan, esasa ilişkin olmayan sadece biçimsel bazı değişikliklerdir.

Bunlardan da ancak bu kadar demokratikleşme beklenir.

'Terörist' işçilere destek büyüyor

Ayla ÖNDER

Change Exchange Wechsel.. Mudurnu Fried Chicken.. Post cards stamps.. Hotel Pierre Loti Restaurant... Sultanahmet'tesiniz. Çemberlitaş'a doğru yürürken tabelalarda bu yazıları okuyorsunuz. Turistlerin uğrak yeri olan bu semtte yadırgamıyorsunuz bu yazıları.. Biraz daha yürüyorsunuz, Piyer Loti Caddesi'ne giriyorsunuz. O turistik atmosferde farklı bir görüntü çıkıyor karşınıza. Eminönü Belediye binasının önünde yoğun bir kalabalık. Ve daha önce okuduğunuz İngilizce tabelalardan birine de burada rastlıyorsunuz... "We wanted democracy. We lost our job" Altında da imza. "Eminönü Municipality workers" (Demokrasi istedik. İşimizden olduk. Eminönü Belediyesi işçileri).

Şaşıracak bir şey yok tabii. Otuz gündür bir işyerinde bekliyorsunuz. Her geçen turist soruyor. Şuraya bir de İngilizce pankart asalım bari demişler.

Attığı işçileri geri almayacağını her fırsatta açıklıyor başkan Çetinsaya. Ne var ki bu tutumuyla insanlar üzerinde öyle bir hırs yaratmış ki... Hele Aleviler'i seçip atması..

Sanki işçileri atan başkası!

Oradaki yoğun dayanışmayı ve işçilerdeki öfkeyi görünce eylemi başka boyutlardan etkilemeye çalışıyor.

Belediye binasının duvarlarına, kapılarına şöyle yazılar asmış; "Sendikadaki bazı şahısların, tamamen kendi şahsi çıkarları uğruna, siz işçilerin üzerine oynadıkları oyunlar devam etmektedir. 9 Haziran'da tazminatlarınızı yatırdım. Mağdur edilen aileleri ile birlikte sokağa dökülen işçilerin (Sanki kendi dökmemiş!) tazminatları yönetimimizce tüm imkanlar zorlanarak elde edilmiştir."

"Bu kardeşlerimize iş bulma konusunda da her türlü yardıma hazırız. (Hem atıyor, hem iş buluyor!.)

"265 işçiyi ekmeğinden eden (!) bu zihniyet siz sağduluyu kardeşlerimizi de batağa çekmek istemektedir. (265 işçiyi ekmeğinden kendisi etmedi mi?!)

İşçileri kim atmış, neye atmış belli değil bu bildirilerde.. Hatta bu işçileri sokağa atanın başka birileri olduğu anlamı bile var..

Bunlar da yetmiyor Başkan'a. İçerde sürdürüyor psikolojik savaşını. Bir dilekçeye şunları yazıyor; "Burada işçilerin yarattığı gürültü nedeni ile rahatsız oluyorum. Bu nedenle 657 sayılı yasaya göre 10 günlük mazeret izni istiyorum." Bu dilekçeler zorla imzalatılıyor memurlara.

Geçtiğimiz hafta direniş yerinde gözlediğimiz manzara ise farklıydı. Her geçen gün daha da büyüyen bir moralle yola devam ediyor eylemciler. Atılanların çoğunun Alevi olması da avantaj. Cemevlerinden, Alevi dergahlarından da yardım yağıyor. Bir hatırlatma yapalım. Başkan, bayram tatili hakkını kullanan işçileri attığında basına şöyle demeç vermişti: "Bayramda işe gelmeyenlerle Sultanahmet'e bomba koyan teröristler arasında bir fark yok." Bu anlayışını her fırsatta basına yansıtıyor. " Bu insanlar terörist.:" Hemen her konuşmasında bu imajı veriyor. "Teröristleri" atacak faşistleri alacak işe çünkü..

HADEP, BSP, YDH'ye göre ara seçim ahlaki değil

▼ ANAP ve RP 22 milletvekilliği için TBMM Başkanlığı'na kanun teklifi verirken, bazı partiler ve milletvekilleri ara seçime gerek olmadığı görüşünü savunuyor. Bunlar, milletvekillikleri kaldırılan DEP'lilerin hala meşru milletvekili olduğu görüşünü savunuyorlar.

Ankara, Söz - Hükümetin ara seçime gitmeye hiç niyeti yok. Ancak muhalefet partilerinin de ara seçimden vazgeçmeye niyetleri yok. DEP'in Anayasa Mahkemesi tarafından 16 Haziran 1994 tarihinde kapatılmasının ardından, Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Mardin, Muş, Şırnak, Van ve Siirt'ten 13 milletvekilliğinin boşalması sonucunda TBMM'deki boş koltuk sayısı 22'ye çıktı. Ve böylece ara seçim yapılması tartışmaları da sık sık gündeme geldi. DYP ara seçime gidilmesi için anayasal açıdan gerekli olan 23 milletvekilinin boş olması şartının oluşmadığı, bu nedenle seçime gidilmesinin zorunlu olmadığı görüşünü savunurken, HADEP, BSP ve YDH ise soruna başka bir açıdan bakarak seçime gerek olmadığı görüşünü savunuyor. Bu siyasiler, DEP'lilerin hala halkın meşru temsilcisi olduğunu görüşünü taşırken, DEP milletvekillerinin üyeliklerinin iadesini öneriyorlar. Bu seçime girmeyi 'siyasi ahlaksızlık' olarak nitelendiren bu siyasiler, milletvekillikleri düşürülen DEP'lilerin seçildikleri yerlerde seçime katılmayı düşünmüyorlar.

HADEP Genel Başkanı Murat Bozlak, ara seçim yapılacak yerlerin çoğunun DEP milletvekillerinden boşalan yerler olduğuna dikkat çekerek, bu milletvekillerini halkın seçtiği ve mahkeme kararıyla milletvekilliklerinin kaldırılamayacağı görüşünü taşıyor. Bozlak, ara seçime gerek olmadığını belirterek, şunları söylüyor:

"Bu milletvekillerinin milletvekillikleri iade edilirse, bu sorun çözülür. Yapılan bu haksızlığın giderilmesi gerektiği inancındayım. Biz DEP'lilerin milletvekilliklerinin kaldırılması kararının baştan itibaren politik olduğu, Türkiye'nin çıkarlarına hizmet etmediği inancındayız."

Ara seçim istemini "çıkarcı bir politika" olarak değerlendiren Bozlak, "İsterlerse oylama yapsınlar. Hatip Dicle'yi Diyarbakır halkına, Ahmet Türk'ü Mardin halkına sorsunlar. O illerde referanduma gitsinler. Halk, bu milletvekillerinin milletvekilliklerinin devam ettiği inancında. Tereddütleri varsa halka sorsunlar. Halk buralarda milletvekili ihtiyacı hissediyorsa sorsunlar" şeklinde konuşuyor. Bozlak, Türkiye'nin bir ara seçime değil, erken seçime ihtiyacı olduğunu da sözlerine ekliyor.

BSP GYK 'fahri' üyesi Mustafa Kahya da, DEP milletvekillerinin milletvekilliklerinin gaspedildiğini ve onların milletvekilliklerinin meşruiyetinin sürdüğünü söylüyor. Kahya, 1994 Aralık ayında da BSP'nin DEP milletvekillerinin seçilmiş olduğu yerlerde ara seçimlere katılmama kararı aldığına dikkat çekerek "Bu tavrın nedeni milletvekillerinin meşruiyetinin partimiz tarafından tanınması. Bu illerde yaşayan Kürtler'in kendi iradeleriyle parlamentoya gönderdiği milletvekillerinin milletvekillikleri onu seçenler tarafından sona erdirilmemiştir. Bizzat Kürtlerin demokratik taleplerine yönelik saldırının bir parçası olarak parlamentodan yaka paça dışarı atılmışlardır. Partimiz böyle bir saldırıyı ve halkın iradesi dışında halkın temsilcilerinin parlamentodan atılmasını protesto ediyor" diye konuşuyor.

Yeni Demokrasi Hareketi Muş milletvekili Mehmet Emin Sever de dokunulmazlıkları kaldırılan ve partilerinin kapatılmasından sonra milletvekilliklerine son verilen bu kişilere haksızlık yapıldığını ve kendisine göre halen bu milletvekillerinin yerlerini doldurduklarını belirtiyor. Sever "Böyle bir seçime girmeyi ahlaklı bulmadığını" belirtirken, milletvekillerinin milletvekilliklerinin iadesinden yana olduğunu vurguluyor.

Kadınlar olsaydı...

Bu arada saldırılar oluyor. Ama geri tepiyor. Geçen hafta Salı günü yaşanan saldırıyı Genel-İş 7 No'lu Şube Başkanı Haydar Aslan bize şöyle aktardı:

"Son üç gündür Çetinsaya ile görüşmeler devam ediyordu. Dün gece de (12 Haziran) bir sonuç çıkmadı. Sonuç çıkmayınca greve katılmayanları (işten atılmayanları) direnişe katma gibi bir kararımız vardı. Bu kararı yerine getirmek için bugün (13 Haziran) sabah saat 6'da Edirnekapı'da mezarlık içinde bulunan Temizlik İşleri Müdürlüğü'ne gittik. Arkadaşlar henüz işbaşı yapmamışlardı. Şube başkanımız Erol Ekici onlara 'bize katılın' diye çağrı yaptı. Yapılan çağrıya tüm arkadaşlar uydu. Polis ise çalışmalarını istedi. Sürtüşme ve itiş kakış başladı. Şube Başkanı Erol Ekici'yi yaka-paça ekip arabasına sürüklediler. Üç işçiyi daha götürdüler. Biz de gözaltına alınanlar serbest bırakılıncaya kadar oturma eylemine geçtik. Oturma eylemi sabah 8'den akşam 6'ya kadar sürdü. Şube başkanının serbest bırakıldığını öğrenince Eminönü'ne geldik."

Haydar Aslan'ın eşi sessizce dinliyor bu konuşmaları. Ona dönüyoruz.

"Kadınlar çok hırslı. Örneğin biz bayanlar gitseydik, bu sabah eşlerimiz dövülmezdi. Kadınlar geldi dün, ama eşleri işaret yaptı, eve gittiler. Ama kalsaydık o arkadaşlarımız sopa yemezdi. Kocası bir göz ediyor kadın gidiyor eve. Herkes baktı paralar suyunu çekti. Başka iş te yok."

Peki bu kadar hırs ve öfkeyi kamçılayan sadece işten atılmak mı?

Çok net ve keskin olarak şöyle diyor Gülcan. "Ayrımdan!" Nasıl yani. "Irk ayrımı yapıyorlar! Alevi-Sünni ayrımı var. Ama biz Sünniler'le kardeş gibiyiz. Baştakiler istiyor bunu. Amaç halkın birbirini yemesi. Ama bizi birbirimize düşüremeyecekler. Ayrım olmasaydı belki bu kadar tepki olmazdı. Ben bugün otobüste bir kadınla konuştum. Kadın türbanlıydı. "Biz ayırım yapmıyoruz kızım, baştakiler yapıyor" dedi. Kağıt atıyorlar yukardan, paranızı alın diye. Resim çekiyorlar. Yukarda bazı adamlar var. Kadınlara kötü işaretler yapıyorlar Altıparmak'ın koruyucusu o. Tanıyorum onu. Ben de ona bağırdım buradan. Korkmuyoruz hiç." Cesaret nereden geliyor. Yine aynı cevap; "Irk ayrımından!"

Polisi atlatmak kolay değil...

Gülcan bir akşam eylem dönüşü eve giderken yaşadığı olayı da anlatmak istiyor. İkircikli. Kocasına dönüyor. Anlatayım mı? Kocası bir şey demiyor.

"O gün çocuğu getirmemiştim buraya. Tek başıma ayrıldım. Baktım bir sivil beni takip ediyor. Vapura bindim. O da bindi. Nereye gitsem izliyordu. Yalnız olduğum için aklıma türlü şeyler geldi. Tuvaletin kapısı açıktı girdim. Vapur iskeleye yanaştı inmedim. Kaldım orada. Yolcular bindi tekrar karşıya gittim yine. Baktım başka çare yok, kazağımı çıkardım, saçımı topladım tanımasın diye. Üsküdar meydanına geldim. Ancak yanımda tek kuruş yoktu. O saatte tanıdık bir işçi servisi vardı. O servisle ücretsiz gidecektim eve. Gelirken ayarlamıştım. Polisi atlatayım deyince servisi de kaçırdım. Boynumda zincir olsa onu bozardım. O da yok. Orada yakın bir yerde arkadaşım oturuyordu. Orada kaldım o gece. Kocam sonra eve telefon etmiş. Yokum. Sabaha kadar beni aramış. Nasıl geleyim dedim. Adam peşimdeydi."

Kamu çalışanları dört gün Kızılay Meydanı'nda 'oturacak'

Demokrasi cephesinin büyük sınavı

▼ Meclis'teki siyasi partilerin büyük çoğunluğunun, Anayasa değişikliği sırasında memurlara grev ve toplusözleşme hakkı vermeyen bir düzenlemeyi öngörmesi, çalışanların şiddetli tepkisiyle karşılaştı. Anayasal düzenlemeye karşı kamu çalışanları sendikaları direnişe geçti...

Ankara, Söz- Hükümetin 1970 yılında sendikal örgütlenmeye büyük bir darbe vurmaya hazırlanmasına karşılık Türkiye işçi sınıfı tarihine altın harflerle yazılan 15-16 Haziran'ın direniş ruhu yeniden uyandı. Bu kez direnişi yaratan, son beş yıldır işçi sınıfı hareketinden önde giden kamu çalışanları...

Tüm Haber–Sen'in kapatılma kararıyla ayağa kalkan kamu çalışanlarının mücadelesi, Meclis'te yapılmak istenen Anayasa değişikliğiyle, varlık-yokluk sorununa dönüştü. Haziran başından bu yana sürdürülen hazırlıklar sonucunda nihayet 15 Haziran günü 3 bin kamu çalışanı ve sendika başkanlarının Ankara Yüksel Caddesi'nde toplanmasıyla start verildi. Kamu çalışanları saat 12.00'den sonra artık her türlü hak ihlali için ortak bir simge haline gelen insan hakları heykeli çevresinde, "Devlet Güdümlü Sendikaya Hayır", "Baskılar Bizi Yıldıramaz", "Susma, Sustukça Sıra Sana Gelecek", "Emekçiyiz, Haklıyız, Kazanacağız" sloganlarıyla toplandı. Kamu Çalışanları Sendikaları Koordinasyon Kurulu (KÇSKK) Sözcüsü ve Eğitim–Sen Genel Başkanı Yıldırım Kaya'nın daveti üzerine 15-16 Haziran mücadelesinde yaşamlarını yitiren Yaşar Yıldırım, Mustafa Bayram, Mehmet Gıdak'ın anısına saygı duruşunda bulunuldu. Daha sonra sloganlarla yürüyüşe geçen topluluk başkanların iki gün boyunca oturma eylemi yapacakları Güvenpark'a varınca, söz alan Yıldırım Kaya "Sendikalarımızın bağımsız örgütlenmesine uygulanan baskıların kalktığı, grevli toplusözleşmeli sendikalarımızın Anayasal güvence altına alındığı, baskıların, sürgünlerin, cezaların olmadığı bir Türkiye istiyoruz. Bunun için burada oturma eylemine başlıyoruz" dedi. Kaya'nın konuşması sık sık sloganlarla kesildi. İktidarı ülke gerçeklerine ilişkin doğru politikalar üretmemekle suçlayan Kaya, sorunlarla ilgilenince de çalışanların mücadelesini nasıl engelleyecekleri konusunda harekete geçtiklerini söyledi. Kaya'nın Tüm Sağlık–Sen Genel Başkanı Fevzi Gerçek'in 20 ay hapis cezasına çarptırıldığını söylemesi üzerine kalabalık "yuh" çekti. Cezaevinde bulunan Hava–İş Sendikası Genel Başkanı Atilay Ayçin ve çarşamba günü tahliye olan Fikret Başkaya'yı selamlayan Kaya, insanların düşüncelerinden dolayı hapse atılmasına karşı çıktı.

Anayasa değişikliği geri alınsın

Yıldırım Kaya, dört gün Ankara'da, istedikleri kabul edilmezse ülkenin her yanında iş bırakmayla sürecek eylemlerin istemlerini şöyle ifade etti;

"- Sendikal hak ve özgürlükler mücadelemizde bize yöneltilen baskıların son bulması, bugüne kadar verilen cezaların kaldırılması, sürgünlerin durdurulması, mağdur olan arkadaşlarımızın görev yerlerine iade edilmesi,

- Siyasi iktidarın yargı üzerindeki baskısının kalkması ve yargının siyasi karar vermesinin son bulması,

- Anayasa komisyonunun kabul ettiği, sendikal hak ve özgürlükleri yok sayan, toplusözleşme ve grev içermeyen Anayasa değişikliği maddesinin geri alınması,

- 12 Eylül Anayasası'nın toptan kaldırılması, özgür bir ortamda demokratik bir anayasanın tartışmaya açılması,

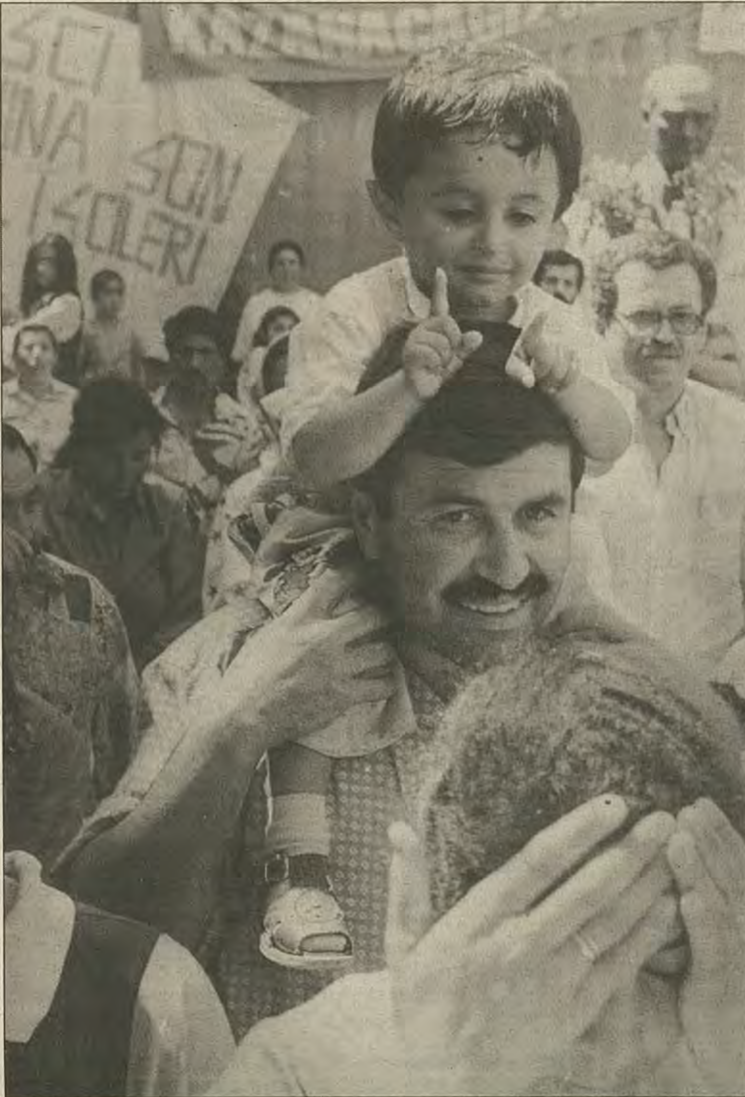
- Sendikalarımızın özgür, grevli ve toplusözleşmeli, bağımsız örgütlenme hakkının anayasal güvence altına alınması."

Oturma eylemine başlayan başkanları dayanışma amacıyla ilk ziyaret eden İnsan Hakları Derneği (İHD) yöneticileri oldu.

Eylemlerin başlamasından bir gün önce demokratik kitle örgütleriyle yapılan toplantıda, kamu çalışanları destek istediler. İHD, Çağdaş Hukukçular Derneği (ÇHD), Birleşik Sosyalist Parti (BSP), İşçi Partisi (İP), DİSK, Altı Nokta Körler Derneği ve Halkevleri eylemleri desteklediklerini açıkladılar. BSP eyleme destek amacıyla kentin her yanında "Kamu Çalışanları Eylemde, Ya Siz?" yazılı afişleme yaptı. Halkevleri kamu çalışanlarının hazırladığı bildirileri dağıttı, afişleme yaptı, cumartesi günü Türkiye'nin her yanından gelecek üyeleriyle yürüyeceklerini ve oturma eylemi yapanlara yiyecek taşıyacalarını açıkladı. DİSK, cumartesi günü kamu çalışanlarına Sıhhıye Köprüsü'nde katılacak.

Haberimiz yayına hazırlandığı sırada başkanların başlattığı oturma eylemi ve destek ziyaretleri sürüyordu.

Cumartesi günü, Türkiye'nin her yanından gelen kamu çalışanları Hipodrom'da toplanarak, saat 10.00'da Kızılay'a doğru yürüyüşe geçecekler. Yürüyüş kolu, Gar-Selim Sırrı Spor Salonu-Opera Köprüsü-Adliye önü-Zafer Çarşısı önünden Kızılay Meydanına gelecek. Yürüyüşçülere Sıhhiye köprüsünde DİSK'liler, Zafer Çarşısı önünde diğer kamu çalışanları katılacak. Kızılay meydanında oturma eylemine başlayacak topluluk gece-gündüz iki gün burada oturacak, gereksinimlerini ise Ankaralı demokratik kitle örgütleri karşılayacak.

Kamu çalışanları ayakta. İşçiler arkalarından geliyor. Çalışanlar çoluk çocuk eyleme çıkıyor

Stalin'in resmi

Yavuz ALOGAN

Mao Zedung 1958'de yaptığı bir konuşmada Çinli ressamlardan yakınır. Şöyle der; "Ne zaman beni Stalin'le birlikte resmetseler, onu daha uzun boylu gösteriyorlardı."

Televizyonun neredeyse bilinmediği bir dönemde Çinli resamların bu ihaneti, Mao'yu çok kötü etkilemiş olmalı. Çünkü kendi boyu1.80'in üzerindeyken, Stalin'inki sadece 1.64 idi.

Stalin'in resimleri, büstleri, heykelleri 1924, özellikle de 1930'lardan itibaren bütün Rusya'yı kapladı ve dünyaya yayıldı. Hatta Elbruz Dağı'nı bir Stalin büstü biçiminde yontma çalışmaları başlatıldı.

Stalin resimlerinin Rusya'da en çok yayıldığı dönem, Ekim Devrimi'ni gerçekleştiren bütün kadroların düzmece mahkemelerle ya da düpedüz katledilerek imha edildiği dönemdi. Yaşanan felaketin boyutları gerçekten de çok büyüktü. Bir örnek vermek gerekirse, 1934 Parti Kongresi'nde seçilen 1966 delegenin 1108'i tutuklanmış ve Zafer Kongresi (sosyalizmin zaferi!) denilen bu kongrede seçilen 134 kişiden 98'i (yüzde 70) kurşuna dizilmiş, tutuklamalar 1936 ile 1937 arasında on kat armış; 2. Savaş sırasında yokluğu büyük sorunlar yaratan askeri strateji uzmanı Tukhaçevskiy kurşunlanırken, Tomskiy ve Gamarnik gibi parti militanları intihar etmeyi tercih etmişlerdi. Buharin, ölüme gitmeden önce yazdığı ve yakınlarda açığa çıkarılan mektubunda, "Bu cehennem makinası karşısında kendimi çaresiz hissediyorum" demekteydi.

Bütün bunları tarihin ve devrimlerin (Fransız Devrimi"nde Thermidor dönemi gibi!) şaşmaz yasalarıyla, kapitalizmle rekabet edebilecek şekilde sanayileşmenin gerekleriyle açıklamak isteyenler hep olmuştur. Politik "cehennem makinesi", sonuçta ortaya çıkan ekonomik üretim makinesini doğuran aygıt olarak, kaçınılmaz, meşru ve haklı gösterilmiştir.

1980'lerin sonunda her iki makine de felç olmuş, sosyalizmin tek ülkede nihai olarak kurulamayacağı anlaşılmış ve bu tarihsel anda iktidarı ele geçirecek bilinçli kadrolar ve işçiler Stalin döneminden beri tekrar tekrar biçildikleri ve devrimci isyancı bir gelenek oluşamadığı için Trotskiy'nin öngördüğü politik devrim gerçekleşmemiş ve sermaye birikimini mafyavari örgütlerin üstlendiği vahşi bir kapitalizm, Ekim Devrimi'nden kalan ne varsa bir iki yıl içinde silip süpürmüştür.

Sovyet sistemi çöktüğünde, dünyanın her yerinde pek çok devrimci marksist, yeni bir dönemin başlayacağı, sol bir muhalefetin ortaya çıkacağı umuduna kapıldı. Bu umut yersiz değildi. Çünkü bazı belirtiler vardı... Ama hayır, hiçbir şey olmadı.

Tarihten ders çıkarmak gerekir.

Sovyet sistemi çöktüğünde, dünyanın her yerinde pek çok devrimci marksist, yeni bir dönemin başlayacağı, sol bir muhalefetin ortaya çıkacağı umuduna kapıldı. Bu umut yersiz değildi. Çünkü bazı belirtiler vardı. Kruşçev'den bu yana ilk kez bir genel sekreter (Gorbaçov) Ekim Devrimi'nin 70. yıldönümünde (Kasım 1987) Stalin'in "muazzam ve bağışlanmayacak suçlar" işlediğini söylüyor ve eski Bolşeviklerin adını anıyordu. Genel Sekreter'in açıklamaları her ne kadar pek yüzeysel idiyse de (örneğin, Trotskiy'in "kendini beğenmiş", Buharin'in ise "dogmatik" olduğunu vb. söylüyordu) bu açılma en azından aydınlar ve işçiler arasında bir tartışma başlatabilirdi. Nitekim iki sene sonra Komsomol yayın organı Trotskiy'in bazı makalelerini yayınladı. Üstelik o sırada (1989) Sibirya'da büyük grevler başlamıştı.

Ama hayır, hiçbir şey olmadı. O sırada partinin, kendisine komünist diyen 20 milyon üyesi (nüfusun yüzde 10'u) ve 450 bin hücresi vardı. Bu geniş kitle kendi içinde anlamlı bir sol muhalefet çıkarmayı başaramadı. Entelektüel geleneği olmayan, kendi tarihini bile bilmeyen bu dev kitle, onu birarada tutan bürokratik zincir kırılınca, bir tespih gibi dağıldı.

Bu gelişme doğal olarak Stalin resimlerinin de ortadan kalkmasına yol açtı. Tarih fazla tartışılmadı, sonuçlar çıkarılmadı. Türkiye'deki de dahil, dünyanın çeşitli yerlerindeki Stalinist partiler, Marks-Engels-Lenin ve (bazen) Mao resimleri arasından Stalin'in resmini çıkardılar, katlayıp çekmeceye koydular.

Stalin'in mareşal üniformalı resmi, günümüzde, grevci işçilerin elinde değil de, Kızıl Meydan'da gösteri yapan ve bizim Çanakkale gazilerine benzeyen bazı eski komünistlerin elinde, Çarlık amblemleriyle, aziz tasvirleriyle birlikte yükseliyor. Stalin'in resmi, devrimci mücadeleyi, eşitlik ve özgürlüğü, devletin sönümlenmesini değil, eski statükoyu, anavatanın savunulmasını, istikrarlı ve güçlü devleti, bir dünya devleti olma arzusunu sembolize ediyor.

Tarih Stalin'e yeni bir yer hazırlamış gibi görünüyor. Onu Marx, Engels, Lenin, Trotskiy, Mao ve Che Guevara'nın yanından alıp, kendisine çok daha fazla yakışan bir başka yere, Boyar kabilelerini kılıçla birleştiren Müthis Ivan'ın, Rusya'yı Avrupa'nın büyük güçleri arasına sokan Büyük Petro'nun yanına yerleştiriyor. Bunu önceden sezerek Stalin'i, Töton şövalyelerine ve Moğollar'a karşı savaşan ve Rus Ortodoks Kilisesi'nce aziz olarak ilan edilen Aleksandr Nevski'yle kıyaslamak, hem mümkün, hem de uygundur.

Rus İmparatorluğu milli boğazlaşmaların sonunda yeniden kurulduğunda, Stalin resimlerinin çoğaldığına tanık olacağız. Jirinovskiler'in, uluslararası reel politika, güçlü ve merkezi bir polis teşkilatı ve özel mahkemeler gibi konularda Stalin'den ve yakın mesai arkadaşlarından öğrenecekleri çok şey var.

Demokratik Sosyalizm Partisi (PDS) Genel Başkanı Lothar Bisky ile görüştük

Çoğulculuk zor ama bizim için tek yol

PDS Demokratik Almanya'nın iktidar partisi SED'nin (Almanya Sosyalist Birlik Partisi) devamı olarak biliniyor. SED, eski yöneticilerin parti dışına düştüğü 1989'daki kongrede adını SED-PSD olarak değiştirdi. Gregor Gisy'nin genel başkanlığa seçildiği 1990 yılında ise partinin geçmişle hesaplaşması bağlamında "SED" öneki adından çıkarıldı. 1990 genel seçimlerinde doğuda yüzde 11.6 oy alarak parlamentoya girmeyi başaran PSD, geçen yılki seçimlerde Doğu Berlin'deki 5 seçim bölgesinden 4'ünde birinci parti olarak federal parlamentoya 30 temsilciyle girme hakkı kazandı.

Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nde 1989'a kadar Film ve Televizyon Yüksek Okulu rektörü olan Lothar Bisky o yıl Gregor Gysi ile birlikte politikaya girdi. O zamandan itibaren Brandenburg eyaletinde politika yapan Bisky 1993'ten beri PDS genel başkanlığı görevini yürütüyor. Daha önce SED üyesimiydiniz sorusunu "Evet. Gönüllü olarak ve kendi özgür kararımla" vurgusuyla yanıtlayan Bisky'yle SÖZ adına Mahmut A. UFUK görüştü.

PDS 4. Kongresi'nin 1. toplantısında sizin savunduğunuz görüşler, çoğunluk tarafından kabul edildi. Ancak son gelişmeler, tartışma ve sorunların devam ettiğini gösteriyor. PDS üyesi ve taraftarı 38 politikacı, tarihçi, sanatçı, bilim insanı; açıklamalarında partinin yönelimlerinden kaygı duyduklarını belirttiler. PDS'deki son gelişmelerle ilgili görüşlerinizi öğrenebilir miyiz?

Önce bir kere kongrenin büyük çoğunluğu Gysi, Modrow ve benim sunduğum 5 maddelik tezi kabul etti. Tabii ki teorik, ideolojik ve tarihin değerlendirilmesi konularında sürekli tartışmalar oluyor; bunlar uzun süre de devam edecek. Örneğin şimdi sınıf mücadelesi üzerine tartışılıyor. Sınıf mücadelesi hala işlevsel olan analitik (çözümsel) bir kavram mı, yoksa artık yetersiz mi kalıyor. Bunlar teorik sorunlar. Bu konular üzerine daha birkaç yıl uzun tartışmalar yapacağımızı sanıyorum.

Bugünkü nesnel gerçeklikten hareketle sınıf mücadelesi nasıl olmalıdır? Sizin sınıf mücadelesi konusundaki tutumunuz nedir?

Bir dergide mantıklı bir sınıf analizi okudum. Ancak ben artık sınıf mücadelesinin günümüz dünyasında hareketin motor gücü olabileceğine inanmıyorum. Sınıflar yeniden tanımlanmalıdır. Sınıf mücadelesi yanında önemli olan diğer konular da var. Beş altı yıl önceki sınıf mücadelesi kavramıyla bugün fazla bir şey yapılamaz. Ancak sınıf analizine karşı değilim; tersine sosyal yapılanma boyutunda nelerin gerçekleştiğine iyi bakmak gerektiğini düşünüyorum. Bununla birlikte, ekoloji, toplumda erkek egemenliği ve diğer birçok şey de önemli bir rol oynuyor. Sonuçta dünya ekolojik ve sosyal facia tehlikesiyle karşı karşıya. Ekolojik facianın nasıl önleneceği sorusuna PDS'nin yanıt bulması gerekiyor, ama sosyal gelişmeler aleyhine değil. Sosyal sorunların ekolojik sorunlar ile bağlantı içerisinde nasıl çözülebileceği konusunda teorik başlangıçlar üzerinde yoğunlaşıyoruz.

Diğer bir tartışma konusu, PDS'nin sosyal demokratlaşma sürecinde bulunduğu yönündeki iddia. Bununla ilgili neler söylemek istersiniz?

Bu saçma olduğu kadar kanıtlanması da mümkün olmayan bir suçlamadır. Federal Almanya'da ikinci bir sosyal demokrat parti tamamen gereksizdir. PDS'nin sosyal demokratlaşması söz konusu değildir. PDS içinde bir Komünist Platform, bir de Sosyal Demokrat Platform var, başka eğilimler de mevcut. Almanya'da çok karmaşık ve çelişkili bir tarihi olan sosyal demokrasiye karşı tabii ki farklı yaklaşımlar var. Sosyal demokrasi ile nereye kadar çalışılabileceği sorunu tartışılmalıdır. Ancak şu anda sosyal demokratlar bizimle çalışmak istemiyorlar. Eyaletler düzeyinde bazen işbirliği oluyor. Sachsen-Anhalt eyaletinde Sosyal Demokrat Parti (SPD), PDS'nin hoşgörüsüyle (dışardan desteğiyle) iktidarda bulunuyor. Başka yerlerde sert bir çatışma var, Berlin'de örneğin. Yani durum her eyalette farklı. Ancak PDS'nin sosyal demokratlaştığı, anlamsız bir teşhistir.

Bir noktayı eklemek istiyorum; geçmişte faşistlerin zaferinde önemli rol oynayan Almanya tarihindeki bir hatayı tekrarlamak yanlış olur. SPD, PDS'nin esas rakibi değildir. Bizim politik rakiplerimiz gerici-tutucu güçler ve CDU/CSU'dur (Hıristiyan Demokrat Birlik/Hıristiyan Sosyal Birlik).

Somut olarak SPD ile partiniz arasındaki ideolojik/teorik farklılıklar nelerdir?

Politikadaki farklılıklara vurgu yapmaktan yanayım. SPD başka ülkelere asker göndermekten yana, PDS ise kesinlikle karşı. Alman askerlerinin yabancı ülkelerde işi yok. NVA (Demokratik Almanya Ordusu) silahları Türkiye'ye verildi ve bu silahlar Kürtler'e karşı kullanıldı. Biz Federal Alman hükümetinin bu kötü politikasına karşıyız. Bu konudaki tutumumuz SPD'den çok farklı. İkincisi, sığınmacılar yasası konusunda çok farklı bir yaklaşımımız var. Sığınmacılar yasası değiştirildi; buna karşı çıkıyoruz. Bu konudaki tutumumuz da SPD'den çok farklı. Biz kürtajı yasaklayan, anayasanın 218. maddesinin kaldırılmasından yanayız. Bizi açıkça SPD'den farklı kılan birçok temel siyasi sorun var. Şimdi SPD tarafından desteklenen kamu kuruluşlarının özelleştirilmesi eğilimine de karşıyız.

Teorik olarak PDS parti programıyla farklı; ki geçerli olan da budur. Ancak bu, sosyalizmin çöküşünden dört yıl sonra hazırlanmış bir program. Ve biz bunu bir dogma olarak ele almak istemiyoruz, tersine yeni teorik başlangıçların peşindeyiz. Bir dizi sorunlarımız var. Yeni yanıtlar arama yolundayız. Bu nedenle PDS'de temel sorunlarla ilgili yeni bir teoriden sözetmek istemiyorum. Programımız SPD programından çok farklı. Ancak o tarihsel bir aşama olarak şimdi tamamen değişik bir noktaya vardı diyebileceğimiz nihai bir program değil. Sadece bizim değil, diğer ülkelerdeki sosyalistlerin de şimdi kafa yorduğu reel sosyalizmin çöküş nedenlerini analiz edip, yeni yanıtlara varmak için zamana ihtiyacımız var.

Reel sosyalizm '80'li yılların sonunda çöktü. Demokratik Almanya bu gelişmenin odak noktasında bulunuyordu. Sizce bu çöküşün nedenleri neydi?

Demokratik Alman Cumhuriyeti'nde (DAC) sosyalizm bir dizi nedene bağlı olarak çöktü. En önemlileri; demokrasinin eksikliği, ekonomik verimliliğin yetersizliği, politik sistemin donuklaşması ve sonuçta herşeye politbüronun karar vermesi olarak sıralanabilir. Başka nedenler de var: Comecon (Sosyalist Ülkelerarası Ekonomik İşbirliği) verimli değildi; DAC'deki ekonomik koşullar, Federal Alman Cumhuriyeti (FAC) ile kıyaslandığında daha kötü idi vb. Ancak bize göre DAC, kendi zayıflıkları sonucu çöktü; kötü bir karşıtın sonucu değil. Şimdi bizim için önemli olan bu çöküşten gerekli ve doğru dersleri çıkarabilmektir. Bu nedenle kendimizi Demokratik Sosyalizm Partisi olarak adlandırıyoruz.

DAC tarihi konusunda Almanya'da şiddetli bir tartışma var. Biz DAC tarihine farklı açılardan yaklaşıyoruz. DAC'deki sosyalist olmayan yanları eleştiriyoruz. Başbakan Kohl, DAC'de sosyalist olan herşeyi eleştiriyor. Biz DAC vatandaşlarının biyografilerinin kriminalize edilmesine de karşı çıkıyoruz. Bizim tarafımızdan yapılan DAC ve SED eleştirisi, sosyalist bakış açısından hareket ediyor.

Tarihsel sosyalizm deneyimine pozitif açıdan yaklaşanlar, sıkça Stalinizm suçlamasıyla karşı karşıya kalıyorlar. 38 imzalı açıklamada PDS'e karşı böyle bir eleştiri de var.

Bunu reddediyorum. Stalinizm, PDS'nin veda ettiği bir şeydir. Böyle de kalacak. Ancak bunun bence DAC tarihinin değerlendirilmesiyle bir ilgisi yok. DAC tarihini benden farklı değerlendiren hiç kimseyi Stalinist olarak görmüyorum. Açıklamadaki görüşleri desteklemiyorum; çünkü bana göre PDS kongre kararlarıyla ilgili tek yönlü bir yaklaşım sergiliyor. Ve DAC tarihinin farklı açılardan sergilenmesi, PDS'nin önemli bir arzusudur.

Kişisel bir soru olacak biraz. 1993'te genel başkan olduğunuzda; düşünür, teorisyen özelliğinize vurgu yapıldı yorumlarda. Ancak PDS'deki

Büyük kaygı içinde

Biz PDS 4. kongresi 1. toplantısından sonra PDS'nin geleceğinden kaygı duyuyoruz. PDS 1994 seçimlerine, temel sorunlara uzun tartışmalar sonucu mantıklı ve uzlaşılır yanıtların verildiği, diğerlerinin açık bırakıldığı bir parti programı ve seçim programıyla girdi. İyi bir seçim mücadelesi yürüttü ve seçimlerdeki amacına, –Federal Parlamento'ya yeniden girmek– ulaştı. Böylece en kararlı muhalefet gücü devamla Federal Parlamento'da temsil edilmiş oldu.

Egemenlerin bu gücü devre dışı bırakmak için yeni yollar arayacağı hesaba katılmak zorundaydı. Eski dışlama politikasının yerine, özellikle de kurnaz SPD'li (Sosyal Demokrat Parti) politikacılar tarafından, sonuçta onu gereksiz kılmak için, PDS'yi sisteme uydurma manevrası devreye konuyor. Seçmenlerin kendisine verdiği görevin yeni koşullar altında nasıl gerçekleştirileceği üzerine bir tartışma yürütmek yerine; "reformcular, Stalinistler'e karşı" absürd sloganıyla kendi saflarında hayali bir kavga devreye sokuldu. Partinin temel konsensüsünden üç noktada vazgeçildi. Muhalefet anlayışının yumuşatılması, sınıf mücadelesinden vazgeçilmesi ve mülkiyet sorununda bir toplumsal anlaşma lehine taviz verilmesi; SED ve DAC'nin Stalinizm suçlaması şeklinde reddedilmesi ve partide çoğulculuğun sınırlandırılması. Sosyalist hedefler, bağlayıcı olmayan bir vizyona dönüştürülüyor.

Hiçbir haklı gerekçeye dayanmayan bu çizgi değiştirme girişimi; nedensiz, hafifmeşrep ve tehlikelidir. Eğer PDS, bu sisteme uydurma baskısına boyun eğerse kendi varoluş nedenlerini ortadan kaldırmış olur. FAC ne kadar sağa kayarsa, tutarlı bir sol muhalefet partisinin aktivitesinin önemi daha da artar. Sisteme uyma yolu, mutlaka gereksizliğe ve hiçliğe götürür. DAC kökeniyle bağlantı, Doğu Almanya'da yaşayanların çıkarlarının savunulması, Almanya genelinde kararlı sol muhalefet -gerekli politikalarla birlikte- zayıflık değil, tersine, aslında PDS'nin gücüdür.

Büyük tarihsel bir hareketin geleneğini yeni ve çok farklı bir gelecek için kullanmaya yönelik üç şey gereklidir:

1- PDS'nin tutarlı muhalefet partisi karakterini korumak, Almanya'daki sağcı gelişime karşı kararlı direnişi sürdürmek, Doğu Alman çıkarlarını ve bütün ezilenlerin ve sağa kayıştan zarar görenlerin çıkarlarını savunmak.

2- Hep birlikte mantıksal, yani radikal olarak geçmişi ve günümüzü analiz etme denemesine girişmek ve Marx'tan önemli ve doğru olarak öğrendiklerimizi, yeni modalar lehine kenara atmamak.

3- PDS içerisinde tarihsel olarak gelişen çoğulculuğu savunmak. SED karşısında esas değişim, özellikle burada yatıyor. Gelecek sosyalist toplumun özgürlükçü karakteri üzerine yemin etmek ve aynı zamanda bugünkü PDS'de dayanışmadan vazgeçmek çelişkidir.

PDS üyesi ve taraftarı 38 kişinin imzaladığı bu açıklama 18 Mayıs tarihli Neues Deutschland'dan çevrilmiştir.

PDS'nin 25-27 Ocak'ta yapılan 4. kongresinde Bisky ve Gysi *(soldaki fotoğrafta soldan 3. ve 2.)* ikilisinin savunduğu tezler çoğunluk tarafından kabul görürken, tartışmalar kongre sonunda da devam etti. Hem "yeni bir parti", hem de "eski bir partinin (SED) devamı" olarak adlandırılabilecek olan PDS'nin kongresinde, konuşulanları zor işitecek kadar yaşlıların yanısıra Komünist Platform'dan Sahra Waganknecht gibi *(sağda)* genç delegeler de vardı.
(Fotoğraflar: Boris Grutschenko)

görüntü, "Gysi pragmatizmi"nin egemenliğini sürdürdüğü biçiminde. Partinin politik yönelişleri bunu mu gerektiriyor?

Görüntü doğru değil. Gysi yalnız pratisyen değil, ben de yalnızca teorisyen değilim. Ancak biz bir şeyi yaptık; sıkıca birlikte çalışıyoruz. Hem pratik, hem de teorik alanda. Aramızın açılması girişimlerine izin vermiyoruz. Bu çok önemli. İkimiz de politik hedeflerimize ulaşmak için uğraşıyoruz. PDS'nin pratik politika zorunluluğu biraz da 6 bin seçilmiş temsilcisinin olmasından kaynaklanıyor. Belediye başkanlarımız, eyalet meclislerinde parlamenterlerimiz var. Bu parlamenterler ve taban örgütlerimiz, pratik sorunlarla karşı karşıyalar. PDS doğuda insanların sorunlarıyla ilgilendiği için kabul gördü. Ödenebilir kiralar için, işyerlerinin korunması için mücadele etti ve kendini kabul ettirdi. Tabii ki bu, teorinin ihmal edilmesi anlamına gelmemelidir. Teorik düşünen insanların bizimle birlikte çalışması için yeni yollar aramak zorundayız. Teorisyenlerin eleştirel olarak eşlik etmesi ve yeni öneriler getirmesi bizi güçlendirir.

Şimdi PDS'nin Almanya'da çok güçlü karşıtlarının olduğu da görülmelidir. PDS, beş yıl varolma mücadelesi verdi. Orada başka sorunlar ön plandaydı. Umarım şimdi bir dizi tarihsel ve teorik tartışma sorunlarıyla uğraşmaya daha fazla zamanımız olur.

PDS'nin güçlü karşıtlarının olduğunu söylediniz. Bu şimdi Gysi'ye karşı sürdürülen kampanyada da görülüyor. Bununla ilgili neler söylemek istersiniz?

Gysi'yi PDS'den ve politikadan uzaklaştırmak istiyorlar ve şimdi ona karşı çok çirkin bir kampanya yürütüyorlar. Dün (31 Mayıs) büyük bir mitingte buna cevap verdik. Tüm desteğimiz Gysi'nin arkasında. Onun nötralize edilmemesine dikkat edeceğiz. Gysi ile politika yapmaya devam edeceğiz; bu yönde partide büyük bir görüş birliği var.

4. Kongre'nin 2. toplantısı ne zaman yapılacak ve beklentileriniz nelerdir?

Bu ay içinde belli olacak. Bizim önerimiz, Aralık 95 veya Ocak 96'da yapmak ve PDS'nin iki yıllık politik stratejisini belirlemek. Bu çok önemli bir sorun. Yerel politikanın önemli bir ağırlık noktası durumuna getirilmesini önerdik. Ve sorunlar bu toplantıda görüşülmelidir. Aslında kongreden beklentim, tartışmalarda sorunlara çözüm üretmenin egemen olmasıdır.

PDS, çoğulcu özelliğini koruyacak mı?

PDS çoğulcu bir parti olarak kalacak. Kimi platformlarla farklılıklarımıza rağmen, çoğulcu kalmak ve bunda ısrarlı olmak istiyoruz. Bazen bu çok zor; ancak şimdiye dek çözümler bulduk. PDS'de hiçbir azınlık görüşü baskı görmemelidir. Sorunları üretici tarzda çözmek için geçerli yollar aramak zorundayız. Bu çok zor, ama bizim için tek yol.

Son gelişmelerle birlikte Kürt sorunu Federal Almanya'nın gündeminde önemli bir yer tutuyor. Devam eden PKK yasağı, Kürt ilticacıların geri gönderilmesi kararı ve son yürüyüşlerde polisin Kürtler'e karşı tutumu, sorunu daha da öne çıkardı. Federal Almanya hükümetinin konuyla ilgili tutumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Polisin Kürtler'e karşı davranışını iç politika açısından büyük bir tehlike olarak görüyorum. Bu bizden onay göremez. Bizim, halkların kendi kaderini tayin hakkından yanayız. Ve Türk ordusunun Kuzey Irak'a girişini yargılıyoruz. Bu bir çözüm değildir. Bu sorun silahlarla çözülemez.

Kürtler'in FAC'de insanca yaşaması için de çözümler bulunmalı. Onların karşısına polisiye önlemlerle çıkılmamalı; tersine içinde bulundukları zorluklara saygı göstermeli, kültürel ve diğer derneklerde biraraya gelmelerine imkan tanınmalıdır. Şimdi Kürtler'e karşı kötü uygulamalar söz konusu. Bu aynı zamanda FAC'de yabancı düşmanlığına katkı sağlıyor ve PDS buna kesinlikle karşıdır.

Orak-çekici bırakmayanlar da var

İtalyan PDS'si seçimlerde üzüm salkımı ve çınar amblemlerini kullanmaya hazırlanırken, orak-çekiçli Komünist Yeniden Kuruluş güç kazanıyor.

Dış Haberler Servisi- "Ben bu filmi daha önce görmüştüm" dedirten gelişmeler yaşanıyor İtalya'da. Önce üniversiteler öğrencilerin yürüyüşleriyle çalkalandı. Arkasından Alfa Romeo ve Fiat otomobil fabrikalarındaki işçiler, düşük ücret politikasına boyun eğen sarı sendikaları protesto amacıyla greve gittiler. Komünist lider Fausto Bertinotti'nin işçilerin desteklenmesi için çağrısı üzerine yüzbinlerce öğrencinin '68 ruhu hortladı' dedirtircesine yollara dökülmesiyle, Roma ve Milano'da tam bir "işgal" havası yaşandı.

Mayıs ayının sıcağında gençleri sokağa döken Bertinotti'nin, gençlerin ilgisini çekebilecek hiçbir özelliği yok gibi görünüyordu. "Yetmişine merdiven dayamış inatçı ihtiyar" şeklinde tasvir edilen "Kızıl Fausto" son dönemde yükseltilen bizim Cem Boyner gibi liderlerin aksine; genç, yakışıklı ya da "medyatik" değildi.

Komünist Yeniden Kuruluş lideri Fausto Bertinotti

PCI'de çok şey değişti

3. Enternasyonal'in en önemli partilerinden biri olan; Mussolini faşizmine karşı yürütülen partizan savaşında elde ettiği prestij ve halk desteği sayesinde savaş sonrası koalisyon yönetimlerinde yer alan; daha sonraki dönemde de 'Eurokomünizm' akımının öncüsü olan İtalyan Komünist Partisi (PCI), 1990'lara "değişim"le girdi. Adını Demokratik Sol Parti (PDS) olarak değiştiren ve programını sosyal demokrasiye yaklaştıran parti, amblem olarak da çınar ağacını seçerken, eski amblem orak-çekici çınarın köklerinden birinde resmetmeyi tercih etmişti. Bertinotti, orak çekicin parti ambleminin göbeğinden, ağacın köküne düşme sürecine karşı çıkanların PCI'den ayrılarak, yeni ittifaklarla oluşturdukları Komünist Yeniden Kuruluş'un lideri. Komünist Yeniden Kuruluş; eski PCI'lilerden, Troçkistler'e, Yeşiller'in sol kanadından, marjinallere kadar "kızıl rengin tüm tonları"nı içermekte.

Gençler partiye...

İkinci Dünya Savaşı'nın genç partizanlarından sonra hızlı bir yaşlanma sürecine giren ve düne kadar yaş ortalaması ellinin üzerinde olan İtalyan komünistlerinin son olaylarda yüzbinlerce genci harekete geçirmesi son derece şaşırtıcı bulundu. Halbuki, bu Bertinotti'nin ilk sürprizi değildi. Mart 1994 genel seçimlerinde yüzde 6, Haziran 1994 seçimlerinde yüzde 6.1 oy alan Komünist Yeniden Kuruluş, Nisan 1995 yerel seçimlerinde yüzde 8.4 oy alırken sadece oy artışı sağlamamış, partinin oturduğunu da kanıtlamıştı.

Seçim sonuçlarının tartışılması tazeliğini hala yitirmedi. Konuya bir sayfa ayıran Washington Post gazetesi, komünistlerin yükselişini "arayış içindeki genç oylar"la açıklıyordu. Yeniden Kuruluş'çuların solun oylarını beklenenden daha fazla bölerek, Roma (Lazio) ve Campania eyaletlerinde sağın kazanmasına yol vermeleri, bütün o çoğulcu yapısına karşın parti içinde de problem çıkardı. Partiden istifa edip, PDS'nin oluşturduğu sol bloka katılmayı düşünen bir kesim var. PDS'ye yakın 'Liberazione' gazetesi tarafından "solun düşmanı" olarak nitelendirilen Bertinotti'nin, "taviz vermez kişiliği ve inatçılığı" yüzünden, solun birçok kesimi ile Komünist Yeniden Kuruluş'un ilişkileri kopmuş durumda...

PDS liderinin, Corriere Della Sera gazetesine verdiği demeçte, "Bertinotti ya deli ya da parasını Berlusconi ödüyor" demesi ve Liberazione'nin partideki muhaliflerle söyleşi yapıp, çarşaf çarşaf yayınlamasından sonra, "Bu arkadaşlar bundan sonra bizim bölgelerimize ayaklarını bile basmasınlar" cevabını veren Bertinotti solun iç kavgalarını körüklemekle suçlanıyor.

PDS'den yeni amblemler

Tüm bu olan bitenler, aslında İtalyan solunda açılan bir boşluğun göstergesi... Sonbaharda yapılması beklenen erken genel seçimlerde Massimo D'Alema liderliğindeki PDS, merkez solun özelleştirme yanlısı yeni lideri Romano Prodi ile ortak çıkaracakları listelerde "üzüm salkımı"nı, solun diğer gruplarıyla ortak çıkaracakları listelerde ise PDS'nin çınar amblemini kullanacak, ama köklerinde eski PCI'nin orak ve çekicine yer vermeden. Yerel seçimlerde oylarını yüzde 20'den yüzde 24.6'ya çıkaran D'Alema rahatladı. Artık partisinde sol ve sağ kanatların nasıl karşılayacağını düşünmeden, kendi stratejik tercihinin "merkez ile demokratik sol arasında ittifak yapmak" olduğunu söyleyebiliyor... Sağ liderlerle arası oldukça iyi olan D'Alema, katolik felsefeye hayranlığını her fırsatta belirtiyor.

Soldaki boşluğu kim dolduracak?

Bertinotti'nin partisi ise, PDS'deki bu gelişmelerden rahatsız olan geniş bir sosyalist kesimin ilgisini çekiyor ve tüm tutarlılığıyla bu boşluğu doldurmaya aday. Milano'da ve Roma'daki grevlerde bağımsız ve sol sendikaların yanısıra 'Cisnal' gibi sağ sendikalarla birlikte yürüyen Komünist Yeniden Kuruluş, toplumun geniş kesimlerinin, özellikle de gençlerin dile getirdikleri sorunları ile kesişen bir söyleme sahip. Ve İtalya'nın en canlı partisi görüntüsünü veriyor.

Almanya'da Türk partisi

▼ Arkasında konsoloslukların bulunduğu "Türk partisi" kurma girişimi, bir zamanlar "Almancı" denerek sadece para kaynağı gözüyle bakılan Almanya'daki Türk nüfusun, artık "lobici" konumuna yükseltilmeye çalışıldığını gösteriyor. Türkiye'de yıllardan beri sözü edilen, ancak yeni çıkartılabilen "çifte vatandaşlık" yasası ile Türkiye kökenli Alman vatandaşlarının sayısının daha hızlı artması ve Türk lobisinin de esas olarak bunların üzerinde yükselmesi bekleniyor.

Engin ERKİNER

Frankfurt'ta Sedat Sezgin adlı bir avukat, "Kuruluş Komitesi" adına Milliyet gazetesinin Almanya baskısına verdiği bir ilanla parti kuruluşu için çağrı yaptı. İlan şöyle:

"Almanya'da kurulacak Türk kökenli Alman vatandaşlarının ilk siyasi partisi için çalışmalarımız başlamıştır. İlgilenenlerin müracatlarını bekliyoruz."

Konunun geçmişine eğilmeden önce neden böyle bir partiye gerek duyulduğunu kurucuların ağzından dinleyelim:

"Artık bu ülkede kalıcı olduğumuza göre, politik geleceğimizi de kendimiz belirlememiz gerekir. Alman partileri, bizlere ancak Türkiye aleyhinde tavır alırsak veya bu tür tavırlara karşı sessiz kalırsak, kariyer yapma şansı tanıyor. Bunun örneklerini sürekli görüyoruz. Kendi politikamızı kendimiz belirlememiz gerek."

Parti kuruluşu için çağrının açıklanmasının hemen ardından; Yeşiller Partisi'nin Türkiye kökenli milletvekili Cem Özdemir ve merkezi Berlin'de bulunan "Die Tageszeitung" gazetesi ile Türk partisi kurucuları arasında şiddetli bir polemik başladı. Karşılıklı suçlamalara Hürriyet gazetesinin yurtdışı bölüm şefi (Türkiye yönetimlerini eleştiren herkese her yazısında pislik kusan) Ertuğrul Karakullukçu da katıldı. Kurulmaya çalışılan partinin arkasında konsoloslukların ve TC devletinin bulunduğu öne sürüldü.

Gerçekten de bu parti kuruluşu yönünden bile oldukça garip. Almanya'da Alman vatandaşlığına geçmiş 20 bin kadar Türkiyeli bulunuyor. Bu sayı sürekli olarak artıyor. Ancak ne kadar artarsa artsın, bu sayıya güvenerek parti kurulmaz. Seçimlerde Almanya'daki Türkiye kökenli Alman vatandaşlarının tümünün oyunu alsa bile (ki olacak şey değildir) bu parti hiçbir varlık gösteremez. Almanya'da politikanın belirli kuralları vardır. Ne kadar küçük olursa olsun bir parti kurulduğu zaman, bunun profesyonel kadroları, binaları, bülten veya yayın organları olması gerekir. En azından görünürde, bunların mali yükünün nasıl karşılanacağı belli değildir.

Parti de nereden çıktı?

Kuruluş adı ne olacak olursa olsun, bu isimle anılan parti, özellikle son 4-5 yıldır yoğun olarak süren gelişmelerin sonucudur. 1990'lı yılların başlarında TC devleti ve hükümetleri, özellikle Almanya'da yaşamakta olan Türkiyeliler'e yönelik tutumlarında belirgin değişiklikler yapmaya başladılar. Bu ülkede 2,5 milyon civarında Türkiyeli yaşıyor. İlk gelenlerin süresi 30 yıldan fazla olmuş. Şu anda birinci kuşak emekli olur ya da vefat ederken, üçüncü kuşak çalışma hayatına girmiş durumdadır. Almanya'da hemen her alana girmiş olan ve büyük bir çeşitlilik gösteren Türkiyeliler, TC hükümetleri için "ülkeye para göndermenin" kat kat ötesinde önemli bir kitledir.

Ticaretten sanayiye, turizmden silah satışına kadar Almanya, Türkiye için dünyadaki en önemli ülkelerden birisidir. Böyle bir ülkeyi, orada yaşayan 2,5 milyon Türkiyeli vasıtasıyla içerden de etkilemek önemlidir. Bu amaçla güçlü bir "Türk lobisi" oluşturulması gereğinden uzun süredir sözedilmekteydi. Çeşitli alanlarda bu amaca hizmet edecek "Türk toplulukları" adı altında örgütlenmeler de bir süreden beri yapılıyordu. Yalnız önemli bir sorun vardı: Çifte vatandaşlığı kabul etmeyen Almanya'da iç politikada etkin olabilmek için Alman vatandaşı olmak zorunludur. Alman vatandaşı olabilmek için TC vatandaşlığından çıkmak şarttır. Sonra tekrar TC vatandaşı (yani çifte vatandaş) olunabilir, ama başlangıçta çıkmak şarttır.

Almanya'daki çok sayıda Türkiyeli, kendilerine hükümet sözcüleri ve çeşitli bakanlar tarafından verilen güvencelere rağmen, ne olur ne olmaz, bir kere çıkınca bir daha TC vatandaşlığına almayabilirler diye, Alman vatandaşlığına başvurmuyordu. Türkiye'de yıllardan beri sözü edilen, ancak yeni çıkartılabilen "çifte vatandaşlık" yasası ile Türkiye kökenli Alman vatandaşlarının sayısının daha hızlı artması beklenebilir. Türk partisi de, Türk lobisi de esas olarak bunların üzerinde yükselecektir.

Türk lobisi ne yapacak?

Türk partisi ile politik ifadesini bulacak olan Türk lobisinin Almanya'daki önemli faaliyeti, Türk milliyetçiliğinin yükseltilmesi olacaktır. Türkiye'yi insan hakları ve Kürt sorunu konusunda eleştiren Alman kuruluşlarına ve bu ülkedeki "bölücüler"e karşı faaliyet, bu kuruluşun esas amacıdır. Almanya'da bir süreden beri özellikle MHP'nin faaliyetlerinin genişlemesi aracılığıyla açık olarak görülen Türk milliyetçiliğinin yükselmesini kolaylaştıran etkenler vardır:

İlk olarak; bir milliyetçiliğe karşı ötekinin, Alman milliyetçiliğine karşı Türk milliyetçiliğinin çıkarılması sözkonusudur. Fransa'daki son yerel seçimlerde, yıllardan beri açıkça yabancı düşmanı ve ırkçı sloganlar kullanan Ulusal Cephe'nin aldığı oylar da açıkça göstermektedir ki, Almanya Avrupa'daki en ırkçı devlete ve toplumsal yapıya sahip değildir. Almanya'nın özelliği, Fransa ve İngiltere gibi büyük bir sömürgeci geçmişe sahip olmadığından, ırkçılığın ince yöntemlerini bilmemesi veya içselleştirememiş olmasıdır. Almanya yabancı olana yabancıdır. Bu nedenle Alman milliyetçiliği daha kaba ve daha açıktır.

Örneğin Fransa'da doğmuş, büyümüş ve okumuş olan, Fransızcayı gayet iyi bilen ikinci kuşaktan bir göçmen çocuğun konumu ile aynı durumdaki bir çocuğun Almanya'daki konumu birbirinden farklıdır. İkinci kuşaktan yabancı bir genç Almanya'da daha fazla dışlanır. Fransa'da daha fazla entegre edilir ve o entegrasyon süreci içinde önü kesilir.

Türk partisi kurma girişimine soyunanların yanısıra anti faşist eylemlerde *(üstte)* Alman soluyla birlikte yer alanlar da var. Yeşiller Partisi'nin Türkiyeli milletvekili Cem Özdemir de *(en üstte)* Türk partisine karşı çıkıyor.

Almanya'nın bu özelliği nedeniyle, bu ülkede Alman milliyetçiliğine karşı Türk milliyetçiliğinin yükseltilmesi daha kolaydır.

İkincisi; ilginçtir ama gerçektir: Türkiye burjuvaziside Türkiye sosyalistlerinin çeşitli konulara yaklaşımları arasında önemli paralellikler vardır. Bu paralellik Almanya'daki Türkiyeliler'e yaklaşımda da görülebilir.

2,5 milyonluk bu kitleye yakın zamana kadar her iki kesim de -açıkça ifade etmese bile- esas olarak "para kaynağı" gözüyle bakıyordu. Dahası, Almanya'daki Türkiyeliler'in (bunu Avrupa'nın öteki ülkelerindeki Türkiyeliler için de genelleştirmek mümkündür) içinde yaşadıkları toplumla daha az içli dışlı olmaları, Türkiye'den getirdikleri özellikleri ve kültürü olabildiğince korumaları yakın zamana kadar her iki kesim için de iyi sayılıyordu. Çünkü, her ne kadar içinde yaşanılan toplumda toplumsal yaşama girmek istenilir bir şey olsa da, bunun içerdiği tehlikeler de vardır. Bir Avrupa ülkesinde yaşayan bir Türkiyeli, içinde yaşadığı toplumda toplumsallaştıkça, geldiği ülke ile bağı kesilmese bile zorunlu olarak azalacaktır. Kendisinden öncelikle beklenen "belirli ihtiyaçların karşılanması" gereğini daha az yerine getirecektir.

Devletin yeni politikaları

1990'lı yılların başından beri TC devleti önemli bir adım atarak bu politikasında değişikliklere gitmiştir. Bu bir ileri gözlülük değil, varolanın kabul edilmesidir. Mali kaynak olmayı esas bileşen almak yerine, politikayı daha geniş bir perspektifle değerlendirmek ve maliyeyi bunun içindeki bileşenlerden birisi olarak görmek, yaklaşımını da buna göre belirlemek TC'nin Almanya'daki Türkiyeliler'e yönelik yeni politikası olmuştur. Bu politikanın kısa sürede başarı kazandığını ve başta aydınlar olmak üzere Türkiyeli sosyalistlerin elindeki çeşitli mevzileri kopardığını belirtmek gerekir. 2,5 milyonluk kitlenin içinde bulunduğu konumu anlamak ve bunu veri alarak ona yaklaşmak, varolanın kabullenilmesi bile olsa kuşkusuz daha akıllıcadır. Hele de Türkiye sosyalistlerinin henüz eski politikalarını sürdürdüklerini düşünecek olursak.

Almanya'daki Türkiye insanı bu toplumun hemen her alanında vardır. İşadamından işçisine, sanatçısından mühendisine, öğretim üyesinden öğrencisine kadar her alanda vardır. Göçmenliğin zorlukları Alman toplumunun dışlayıcı tavrı ile birleşince, Türk milliyetçiliği birleşik ve dengeli bir kimlik oluşturamamanın yarattığı boşluğu dolduracak temel faktör gibi ortaya çıkmaktadır.

Üçüncüsü, Almanya'daki Türkiye solunun bir bölümü, Türk milliyetçiliğinin bu ülkede yükselmesi için ortam hazırlamıştır. Bu olgu "göçmenlik" kavramına yüklenen anlamda kendini göstermektedir.

"Hepimiz göçmeniz" olgusundan hareketle göçmenliği birleştirici bir unsur olarak görmek, "Türkiyeli göçmenlerin örgütlenmesi"nden sözetmek, Türk şovenizmine zorunlu olarak kapı aralar.

30 yıldan fazla süre önce bu ülkeye gelen Türkiyeliler homojen bir kitle sayılırdı. Hemen hepsi işçiydi. Bugün durum böyle değildir. 2,5 milyonun önemli bölümü işçi değildir. Örneğin Almanya'da 33 bin Türkiyeli işadamı vardır. Bunlardan bazıları büyük işletmelere sahiptir. Türkiye ve Almanya arasında olduğu gibi, dünyanın öteki ülkelerine de yönelmiş büyük bir ticaret şebekesine sahiptirler. 30 yıl içinde Almanya'daki Türkiyeliler önemli bir sınıfsal ayrışmaya uğramışlardır. Türkiye'de "hepimiz bu ülkenin insanıyız" demekle, Almanya'da "hepimiz göçmeniz" demek arasında fark bulunmamaktadır. Türkiye'de bu tür bir "birleştiricilik" nelerin üstünü örtmekte kullanılıyorsa, Almanya'da da göçmenlik ortak özelliği aynı işe yaramaktadır.

Göçmenlik temeli üzerinde yükselmeye çalışmanın nerelere kadar varacağı, Solingen katliamının ardından yapılan protesto yürüyüşlerinde görüldü. Bu yürüyüşlere MHP aktif olarak katıldı, Türk bayrakları taşıdı ve milliyetçi sloganlar kullandı. Türkiyeli sosyalistlerin bir bölümüyle MHP'liler arasında sürtüşme ve çatışmalar oldu. (Oysa iki taraf da aynı ülkeden gelmiş göçmendi!) Daha sonra, "MHP'lilerle çatışılması yanlıştır. Onlardan özür dilenmelidir. Irkçı olan Almanlardır!" gibi görüşler Türkiyeli sosyalistlerin arasında duyulabildi.

Irkçılık yalnız bir devlet sorunu değildir. Toplum içinde de kökleri vardır. Ama buradan hareketle Almanları genel olarak ırkçı ilan etmek ve hele de onlara karşı mücadelede Alman ırkçılarından hiç farkı olmayan Türk ırkçılarına en azından hoşgörüyle yaklaşmak, "hangi göçmen?" değil de genel olarak "göçmen" olmayı öne çıkarmanın nelere yol verebileceğini göstermektedir.

Türk partisinin Almanya'da bir işlevi daha olabilir. Bu da, değişik ülkelerden gelmiş olan göçmenleri iyice bölmektir.

Buzdağının görünen ucu

Almanya'daki Türk partisi buzdağının görünen yanıdır. Bunun altında konsoloslukları, "Türk toplumu" örgütlenmeleri, MHP paralelindeki çeşitli kuruluşlar, Atatürkçü Düşünce Dernekleri ve çeşitli spor kuruluşlarına kadar büyük bir örgütlenme bulunmaktadır. Tartışma yapmanın ötesinde, bu örgütlenmeye alternatif bir örgütlenmeyi ortaya çıkarmak önemlidir. Öneriler ve tartışmalar vardır, ama yapmaya çalışan çok azdır.

Türkiye sosyalistlerinin son yıllarda içinde bulundukları kötü durum için birçok neden sayılabilir. Dikkat edilmeyen, ama hiç de önemsiz olmayan bir neden de şudur: TC tarihinde ilk kez TC burjuvazisi esneklikte, politika üretmek ve uygulamakta, yeniliklere ayak uydurmakta Türkiye sosyalistlerinin belirgin şekilde önüne geçmiştir. Türkiye burjuvazisinin ve onun çeşitli kurumlarının niteliksizliğini, sığlığını ve gösterişçiliğini biliyoruz, ama ne yazık ki gerçek böyledir. Aynı gerçek Almanya'daki 2,5 milyon Türkiyeliye yönelik yaklaşımda da kendisini göstermektedir. Birileri yapıyor, ötekiler tartışıyor ve eleştiriyor.

Eleştirmek, alternatif şeyler yapmanın ilk adımıdır. Ama yalnızca ilk adımıdır.

Yugoslavya'da komünist alternatif

▼ Almanya Komünist Partisi gazetesi Unsere Zeit 26 Mayıs tarihli sayısında Yugoslavya için Komünistler Birliği Hareketi Başkanı Prof. Krsmanoviç ile tam sayfalık bir söyleşi yayımladı. Eski Yugoslavya'nın çeşitli ülkelerinde değişik mücadele biçimleriyle legal, illegal ve yarılegal alanda mücadele vermekte olan partinin lideriyle yapılan söyleşiyi Adnan Kimyon özetleyerek çevirdi.

300-400 bin ölü ve bir milyon yaralı. Bugün savaş hala sürüyor. Ne zaman biteceği belirsiz. Bosna Hersek'te durum yeniden kızışıyor. Yeni ve büyük çarpışmalara yol açacak savaş görüşmeleri hergün yapılıyor. Slovenya ve Hırvatistan'da sorunlar çözülmemiştir ve orada da askeri anlaşmazlıkların ortaya çıkması olasıdır. Yugoslavya'nın birkaç yıldan beri yaşadığı bu felakette ABD ve Almanya emperyalistlerinin payı büyüktür. Alman askerlerinin Bosna-Hersek'e gönderilmesi durumunda savaş yeni bir boyut kazanacaktır. Yugoslavya'da Alman faşizminin açtığı yaralar halen kapanmış değildir. Tersine Alman emperyalizminin politikasıyla bu yaralar yeniden deşilmektedir.

Çözüm şu anda görünmüyor. Savaşın yükünü taşımaya hazır insanların sayısı azalmıştır. Hükümetlerin politikaları çoğunluk tarafından desteklenmemektedir. Buna rağmen bu savaşı durdurabilecek bir güç de ülkede yoktur. İşte tam da burada komünistlere büyük görev düşmektedir. Komünistler yeni bir program geliştirerek krizi çözmelidirler. Yeni programın amacı; mevcut güçler dengesini değiştirmek, barışı sağlamak, kapitalizmin restorasyonunu engellemek ve tek parti sistemine son vermektir.

Uluslararası yardım şart

Bu politika uluslararası alanda yardım gördüğü oranda etkili olacaktır. Bundan dolayı Yugoslavya İçin Komünistler Birliği Hareketi uluslararası ilişkilerini sürekli geliştirmeye çalışmaktadır. İtalyan komünistleri, Macaristan İşçi Partisi, Sjuganov başkanlığındaki Rusya Komünist Partisi'yle yakın işbirliği içindedir.

Yugoslavya'da 500-600 bin civarında savaş mültecisi bulunuyor. Her 15 kişiden birisi diğer topraklardan geliyor. Savaş mültecilerinin yüzde 32'si Sırp değildir. Son yıllarda 160 örgüt kuruldu. Bunların arasında sağcı olanlar da az değildir. Etnik, milliyetçi ve ırkçı güçlerle mücadelenin önemi büyüktür. Komünistler tüm solu toparlayıp yönetime talip olmalıdırlar. Ancak bu şekilde BM ambargosunun kaldırılması olasıdır. Federatif bir sistem oluşturmak hem mümkün hem de kaçınılmazdır. 17.5 milyon kişi aynı dili konuşmaktadır. Tüm zorluklara rağmen ekonomik entegrasyon sağlanmış durumdadır. Yeni bir barış inisiyatifi ile eski ortak özellikleri yeniden oluşturmak mümkündür. Dışardaki emperyalist güçlere ve içerdeki milliyetçi ve şovenist güçlere karşı bir politika hayata geçirilmelidir.

Yugoslavya İçin Komünistler Birliği Hareketi 4,5 yıl önce kuruldu. Bugün Yugoslavya'nın çeşitli ülkelerinde değişik mücadele biçimleriyle legal, illegal ve yarılegal alanda mücadele vermektedir. İlk olarak anti-komünist propagandaya karşı mücadele etmek zorundadır. Anti-demokratik yöntemlerle seçimlere girmesi engellenmiştir. Demokratikleşme talebi toplumsal etkinlik sağlamak için vazgeçilmezdir.

Yugoslavya İçin Komünistler Birliği Hareketi'nin 32 bin üyesi bulunmaktadır. Son üç ayda 2500 kişi üye olmuştur ve bunların çoğunluğu gençlerdir.

Gelişmeyi etkileyen çeşitli faktörler bulunmaktadır. Örneğin Slovenya'da komünistler, yasalar gereğince gereken parayı sağlayamadıkları için partiler listesinden silinmişlerdir. Devlet çeşitli provokasyonlar düzeleyelerek komünist partisi üyelerine saldırmaktadır.

Kapitalizme yöneliş eski Yugoslavya topraklarında yaşayan halklara sadece acı getirdi.

Hırvatistan'da Komünistler Birliği-Hareketi takip altındadır. Üyeler ülkeden sınırdışı edilmektedir. Son zamanlarda sınırdışı edilen üye sayısı 112'dir. Bunlardan 67'si Hırvattır.

Komünistler Birliği-Hareketi'nin geliştirilmesinin yanısıra parti başkanı Prof. Krsmanoviç, sol güçleri biraraya toplamanın da önemli bir görev olduğunu belirtmektedir. "Hırvatistan Solu" olarak oluşturulan ittifak, faşist Tudjman yönetimine karşı mücadele etmektedir.

Komünistler İçin en karmaşık ve sorunlu yer Bosna-Hersek'tir. Burada savaşı engellemek için mücadele ederken ölen komünistler oldu. Savaş politik mücadeleyi ve örgütlenmeyi olanaksız kılmaktadır. Bu nedenle savaşın durdurulmasını sağlamak temel görevler arasındadır.

Bosna-Hersek'te savaşın sona erdirilmesi ve barışçı bir çözüm için oluşturulan platform 34 sol örgüt ve parti tarafından desteklenmektedir. Platform; Bosna-Hersek'teki üç ulusun da eşit düzeyde tanınmasını ve barış görüşmelerine çağrılmasını savunmaktadır. Anlaşmazlıkları ulusal sınırlar çizerek çözmeye çalışmak yanılsamadır. Krizin çözümünün temel koşulu, BM denetiminde serbest seçimlerin yapılarak halkın seçtiği meşru bir yönetimin oluşmasıdır. Her üç halkın kendi kaderini tayin etmesi, kendi devletlerini kurmaları ve bu devletleri temsilen oluşturulacak çokuluslu birliğin ekonomik işbirliği ve iletişimi sağlaması, ilişkileri düzenlemeyi üstlenmesi gereklidir. Devlet terörü uygulayanlardan hesap sorulmalıdır. Etnik temizliğe istilaya ve yüzyıllardan beri oluşan yerleşim birimlerinin yakılarak insanların göç ettirilmesine karşı durulması, milliyetçilik temelinde kurulan ve nazi sembolleri kullanan tüm örgütlerin yasaklanması gereklidir.

Yugoslavya İçin Komünistler Birliği-Hareketi; farklı biçimlerde özel mülkiyetin olmasını, halkların ve vatandaşların ulusal, dinsel, ideolojik ve politik kimliklerini garantiye alan politik bir çoğulculuktan yanadır.

Bu çözüm önerileri içerde ve dışarda ilgi görmektedir. Genç insanlar sadece sorunların çözümü için değil, gelecek için de bu önerilerde perspektifler bulmaktadırlar.

Haydi! Bosna'ya çıkalım!

Osman KÖKER

200 bin Bosnalı sivil, bir ABD askeri etmedi şeklinde manşet atmış sol bir gazete. "Bosna Hersek'te ölen binlerce sivil için asker göndermeyen ABD, kayıp pilotu için operasyon düzenledi" diye devam ediyor haberin spotunda. Yandaki sayfada ise Sırp'ı ayı, NATO askerini insan olarak resmeden bir karikatür yayımlıyor. (Evrensel, 9 Haziran 1995, sayfa 8 ve 9).

Evrensel'in yaptığı, Bosna Hersek'te yaşananlar konusundaki kafa karışıklığının yarattığı tipik bir tepkidir. Bunun yarım adım sonrası "NATO karadan da müdahale etsin"; bir adım sonrası ise "Haydi! Bosna'ya çıkalım"dır. Ki Evrensel'in bu adımların hiçbirini atmayacağına eminiz.

Bosna'daki savaş, Türk gazetelerinin dış haberler sayfalarını (hatta birinci sayfalarını) son yıllarda en çok işgal eden konuların başında geliyor. Ama buna karşın, en az bilinen konulandan biri. Bir yazımda bunu, "Bosna Hersek'teki iç savaş ve genel olarak Yugoslavya krizi üzerine o kadar çok şey çıktı ki basında, bu kadar 'bilgi' karşısında okuyucu tam bir bilgisizliğe gömüldü" şeklinde ifade etmiş ve "enformatif sis perdesi" kavramını ortaya atmıştım.

Yeni Dünya Düzeni taraftarlarının bakış açılarının solda da etkin olmasını sağlayan bu "enformatif sis perdesi" arkasında unutulan konulardan biri, Bosna Hersek'te üç yılı aşkın süredir devam eden iç savaşın nasıl başlamış olduğudur. İkinci Dünya Savaşı sonunda sosyalist iktidar kurulana dek Yugoslavya toprakları halkların boğazlaşma alanıydı. Halklar arasındaki sorunları hak eşitliği temelinde çözen sosyalizm dönemi barış içinde yaşandıysa da, daha sonra sosyalizmden uzaklaşıldıkça ayrılık ve düşmanlık tohumlarının nesnel temeli oluştu.

Sırbistan'a uygulanan ve artık insan hakları örgütlerinden de tepki almaya başlayan topyekun ambargoyu, Bosna'daki dinci hükümete sevkedilen silahları, CIA'nın eğitiminden geçen subayları ve Sırp mevzilerine düzenlenen bombardımanları saymazsak Batı, Bosna'ya müdahale etmiyor.

Batı'nın, özellikle Almanya'nın, başta Slovenler ve Hırvatlar olmak üzere federesyondan ayrılma çabalarında olanları para, silah ve diplomatik olarak desteklemesiyle, Yugoslavya dağılma sürecine girdi.

Cumhuriyetlerin ayrılma süreci genellikle büyük çatışmalar olmaksızın gerçekleşirken, Hırvatistan ve Bosna Hersek'in ayrılması sırasında "olay çıktı". Hırvatistan yönetimi nüfusun yüzde 12'sini oluşturan Sırplara hiçbir hak tanımıyordu. Hırvatlar Belgrad yönetimine başkaldırırken, Hırvatistan'daki Karayina bölgesi Sırpları da Zagrep'e karşı ayaklandı. Karayina Sırplarının Sırbistan'dan da aldıkları güçle kendi bölgelerinde özerk yönetim oluşturmayı başarmasıyla sorun "çözüldü".

Bosna Hersek'te ise hiçbir ulusal topluluk çoğunluğu oluşturmuyordu. Boşnaklar yüzde 45, Sırplar yüzde 35, Hırvatlar yüzde 20 kadar bir nüfusa sahipti. Yugoslavya'dan ayrılma sürecinde devlete el koyan Boşnakların, diğer ulusların haklarını tanımamaları sonucu üç taraflı bir savaş başladı.

Batının savaş konusundaki tavrı üzerine çok şey yazıldı. Bunların önemli bir kısmı "çifte standart" ve "Somali'ye, Haiti'ye müdahale edilirken niye Bosna'ya müdahale edilmiyor" gibi diğer işgalleri onaylama tehlikesi taşıyan argümanlar içeriyordu.

Sahi, Batı Bosna'ya müdahale etmiyor mu? Sırbistan'a uygulanan ve artık insan hakları örgütlerinden de tepki almaya başlayan topyekun ambargoyu, Bosna Hersek'teki dinci hükümete sevkedilen silahları, CIA'nın eğitiminden geçen subayları ve Sırp mevzilerine düzenlenen bombardımanları saymazsak müdahale etmiyor. 5 Şubat 1994'de Saraybosna'da 68 kişinin ölümüne yol açan pazar yerindeki patlamadan beri NATO uçakları ayda bir Sırpları bombalıyor. İlginçtir, 11 Kasım 1994 tarihli New York Times'a göre, BM'nin yaptığı bir araştırmada bu patlamadan Bosna hükümetinin sorumlu olduğu sonucuna varıldı ama konunun üstü örtüldü.

17 Kasım 1994 tarihli The European gazetesinde Avrupalı savunma kaynaklarına dayandırılan "ABD, Bosna'daki savaşa katıldı" başlıklı haberin ana noktaları şunlar:

"General Charles Boyd önderliğindeki bir grup Amerikalı subay, üst düzey Boşnak bir komutanla Gornji Vakuf kasabasında görüştü ve Boşnaklara örtülü yardım anlaşması imzalandı. Böylece ABD, Bosna'daki kara savaşında ilk kez aktif rol aldı. Amerikan Merkezi Haberalma Teşkilatı CIA'nın sivil giysiler içindeki, küçük gruplardan oluşan görevlileri Boşnaklar'a Sırplarla savaşmayı öğretiyor. Hava trafiğini denetleyen, uydu istihbaratı sağlayan, taktik operasyonları düzenleyen ABD, Bosna Hersek savaşına girdi."

13 Kasım 1994 tarihli İngiliz Sunday Times gazetesi ise "Bir yılı aşkın bir süredir Amerikan askeri yetkililerinin Boşnaklara danışmanlık yaptığını" yazdı.

Yapılmayan sadece karadan müdahaledir. Bosna Hersek gibi dağlık bir bölgeye yapılacak müdahaleden bahsedildiğinde askeri uzmanların aklına ilk gelen şey ise Vietnam batağıdır.

Son bir gazete taraması daha... 27 Mayıs 1995 tarihli Hürriyet gazetesi "Saddam gibiler" manşeti altında fotoğraflar yayımladı. Iğdır'da PKK'nin yaptığı bir baskında (o baskının da PKK tarafından değil, PKK'den intikam almak için yapıldığı daha sonra ortaya çıktı ya, neyse) anne ve çocukların öldürülmesini Halepçe'yle; Sırpların BM askerlerini canlı kalkan olarak kullanmasını da Irak'ın Körfez savaşındaki taktiğiyle kıyaslıyordu. Aynı tarihli Atılım gazetesinde ise, başı koparılmış bir gerillanın cesedine ayağıyla basarak poz veren askerlerin fotoğrafı yayımlandı.

Savaş her yerde başta "yaşam hakkı" olmak üzere hakları ihlal ediyor. Bosna'da daha güçlü durumda oldukları için Sırpların bu vahşetteki payı daha büyüktür. Ama kendi coğrafyasındaki vahşeti, "Saddam'ı geçenler"i görmeyenlerin hiçbir söz söylemeye hakkı yoktur.

Devlet buysa kral N

Anımsanacağı gibi geçtiğimiz pazar günü DHKP-C (eski Devrimci Sol) İbrahim Yalçın silahlı propaganda birliğinin, DYP İstanbul il binasına düzenlediği silahlı saldırıda öldürülen polis memuru Rüşdü Erdem'in cenazesinde Menzir'in yaptığı konuşma son yılların en ilginç siyasal tartışmalarından birini başlatmış oldu.

CHP'li bakanları "vatan hainiliği" anlamına gelecek sözlerle sıfatlandıran Menzir, hainlere ne yapılacağı konusunda polise ve "malum vatanperverlere" yol göstermekle kalmayıp açıkça tehditler savurunca, konuşma siyasal gündemin ortasına bomba gibi düştü.

Menzir'in amacı ne?

Her ne kadar "alkol, bıçkınlık ve fevrilik" bahsinde özel bir namı olsa da Menzir'in davranışı pek akşamdan kalmalıkla açıklanabilecek gibi değildi. Peki dil sürçmesi ya da istemeden amacın aşılması denilebilir miydi? Bu da olanaksız sayılabilirdi. Çünkü siyasal tarihimiz, bırakın bir polis şefinin hükümet üyelerini böyle tehdit etmesini, 30 yılda üç başarılı darbe ve birkaç da darbe girişimine kaynaklık etmiş şanlı ordumuzun şanlı generallerinin bile "bu işleri belirli usuller içinde" gerçekleştirdiğini gösteriyordu

Polis "taciz"ine uğramış CHP'nin "mahçup" tutumu, herkese tam da olayın bir polis şefinin haddini bilmezliğinin ötesinde olduğunu düşündürmeye başlamıştı ki, TV ve yazılı basına yapılan çeşitli açıklamalar herkesi çarpıcı bir fotoğrafla karşı karşıya bıraktı.

Menzir'e ilk destek Erbakan'dan "ağzına sağlık" sözleriyle geldi. Hemen ardından Alpaslan Türkeş'in kutlama mesajı yetişti. Destek bununla da kalmadı, bu kez sıraya Sakıp Sabancı girdi. Kendine özgü üslubuyla Sabancı Menzir'e açık destek verip "iyi söylemiş, doğru söylemiş" diye buyurdu. Sıraya MHP'li Ortadoğu gazetesi Menzir için bir destek kampanyası açarak girdi. BBP Genel Başkanı Muhsin Yazıcıoğlu da desteğini açıklamada gecikmedi. Bu arada DYP'li bakan ve milletvekillerinin çoğu, özellikle de şahinler "arkandayız" kelimesiyle özetlenebilecek açıklamalar yaptı. Bir kısım esnaf İstanbul Valiliği'nin duvarına Menzir'e destek mesajı taşıyan "yasadışı" pankart astı ve "ölü elegeçirilmedi".

Sol'un iyi tanıdığı sermaye bloku, çoğu kez kendisini bu kadar açık bu kadar fütursuz bir fotoğrafın içine yerleştirmezken, bu kez resim çok hızlı oluşmuştu. Sermaye blokunun medya içindeki uzantısı gazete ve TV'lerde bir tek soru hariç olaya ilişkin herşeyi söylediler ve tartıştılar. Tartışmadıkları soru şuydu: Menzir niçin ve hangi amaçla böyle bir konuşma yapmıştı.

Siyasal komplo mu?

İster istemez ilk akla gelenlerden birisi de olayın siyasal bir komplo olma ihtimali. Böylece tartışma da son on yılın ve belki gelecek beş yılın siyasal gündemini belirleyecek eksenlerden birine iade edilmiş oluyor: Devlet partisi mi, Gümrük Birliği partisi mi?

Bu tartışma liberal köşe yazarları ve siyasal yorumcuların son dönemde sıklıkla vurguladıkları bir konu. Önemli bir doğruluk payı içerdiğini kabul etmek zorunda olduğumuz bu iddia, belki de devlet katındaki çatışmanın önemli bir kısmını açıklama yeteneğine sahip. Ancak "Cami avlusu muhtırası"nda olup bitenleri tümüyle açıklamıyor. Menzir'e süratle destek verenlere bakıldığında, içlerinde eski devlet partisi başkanlarından olup, bir süredir yeni gümrük birliği partisi fahri başkanı gibi görünen Sabancı'nın da bulunması işi iyice karıştırıyor.

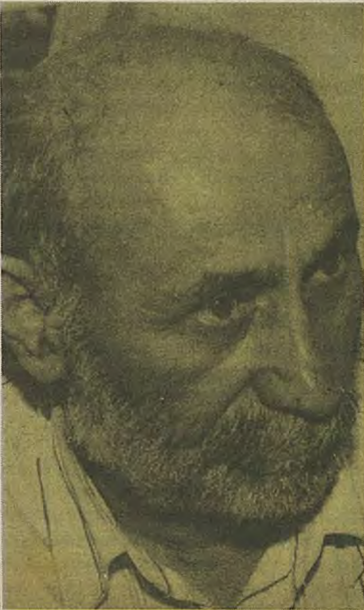
Eğer Menzir'in girişimi, gümrük birliği sürecini baltalamak isteyenlerin, DEP'lilere karşı yürütülen devlet kampanyasıyla başlatıp, Gaziosmanpaşa olaylarıyla geliştirilen, Ayvaz Gökdemir gibi DYP içindeki MHP lobisinin Avrupalı kadın parlamenterlere "fahişe" demesiyle sürdürülen kampanyanın devamı niteliğindeyse; bu kampanyada Sabancı'nın işi ne? Kimbilir belki de TÜSİAD üyelerinin iddia ettikleri gibi "bunamış" olması ya da geçirdiği kalp ameliyatının bir sonucu olması da muhtemel. Ancak soru bu kadar basit değil.

Bu durumda yanıtlanması gerekli bir soru daha var elbette. Eski MİT'çi yeni siyasal ve sivil yorumcu Mahir Kaynak'ın terimleriyle söylersek, Amerikacılarla, Avrupacılar Menzir vakasında nasıl ayrıştılar. Ya da Menzir operasyonunun arkasında Amerikacılar mı var?

Soru nasıl sorulursa sorulsun CHP'nin tutumununun sadece yüzsüzlükle açıklanamayacağı çok açık. Kendisini iktidar yüzsüzlüğü gibi gösteren bu ve benzeri geçmiş birçok örnek, bir başka olguyla birleştirildiğinde sorunun vahameti daha anlaşılır bir hal alıyor. Bu noktada yine liberallerin bir iddiasını anımsamak gerekiyor. Ali Bayramoğlu, Ahmet Altan ve benzeri Yeni Yüzyıl yazarları uzun süredir Çiller'i kerhen desteklemek zorunda kaldıklarını yazıp duruyorlar. Gerekçe olarak da güçlü bir devletçi kamp karşısında, Çiller'i desteklemek zorunda kaldıklarından dem vuruyorlar. Bu, iddiada ileri sürdükleri denklem açısından anlamlı görülüyor. Ayrıca Necdet Menzi[...] Demirel ve Cavit Çağlar'la bili[...] yakınlığı da operasyonun yalnı[...] CHP'ye karşı değil, Çiller'i de do[...] lı olarak hedef aldığı iddiasını doğ[...] lar nitelikte. Bu duruma göre Çil[...] Menzir'den kurtulmaya hazırla[...] ken, Menzir sürpriz bir hamle ya[...] bir taşla birkaç kuş vurmuş olu[...]

Baba Ocak: Menzir, ailemi tehdit ediyor

"Cenazemiz kalktığında bir bakan geldi bize. Şimdi İçişleri Bakanı olsun, o partiden bakanlar olsun, İstanbul Emniyet Müdürü olsun, Hacaloğlu'na diyor ki, 'Sen teröristin evine gitmişsin. Devlet adına özür dilemişsin'". Baba Ocak anlatıyor bunları, öfkeli. "O bakanın söylediği çok yanlış" diyor ve devam ediyor: "Gerek İstanbul Emniyet Müdürü'nün, gerekse İçişleri Bakanı'nın beyanatı var; aranmayan, suçlu sayılmayan birisi nasıl terörist olabilir? Sonra terörist de olsa, soyguncu, katil de olsa, kaçırıp üç, beş gün içinde infaz edip cesedini dağa, çöplüğe atmak..."

Hacaloğlu'ndan önce kendisi muhatap alıyor Menzir'in ve Menteşe'nin açıklamalarını Baba Ocak. Biz çağırmadan kendisi geliyor büromuza ve konuşmaya başlıyor: "İçişleri Bakanı'nın Alman İçişleri Bakanı'na kendi açıklaması var. '21'inde aldık. 23'ünde bıraktık. Ben İstanbul Emniyet Müdürü'ne de sordum. Hasan Ocak isminde birisi ne aranıyor, ne de suçludur. Bırakıldıktan sonra kaybolabilir, biz de bunun üzüntüsü içindeyiz.' diyor. Suçlu olmadığını söylüyorsa, nasıl terörist der?"

Menzir'in "Bazı çatlak kafalardan sesler çıkıyor. Ellerinde yazılı belgeler varsa ibraz etsinler. İbraz etmiyorlarsa ayaklarını denk alsınlar" şeklindeki sözlerine de büyük tepkisi var Baba Ocak'ın. Menzir'in kendilerine "Hodri meydan" dediğini hatırlatan Ocak şöyle devam ediyor konuşmasına: "Hangi emniyet teşkilatı vatandaşına hodri meydan diyor. Sonra istenen belgeler kendisinde mevcut. Bakan'da, Emniyet Müdürü'nde, Savcılıkta mevcut. Emniyet Müdürü doğru söylüyor da, elinde kanıt olan vatandaş mı yalan söylüyor.

"Ben dedektiflik de yapmışım. Bütün belgeleri vermişim. Hasan'ı görenler Bayrampaşa Cezaevi'nde... Gitsin görsünler. Kızıma, 'Ağabeyinin zaptını ben tuttum, üzerinden şu kadar para çıktı' diyen polis var. Gitsinler, onu bulsunlar, soruştursunlar.

"Yoksa bize meydan okumakla, ailemizi tehdit mi ediyorlar? 'Bu olayların üzerine gitmeyin. Oğlunu öldürdüğümüz gibi seni de öldürürüz, çocuklarınızı da katlederiz.' diyorlar. Tehdit var burada.

Hasan'ı öldüren Emniyet birimidir. İçişleri Bakanı diyor ki, 'Bu olayları yapan bizim dışımızdaki kuruluştur.' Eğer Türk polisinin dışında bir Yunan polisi ya da bir Ermeni teşkilatı Emniyet'in içine sızıp bunları yapıyorsa veyahut PKK'nın bir emniyet teşkilatı var da bu vatandaşları götürüp öldürüyorsa, peki bu Emniyet teşkilatı neye yarar? Vatandaşın vergisinden maaş alıp vatandaşı soymaktır bunlarınki. Kıbrıs'a Türk ordusu girerken 264 şehit verildi. 15 ay içinde 295 kayıp olmuş. Bu kayıpların sorumlusu Menzir'dir. Bu sorumluluğu kabul etmeden tehdit etmenin [...] anlamı yok.

Menzir bana hodri meydan [...] yeceğine, bu 295 genç vatanda[...] mızın akıbetini söylesin, bu ka[...] lekeyi silsin, eğer yapmazsa ist[...] etmesi lazım. Burası Arjantin [...] Filistin mi? İsrail, yine 15 ay içe[...] sinde 300 Filistinli'yi katletmiş, a[...] hiç olmazsa cesetlerini vermiş.

Geçen Cumartesi günü Gala[...] saray Lisesi önünde oturma eyle[...] yaparken Beyoğlu Emniyet Am[...] geldi. Çağırdı beni, dedi ki 'Sen [...] diyorsun. Bak Bizim de şehidi[...] var.' Dedim ki, beyefendi, biz büt[...] terör odaklarını lanetleme şartı[...] burada oturuyoruz. Sen de lane[...] yorsan, gel yanıma otur. Kalktı g[...] ti. Ama ben biliyorum, o gün D[...] önünde bir polis vatandaş öldür[...] müş. O da Hasan gibi genç, Has[...] 30 yaşında, o 23 yaşında. Gel d[...] dim, sana yanımda yer vereyi[...] Madem lanetliyordu, gelip otur[...] dı."

cdet Menzir

Bunu destekleyen bir başka gelişme de Menzir'in konuşmadan sonra yürüttüğü telefon trafiği. Cenaze töreninden sonra ünlü konuşmasını son derece soğukkanlı hatta yazıp ezberlemiş bir edayla yapan Menzir, ardından bütün gazetelerin patronlarını, köşe yazarlarını arayıp "bunu değerlendirin" direktifini veriyor. Ve değerlendirme başlıyor. Ama yine de bir soru önemini yitirmeksizin ve yanıtını bulmaksızın ortada duruyor. CHP çekilse ve koalisyon bozulsa ne olur? Herkes CHP'den umudunu kesti ve CHP'ye olan ihtiyaç bitti mi?

CHP sonrası senaryolar

CHP sonrası senaryolar muhtelif. Bunların başında CHP'nin hükümetten çekilmesi durumunda 3. Milliyetçi Cephe (MC) kurulacağını ileri süren senaryo geliyor. Bu senaryonun CHP'nin kamuoyuna "öcü" göstermesi anlamını taşıdığı yönünde iddialar da az değil. Ancak üçüncü MC'nin varolan hükümetten daha kötü olacağı ya da tersinden söylenirse, mevcut hükümetin 3. MC'den daha iyi olduğu, henüz yalnızca hükümet protokolünde kalmış bir hikayeden öte anlam taşımıyor.

Bir başka senaryo DYP–ANAP ittifakının gerçekleşmesi ihtimalini öne sürüyor. Bu ihtimal sözkonusu her iki partinin tabanları ve ileri kadroları açısından gerçekleşmeye en uygun formüllerden birisi. Ancak bu senaryonun sahneye konulmasının önünde parti liderleri arasındaki tamamiyle şahsi sayılabilecek iktidar hırsı duruyor. Bu engelin aşılmaması için taraflar ellerinden geleni de artlarına koymuyorlar. Elbette politikanın politikacılara kazandırdığı hazım ve yüzsüzlük bu türden sorunları yeri gelince ayrıntıya dönüştürebilir. Ama ayrıntı sayılmayacak tek nokta ANAP–DYP koalisyonunun Çiller'in de siyasi hayatını bitirmesi ihtimalidir. Mesut Yılmaz, DYP'yi özümseyemeseler bile DYP'li şahinlerle Çiller'i özümsemek için elinden geleni yapacak gibi görünüyor.

Öte yandan bir diğer senaryo ise azınlık hükümetidir ki, bu senaryo ancak bir erken seçim projesiyle birlikte anlam kazanabilir.

Sonuç olarak bakıldığında, bütün alternatif hükümet senaryoları, "ehveni şer" haline gelmiş Çiller-Çetin kabinesinin aşılmasına yetmeyecek gibi görünüyor. Ayrıca DYP ve CHP'nin devlet partisinin iki eski ana eğilimi olarak birdenbire ve bölünmeksizin Gümrük Birliği partisine dönüşmeleri olanaksız. Ayrıca mevcut durumları açısından CHP'nin seçimlere hükümet olarak girmekten başka bir çaresi yok gibi. Yokuş aşağı giden otobüsten atlamayı göze almaları için ise ilerde uçurum olduğunu bilmeleri yetmiyor, görmeleri de gerekecek. Görülür yere geldiğinde CHP'nin kendisini can havliyle aşağıya atmaya çalışacağı ihtimali yüksek görünüyor.

Bu tartışmada en zor durumda olanlar ise özgürlükçü ve sosyalist eğilimler. Bu kesim halihazırda politik yorumlarda kestirme ve toptancı yaklaşımlardan kurtulabilmiş görünmüyor. "Gümrük Birliği olsa da olur olmasa da.. Bizim için farketmez. Hepsi de emperyalizmin oyunu.. türünden yaklaşımlar, solun her konuya yanıt vermekle yükümlü olduğunu sanan sözcülerince sıkça tekrarlanıyor. Yakında rejim sertleşip süreç daha da karmaşıklaştıkça, faşizmin bir biçimiyle diğeri arasında fark yoktur türünden inciler ve bunu izleyen şiddet eğilimleri ortalıkta kol gezmeye başlayabilir.

Kriz nasıl çözülür?

Gelişmeler gösteriyor ki Menzir krizi de Ayvaz Gökdemir krizi gibi çözümlenecek. Yani CHP biraz daha ağlayıp sızlayacak, ama "politik sorumluluğu" gereği hükümeti bırakmayacak.

Öte yandan yaygın bir iddia da CHP'nin bu kez hükümette kalamayacağı doğrultusunda. Bu iddianın sahipleri, CHP'nin namusunu kurtarmak için Menzir'in bir biçimde görevden alınmasını isteyeceği, ancak Çiller'in ve şahinlerin buna kesinlikle evet demeyecekleri yönünde. Bu yorumlar mantıksal açıdan Çiller'in de artık CHP'ye ihtiyacının kalmadığını ileri sürüyor. Yani DYP-ANAP koalisyonu gündemde. Bu senaryo erken seçimi de zorunlu kılacağına göre sonbaharda da bir erken seçim görünüyor. Bu iddianın en temel eksiği CHP'nin yüzsüzlük katsayısının kaç olduğu konusundaki bilinmezlik. Ya CHP yine "sorumlu" davranır da durumu hazmederse. O zaman Çiller'in de şahinlerin de yeni bir plan yapmaları belki de Çetin'in ensesine kameraların önünde afilli bir tokat atmaları gerekecek.

Tepede işler nasıl çözülür bilinmez, ama "Devlet Partisi" ya da "Gümrük Birliği Partisi" karşısında "Özgürlükler Partisi" üyelerinin görmesi gereken, bu açıklamanın iç savaş kıştırıcısı, ciddi bir sertlik döneminin habercisi olduğudur.

'Ağzına sağlık.'

'İyi söylemiş, doğru söylemiş.'

'Polise moral desteği veriyor'

'Menzir'i kutluyorum'

Menzir kimin adamı?

İstanbul Emniyet Müdürü Necdet Menzir'in geçen hafta bazı CHP'li bakanları "vatan hainliği" ile suçlamasının ardından bir kıyamet koptu. Olay birdenbire büyüdü ve Türkiye gündeminin ilk sıralarına gelip oturdu. Silah kullanma yetkisi olan bir memur hükümetin bazı üyelerine hakaret etmişti. Gerekçesi hazırdı; "içi yanıyordu"!

Mevcut yasalara göre bir memurun siyasal konularda açıklama yapması, taraf olması ve tutum belirlemesi mümkün değildi. Yasaklanmıştı. Hukuki durum buydu. Ancak, bazı toplumsal momentlerde siyasetin yasaları hukukun yasalarının önüne geçiyor ve belirleyici oluyordu. Menzir de kendisini sınırlayan yasaları pekala biliyordu. O konuşmasını bilerek ve isteyerek yapmıştı. Tavrı, devlet örgütlenmesinin niteliğine, militaristleşmeye ve toplumdaki gericileşmeye uygundu. Kişisel hesaplarının yanısıra esas olarak bu "rüzgar"a güvenmişti. Güvendiği dağlara kar yağmadı.

Devletin "çelik çekirdeği" adına konuşuyordu. Kendilerini devletin ve kurulu düzenin koruyucuları ve gerçek sahipleri olarak gören güçlerin "kaygılarını" dile getiriyordu. Türkiye ölçeğinde yaşanan toplumsal ve siyasal krize "Birinci devletin/Türkiye"nin "çözüm önerileri"ni açıklıyordu. Onun dili sürçmemişti. Saçmalayan da kendisi değil, saçmalayan kendisini iktidar sananlardı. O gerçek iktidar adına, 'devlet partisi' adına konuşmuştu.

Sorun, bir memurun bir bakana hakaret etmesi ve siyasal nitelikli açıklama yapması seviyesine indirilmeye çalışıldı. Oysa Menzir başka şeyler de söylemişti ve asıl önemli olanlar da onlardı: "Bu ülkede laikliği savunan dinsizler var, komünistler var" diyordu Menzir. Yani adı geçenlerin yaşama hakkının olmadığını, onların hakkından gelmesini bildiklerini, ancak, bazı politikacıların bunu engellediğini söylemek istiyordu.

Sistemdeki/toplumdaki saflaşma ve çözülmenin ulaştığı boyutları anlamak için Menzir'in konuşması iyi bir örnek oluşturuyor. Önümüzdeki günlerde mevcut rejimi/statükoyu korumaya çalışan oligarşik çete ile özgürlükçü güçler arasındaki kapışmanın hangi zeminde gelişeceğinin ipuçlarını veriyor. Mücadelenin/ çatışmanın sertlik katsayısı hakkında bir "fikir" sunuyor. Sünepe bir "sosyal demokrasi"ye bile tahammüllerinin kalmadığını gösteriyor.

Olay, genel olarak sosyal demokrasinin, özel olarak da CHP'nin iflasını bir kez daha, hiçbir yoruma yer bırakmayacak ölçüde tescil ediyor. CHP bugün gerçekte iktidar değildir. Değilse ortalama bir düzen partisi, kendisine böyle ağır bir dille saldıran bir "memur"u aynı gün görevden alırdı. İktidar olmanın "olmazsa olmaz" yasasıdır bu. Ya iktidarsınız ya da bir aksesuarsınız; böyle bir gelişme yaşandığında siyasette başka bir katagori yoktur.

Gazi Mahallesi'nde ve Ümraniye'de 21 kişi öldürüldüğünde Menzir'i görevden alamayanlar, bu olaydan sonra onu yerinden bile oynatamayacaklardır. Menzir'in 3.5 yıllık görev süresi içinde gerçekleştirilen onlarca "yargısız infaz" ve "gözaltında kayıplar" nedeniyle hakkında bir soruşturma bile açamayanlar, bu olaydan sonra onu ancak MGK'ya şikayet etmekle yetineceklerdir. CHP'li milletvekili Salman Kaya'yı döven polislerin "göreve" devam etmesini engelleyemeyenler, Menzir'e dokunamayacaklardır.

Menzir, aslında gidiciydi. Beceriksizliği, sorumsuzluğu ve fevri davranışları nedeniyle içinde yeraldığı ekibi de rahatsız ediyordu. Kendisini göreve getiren Demirel bile desteğini çekmek üzereydi. Menzir, sözkonusu "çıkışı" yaparak aslında yerini korumaya çalıştı. Bunu da kendisini toplumdaki özgürlükçü güçlerle, gerici-faşist güçler arasındaki çatışmanın ekseni/sembolü haline getirerek gerçekleştirebileceğini düşündü.

Eğer bir tapu müdürü Menzir gibi konuşsaydı aynı gün görevden alınırdı. CHP de iktidarsız olmadığını kanıtlamak için iyi bir fırsat bulmuş olurdu. Ama burada sözkonusu olan bir polis müdürüdür. Olayın esasını da işte memurlar arasındaki bu "küçük fark" oluşturmaktadır.

Türkiye'de geleneksel olarak askerlere, politikanın göbeğinde olmalarına karşın yaptıkları bu tip çıkışları nedeniyle hiç dokunulamadı. Ancak askerlerin hakkını teslim etmek gerekiyor. Onlar hiçbir zaman böyle pervasız bir çıkış yapmadılar. Deneyimli oldukları için işi hep "usulüne uygun" şekilde kotardılar.

Polis, özellikle 1980'den sonra sistem içinde üstlendiği yeni rol ve artan inisiyatifi nedeniyle, son dönemde askerlere benzer bir "dokunulmazlık" statüsü elde etmeye başladı. Son yıllarda bir "polis cuntası"ndan sözedilmeye başlandı. Açık bir askeri diktatörlük ihtiyacı, "polis devleti"yle ikame edilmeye çalışıldı. İşte Menzir bu ortamdan güç alıyor. Ve bu itişmeden güçlenerek çıkma olasılığı hayli yüksek.

Menzir, belki "görüntüyü kurtarmak için" görevden alınabilir. Bu artık hiç önemli değildir. Ertesi gün bir faks emriyle görevden alınamayan Menzir, bu bir süre geçtikten sonra ve büyük bir olasılıkla terfi ederek koltuğunu boşaltabilir. Eğer Menzir görevden alınırsa, bu CHP'nin iktidar gücünden dolayı değil, yeraldığı ekibin içindeki güçsüzlüğünden dolayı olacaktır.

Elbette başka bir olasılık daha var. O da özgürlükçü güçlerin yürüteceği, temposu giderek yükselen bir kampanyadır. Eğer demokrasi güçleri, genel, soyut ve hedefi daraltmayan bir tutum sergilemez, somut ve belirli bir hedefe yönelik bir mücadeleyi örgütleyebilirlerse Menzir'in görevden alınmasını sağlayabilirler.

Karakol basmaktan üç aya mahkum oldu

Anarşisttir kıpırdamayın!

Saat sabahın 5'i. Günlerden 6 Şubat 1980. Yer Manisa 8 Eylül Karakolu. Nöbetçi memurlar Fethi Aktuğ, Zeki Altuğ, Hüseyin Çeler ve Ahmet Görgüç sabah çaylarını içip, nöbet yorgunluğunu ve sabah mahmurluğunu dağıtmaya çalışıyor. Bu sırada karakolun kapısı bir tekme darbesiyle açılıyor ve içeriye üç kişi giriyor. İçlerinden tıknaz hafif göbekli ve asık suratlı olanı elindeki silahı doğrultarak bağırıyor "ben anarşistim, kimse kıpırdamasın". Sert adam, daha sonra teslim aldığı polisleri yere yatırıyor ve üniformalarını çıkarttırarak onları soyuyor.

Teslim alıp soymak eski kovboy, yeni mafya tarzıdır, ama adamın hala kim olduğu anlaşılamamıştır. Polisler, başka polisler gelip de kendilerini emniyet müdürlüğünün nezaretine don gömlek kapatıp "bir güzel ıslatıncaya" kadar da sert adamın Manisa Emniyet Müdürü Necdet Menzir, başlarına gelenin de "erkek işi" bir denetim olduğunu anlamamış, bunun bir bir Türk filmi olduğunu zannetmiştir...

Ertesi gün "denetim zayiatı" olan polisler yedikleri dayağın da hırsıyla valiliğe başvurup "hakarete uğrayıp dövüldüklerini" belirtirler. Adli tabipten de bir hafta rapor alıp, dayağı belgelerler. Menzir'in ifadesinde bu olay "anarşinin kol gezdiği ülkede bir iç denetim ve eğitim" olduğu iddia edilse de, polisler davacı olmakta israr eder. Şikayetle ilgili açılan iki dava da usturupluca örtbas edilir.

Menzir, küçük cezalar ve tecillerle durumu kurtarır. Üç aylık hapis cezası önce paraya çevrilir; daha sonra da tecil edilir. İzmir Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki ikinci dava ise sessiz sedasız ve Menzir lehine sonuçlanır.

Menzir'in Cavit Çağlar'la yakınlığı da biliniyor. Bu yakınlık Menzir'in 1991 seçimlerinde Manisa'dan DYP milletvekili adayı olmasını sağladı. Ancak Menzir, seçilemeyince Çağlar "abi"si ve Demirel "baba"sı tarafından İstanbul Emniyet Müdürlüğü ile ödüllendirildi.

Menzir'in bu olaydan önceki en son vukuatı ise, anımsanacağı gibi, HBB televizyonundaki bir canlı yayın sırasında dili dolaşarak ve bir sarhoş ağzıyla Aziz Nesin'le yaptığı tartışmaydı.

Uniş'in kapısında pankart ve gözcüler var ama

Bu nasıl grev?..

Haber Merkezi-1. Levent'in orta yerinde bir grev var.. 12 Eylül'den sonra ilk kez bir fırında grev yaşanıyor.. Ne var ki bu greve karşı insanlar ilgisiz.. Biz de grevin 80. gününde, Uniş Pasta ve Ekmek Fırını'nı ziyarete gittik..

Burada herşey öyle karmaşık ki.. Grev var ama.. İçerde ekmekler, pastalar, börekler pişiyor.. Levent sakinleri gelip alışverişlerini yapıyor.. Eee grev nerede? Grev kapının önünde. Dört kişi grev nöbetçisi.. Bir de pankart var: "Bu işyerinde grev vardır." O kadar..

Grevin öyküsünü kapıdaki nöbetçilerden dinledik.

Kahramanmaraşlı Ali Havuç, önce kendinden söz etti bize.. 23 yaşında.. Anlattığına göre fırınlarda büyümüş. 13 yaşında fırıncı olmaya karar vermiş. Önce Ankara fırınlarını dolaşmış. 1.5 yıl önce de İstanbul'a gelmiş. O tarihten bu yana Uniş'te çalışıyor.

Burada örgütlü sendika DİSK'e bağlı Gıda-İş. DİSKin fırınlarda örgütlenmeye başladığı 1992 yılında devrede Hak-İş'e bağlı Öz Gıda-İş var. İlk önce sendikal çoğunluğu Öz Gıda-İş elde ediyor Uniş'te. Ve 1992'de sendika ile Uniş arasında toplusözleşme imzalanıyor. Öz Gıda sözleşme yapıyor ama kağıt üzerinde. Formalite yani. İşçi Ali sendikacıların fırına gelip doğru patronun yanına gittiğini anlatıyor. "Adam aydan aya aidat almaya gelirdi. Sözleşme maddelerinin hiçbiri uygulanmazdı. 'Sakalını' alıp giderdi sendikacı. Fırın çalışanları tepki olarak Öz Gıda-İş'ten istifa edip DİSK'e geçtiler.

15 senedir fırınlarda çalışan Bitlisli Sadık Anık alıyor sözü.

Patrondan söz ediyor. Sendikalı oldular diye yapmadığını bırakmamış. Patron Cafer Gül aynı zamanda avukat. Anık'ın anlattığına göre Gül, mafyanın da avukatı.. DİSK'te örgütlendikleri zaman "mafyadan adam getiririm, vurdurum" diye tehditler savurmuş.

İşçiler o zaman "Bizim sendikayla ilgimiz yok" diyorlar patrona, ama el altından örgütlenme sürüyor. 45 işçi sendikaya üye oluyor. Üyelik işlemlerinin tamamlanmasının ardından işveren toplusözleşme masasına çağrılıyor.. Ancak bu çağrıların hiçbirine yanıt verilmiyor. Sonuçta yasal süre sona eriyor ve Gıda-İş grev kararı alıyor. Karar 17 Mart'ta işverene bildiriliyor. Greve çıkış tarihi 22 Mart. Ancak patron elini çabuk tutuyor ve grevden bir gün önce, 21 Mart'ta 15 işçiyi fırından atıyor..

'Patron patronu tutar'

"Bizim en büyük şansızlığımız buranın zengin muhit olması. Bu semtte oturanların çoğu zaten işveren. Bunlar işçiyi anlamaz ki. Emekçi semti olsaydı bu grev daha çok destek görürdü. Hiç olmazsa alışveriş etmezlerdi fırından." Grev nöbetçisi böyle diyor. Diğer işçi de bu konuda dertli. "Zengin zenginden taraftır. Fakirin her zaman canı çıkar. Lüks araba ile geliyorlar" diyor. "Kapıyı bizim yüzümüze baka baka çaat diye kapatıp içeri giriyor. Yapıyor alışverişini. İnadına yapıyor sanki. İnsan bir sorar. Nedir bu pankart diye."

Grevin olduğu sokakta bir tane daha fırın var. O fırından sadece tek işçi desteğe geliyor. Yaşlıca biri. İşçilerle sohbet ederken o da yanımızda. Grevcilerden genç olanı Uniş grevinin bir özelliğine işaret ediyor. "İstanbul fırınlarında ilk resmi grev bu." O araya giriyor. "Olur mu" diyor. "1978'de de burası greve gitti. Davulla zurna hiç durmazdı o zaman. Ne şenlikliydi o grev. Hey gidi günler hey." Bu sözlerinin ardından ekliyor: "Eee o zamanın yasası da başkaydı."

Biz grevcilerle görüşürken içerde tezgahta çalışan işçiler de yan gözle bakıyor. Fırının ortaklarından sadece biri var o gün. Onun da gözü üzerimizde. "Bu nasıl grev" diyoruz. Üretim tıkır tıkır işliyor. "Sadece burada değil" diyor Ali. "İşverenin Gültepe'de bir imalathanesi var. Orası kaçak bir işyeri. Ekmekler, pastalar burada üretiliyor gizlice." İşçiler grev kırıcılarının evine gitmiş. Çalışmamaları konusunda ikaz etmek için. Patronun hemen haberi olmuş tabii. "Bizim onlara böyle söylememiz suçmuş. Bizi savcılığa verdiler onun için."

Grev kırıcılar da bu işten pek memnun değil ama.. "Onları patron kandırıyor" diyor işçi. "Onlara seni fırına ortak yaptık diye yalan söylüyorlar. Sen ortaksın nasılsa diye maaşının da yarısını veriyorlar."

Fırının kapısında bir de resmi polis var. İşçiler polisle gayet samimi. "İşçileri mi işvereni mi bekliyorsunuz?" sorumuzu şöyle yanıtlıyor polis; "İşçi yönünden değil, işveren yönünden." Ne demek istiyor? Buna işçilerden biri açıklık getiriyor; "İşvereni koruyor canım."

'DİSK'ten şikayetçiyiz...'

Biz Uniş işvereniyle de konuşmak istiyoruz. Sadık "Biz onların ne diyeceğini çok iyi biliyoruz. Biz size ne dediysek onun tam tersini anlatacaklar size.." diyor. O sırada içerden bir kadın çıkıyor. Ali aha patronumuz diyor. "Şengül abla gel basına demeç ver." Kadın şirketin ortaklarından biri. "Şengül abla" diğer ortaklara nazaran daha iyiymiş. (!) İşçilerden Metin Yalçın grevin yabancısı değil. Daha önce metal işkolundaymış. AEG'de çalışıyormuş. "O zaman da grev yaşadım" diyor. Sözü bugüne getirip sendika yöneticilerinden yakınıyor. "Biz DİSK'in yönetiminden memnun değiliz. Bir faaliyet göstermiyorlar."

Grevcilerin rahatsız olduğu konulardan biri de 6 Mayıs'ta grev yararına yapılan gecede paraların nereye gittiği konusu. Mecidiyeköy Murat Düğün Salonu'nda yapılan gecede, Gıda-İş sendikası Avrupa Yakası Bölge Sorumlusu İdris Ekşi 440 biletin parasını hala teslim etmemiş. 540 biletten sadece 100'ünün parası işçilere yardım olarak gelmiş.

Uniş grevine şimdi yalnızca 22 işçi sahip çıkıyor. Gültepe, Sanayii Mahallesi, 4. Levent... Buralar Levent'in bir adım ötesi. Bu alanda onlarca fabrika kurulu. Kaçının haberi var Uniş'ten. Bir sınıf dayanışmasının yaratılaması mümkünken sendika bunu niye örgütlemiyor? Eminönü direnişinde bu nasıl başarıldı? Gıda-İş'in başka problemleri mi var yoksa. Bu sorulara yanıt bekliyor grevciler. Biraz çabayla bu grevin ateşi harlanabilir. Yoksa yarın çok geç olacak...

'Hadi bakalım kolay gelsin!'

Yüksel IŞIK

Bu dergi çıktığında, muhtemelen, kamu çalışanları Ankara sokaklarını bayram şenliklerine çevirmiş olacaklar. Eylem haftasına girmiş bulunan kamu çalışanlarının sokağa çıkmalarının o kadar çok ve o kadar haklı gerekçeleri var ki!

Bu taleplerin herbiri, dünyanın farklı bölgelerinde, hükümet değişikliklerine yol açabilecek nitelikte, Türkiye'deyse yaprak kımıldamıyor. Hükümet programına girmiş vaadlerden tutun da uluslararası sözleşmelerin yürürlüğe girmesine kadar yerine getirilmesi gereken hiçbir düzenleme yapılmamıştır.

Öncelikle 1991'den beri hükümet programına girmiş bulunan kamu çalışanlarının sendikalaşmasına ilişkin yasal düzenleme yapılacağı sözünü ele alalım.

1991 genel seçimleri öncesinde, kamu çalışanlarının eylemlilik düzeyi, başta iktidar partileri olmak üzere, bütün siyasal partilerin konuya ilişkin vaadlerde bulunmasına yolaçtı. Seçim sonrası kurulan koalisyon hükümeti bununla da yetinmeyip, kamu çalışanlarının İLO standartlarına uygun sendikalaşma hakkını programına aldı.

Hükümet programına giren kamu çaışanlarının sendikalaşma hakkı, hazırlanan onlarca taslak ve tasarıyla altkomisyonlarda dolanıp durdu. Hiç kuşkusuz, bu tutum, siyasal iktidarın tercihinden kaynaklanıyordu ve "anayasa engel" türünden açıklamaların hiç dayanağı yoktu. Hele hele 87 ve 151 sayılı uluslararası sözleşmeler yürürlüğe girdikten sonra, bu tutumun sudan ucuz bahaneler olduğu daha da netlik kazandı. Kamu çalışanlarının kitlesel eylemleri sırasında ya da sonrasında, sorunu "koalisyonun kritik eşiği" olarak görenlerse bu eşiği bir türlü atlayamadı.

Soruna yaklaşımda, yasal düzenlemeyi geciktirmekle yetinilmedi. Merkezi hükümetin yerel düzeydeki temsilcileri aracılığıyla kapatılması yolu denendi.

Böylece kamu çalışanlarını sokağa dökecek ve bir hükümeti yerinden edebilecek öneme sahip ikinci noktaya gelmiş bulunuyoruz.

"Çıktı çıkacak" denilerek oyalanan kamu çalışanları hiç de sürpriz sayılamayacak bir kararla karşı karşıya kaldılar. "Yasadışıdır" gerekçesiyle Tüm Haber-Sen mahkeme kararıyla kapatıldı. Kuruldukları günden beri hükümet temsilcileriyle biraraya gelen kamu çalışanları sendikaları bir yerel mahkemenin kararının Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nda onaylanmasıyla birlikte, bugüne değin olanlara ek fiili baskılara maruz kalacaklar.

"Usulüne uygun olarak yürürlüğe giren" 87 ve 151 sayılı uluslararası sözleşmelerin gereğini yapmayan siyasal iktidarın görev ihmali içinde olduğu açıkken, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun Tüm Haber-Sen özelinde kamu çalışanları sendikalarının kapısına kilit asılması niyetinin önünü açabilecek bir karara onay vermesi, iki önemli noktayı gündeme getirmektedir.

Birinci önemli nokta, kamu çalışanları sendikaları yaşamları siyasal iktidarın iki dudağı arasına sıkışmış bulunan ve artık böyle yaşamak istemeyen kamu çalışanları tarafından kurulmuştur. Bu öyle bir kurulmadır ki, tırnakla kuyu kazılır gibi gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle Tüm Haber-Sen'in kapatılmasının özel bir tutum olarak algılanması yanlıştır. Bu konuda oluşacak en küçük bir kanıksama eğilimi bile engin denizlere doğru yelken açmış bulunan kamu çalışanları sendikalarının önünü tıkama tehlikesini içinde barındırmaktadır.

İkinci önemli nokta, kamu çalışanları sendikalarının söylemde olurladıkları, ancak eylemlilik sürecinde yanıbaşlarında olup olmamasına fazla önem vermedikleri gözlemlenen işçilerin, bu tarz bir mücadele sürecine katılabilmesi için ikna edilmesi gerekliliğidir.

İşçilerin ve dolayısıyla sendikaların ikna edilerek eylemlilik sürecine katılabilmelerinin bugün itibariyle tarihsel, toplumsal ve güncel anlamda maddi zemini de vardır. 15-16 Haziran gibi önemli bir tarihsel olayın yıldönümüne rastlayan kamu çalışanlarının eylemlilik süreci, bütün çalışanların topyekün bir karşı duruş sürecine dönüştürülebilir. Çünkü, uluslararası kapitalizmin ve dolayısıyla Türkiye kapitalizminin örgütlenme fikrine saldırısı topyekün bir saldırı niteliğine bürünmüştür. Parça parça karşı çıkışlarla bu sürecin altından kalkılamaz. Sistemin, toplumsal sınıf ve katmanları atomize ederek yönetme anlayışı bugün daha da çok kendisini göstermektedir. Tüm Haber-Sen'in kapatılması kararı bu açıdan değerlendirilmelidir. Soruna böyle bir yaklaşım gösterildiğinde görülecektir ki, örgütlenme fikrine yönelen tehlike, yalnızca kamu çalışanlarını değil, örgütlü bulunmakta yararı bulunan tüm çalışanları ilgilendirmektedir.

Öte yandan düşük ücret politikası yalnızca kamu çalışanlarına yönelen bir tehdit değildir. Siyasal iktidar, bu konuda da kamu çalışanlarına yönelik demagoji yaparak, işçileri düşük ücretle çalışmaya zorlamaktadır. Özel sektörde perişan koşullarda çalışan işçilerle, "sıfır zam" tehditleriyle içiçe yaşayan kamu işçilerinin bu süreçten fazlasıyla etkilendiği bilinmektedir.

Kısacası, örgütsüz ve işsiz bırakılma tehlikesi, düşük ücretlerle geçinmek zorunda bırakılan bütün çalışanların başında 'demoklesin kılıcı' gibi salınmaktadır. Tehlikenin varlığı, gerçekleşeceği anlamına da gelir ve zaten son bir yılda 600 bin dolayında çalışanın işini kaybetmesi durumun ciddiyetini göstermektedir.

Bu nedenle kamu çalışanlarının Ankara eylemlerini yalnızca onları ilgilendiren bir sorun olarak görme yanlışlığına düşülmemesi gerekiyor. Kamu çalışanlarının kararlılığının meyveye dönüşmesi, diğer ücretlilerin, işsizlerin, ev kadınlarının, öğrencilerin ve küçük esnafın sunacağı fiili destekle yakından ilişkilidir. Hiç kimse sorunun kendisini ilgilendirmediği lüksüne kapılmasın.

Bu bir kamu çalışanının çağrısıdır ve yalnızca tek tek birey ve toplumsal katmanlara yönelmiş bir çağrı değildir. İlginç bir rastlantıdır ki, kamu çalışanlarının Ankara sokaklarını eylem alanına dönüştürdükleri günler, BSP'nin de büyük kongresini yaptığı günlere rastlamaktadır.

Türkiye sorunların ve çelişkilerin şiddetlenmeye aday olduğu ülkelerden biridir. Şiddetli çelişki, orijinal eylemlerin yaratılmasına olanak tanır. Dünyanın başka coğrafyalarında benzeri gerçekleşmiş midir bilmiyorum, ama BSP'yi de bu çağrıya uymaya ve kongresinin bir bölümünü eylem alanında yapmaya davet ediyorum. Bu vesileyle yazımı medyatik bir şarkının sözleriyle sonluyorum: "Hadi bakalım, kolay gelsin!"

Gümrük Birliği arefesinde avantajlı olduğu söyleniyordu

Tekstil sektörü sıkıntılı

▼ Gümrük Birliği'ne girilmesi durumunda Türkiye'nin beklentileri; ihracat artışı, bundan kaynaklanacak yatırım artışı ve teknolojik gelişme. İhracat artışının önünde şimdiden bir engel var: Anti–damping. Avrupa Birliği ülkelerine yapılan ihracata karşı bir kısıtlama anlamına gelen anti–damping vergileri, ihracatta beklenen artışı önemli ölçüde engelliyor.

A. Necmettin BORTEÇİN

Türkiye, ekonomik açıdan yeni bir sürece giriyor: Gümrük Birliği. Gerçi bu süreç yeni değil. Ankara Anlaşması, AET, AT süreçleriyle birlikte başlayan "geçiş dönemi" bugünün başlangıç noktasıydı bir anlamda. Bugün gelinen noktada, Türkiye'de pek çok alanda olduğu gibi Gümrük Birliği de alabildiğine muğlak, anlaşılması güç bir süreç olarak yürüyor. Belki, "ne yapılacağı, yapılmak istendiği anlaşılamayan" demek daha doğru. Bu aşamada, Türkiye'deki tekstil sanayisinin özel bir yeri var. Hem, en gelişmiş "yerli" sanayi olması açısından, hem de Avrupa Birliği ülkelerine yapılan ihracat içinde yüzde 43 gibi büyük bir payı olması açısından.

Türkiye dünyadaki toplam tekstil ve konfeksiyon ihracatının yüzde 3'lük bölümünü karşılıyor. Ancak şimdi ihracat artışının önünde bir engel var: Anti–damping.

Maliyetler ve işçilik

Avrupa ülkeleri, pek çok üründe olduğu gibi, tekstil ürünlerinde de maliyetleri "verimlilikle" düşürüyor. Türkiye açısından, maliyetlerin verimlilikle düşürülmesi pek mümkün görünmüyor. İşçilik ucuz olmakla birlikte, enerji, hammadde ve öteki yatırım-üretim maliyetleri de makro ekonomik istikrarsızlıklar nedeniyle sürekli artıyor. Bu nedenle Türkiye'deki tekstil üretiminin "verimliliği" sadece emeğin ucuzluğuyla sağlanabiliyor.

Bir iki tekstil tekeli dışta tutulursa, fason üretimin bu alanda önemli bir yerinin olduğu görülüyor. Yan sanayi olarak olsun, doğrudan mamul üretimine yönelik olsun, fason çalışan binlerce atölye var. Bunlara, "kayıt dışı" olanlar da dahil. Bu atölyelerde, büyük bir artık-değer üretiliyor. 20-30 kişilik atölyelerde, makastarlar ve ustabaşılar dışta tutulursa, haftalık ücretler, bir milyonla, bir milyon 500 bin lira civarında. Yine, 20-30 kişilik bir konfeksiyon atölyesinde sigortalı sayısı on kişiyi bile bulmuyor. Sonuçta ucuz emek dışında, tekstil sanayisi, fason atölyelerin de sosyal güvenlikten "kaçırarak" sağladığı karlara yaslanıyor.

Teknolojik olarak son derece geri olan, 10-15 yıllık makinalarla üretim yapan bu atölyeler, çok ucuza yaptığı işçiliklerle tekstil sanayisine büyük oranlarda artık-değer transfer ediyor.

Tekstil ihracatının arka yüzü

Türkiye, tekstil ihracında başarılı bulunuyorsa, bunun temel nedenlerini burada aramak gerekiyor. Dış pazarda fiyat rekabeti ve aynı zamanda karlarda gerileme yaratmayacak bir ihracat artışı, ancak böyle mümkün olabiliyor. Sendikasız, sigortasız ve bu nedenle de bütün maliyeti, aldığı net ücret olan, günlük ücreti bu anlamda üç Amerikan doları düzeyindeki emekçilerin ürettiği ürünler, emek yoğun üretime dayalı olması ve asıl karların bu emekten sağlanması nedeniyle Türkiye'ye böyle bir "avantaj" sağlıyor.

Nedenlerden biri de tekstil sanayi sermayesinin organik bileşimi. Türkiye'deki tekstil sanayisinin sermayesinin organik bileşimine bakıldığında, işçilikler değişken sermaye olarak büyük pay alıyor. Sabit sermaye olarak makinalar bunun çok gerisinde. Tekelci aşamadaki Avrupa kapitalisti için durum tam tersi. Sabit sermaye olarak makinaların, sermaye içinde daha büyük payı var. Bu durum, şu örnekle daha belirginleştirilebilir. Üretim sürecine giren ve 100 lira karşılığında satın alınan emek, üretim süreci sonunda, diyelim ki 50 lira da artık-değer üreterek 150 lira olarak çıkar. Bir makina ise 100 lira olarak girdiği üretim sürecinden yine 100 lira olarak çıkar. Yani, makina bir artık-değer üretmez. Geri bırakılmış bir ülkeyle tekelci aşamaya gelmiş bir ülkedeki üretim süreci karşılaştırıldığında ortaya çıkan şu oluyor: Teknoloji yoğun üretimde ürün değeri; makina 80 + işçilik 20 + artık değer 20 olurken, emek yoğun üretimde; makina 20 + İşçilik 80 + artık değer 80 olarak çıkıyor. Ürünün satışında, "piyasa fiyatları" geçerli olduğundan, bu ürün ancak ve aşağı yukarı ortalama bir fiyattan yani, (120+180)/2=150 lira değerle satılıyor. Geri bırakılmış ülkelerin rekabete girebilmesinin nedeni, artık değerin 30 lirasından vazgeçmesi ve aynı anlama gelmek üzere tekelci ülkelere kaynak transferi yapmasıyla mümkün olabiliyor.

Gümrük Birliği'ne girilmesi durumunda Türkiye'nin beklentilerinden bazıları şunlar: İhracat artışı, bundan kaynaklanan yatırım artışı ve teknolojik gelişme.

İhracat artışının önünde daha şimdiden bir engel var: Anti-damping. Avrupa Birliği ülkelerine yapılan ihracatta karşı bir kısıtlama anlamına gelen anti-damping vergileri, ihracatta beklenen artışı önemli ölçüde engelliyor. Türkiye'nin tam üyelik için başvurduğu tarihte 12'ye çıkan üye sayısı, 1996 yılından sonra, Avusturya, İsveç, Norveç ve Finlandiya'nın da katılımıyla 16'ya çıkacak ve siyasal karar alma sürecinde bulunamayan Türkiye, bütün iyileştirme taleplerini bu ülkelere de kabul ettirmek zorunda kalacak. Üstelik, Avrupa Birliği'ne üye ülkelerden Yunanistan, İspanya, İtalya gibi ülkeleri ve piyasaya rakip olarak girmeye aday Doğu Avrupa ülkelerini de karşısına alarak.

Türkiye'nin rekabet konusunda bir başka sıkıntısı da marka-moda ürünleri konusunda. Avrupa pazarlarına yönelik marka-moda ürünleri konusunda yeterli üretimi bulunmayan Türkiye, Lacoste, Benetton, Levi-Strauss ve benzeri tekstil tekelleriyle boy ölçüşmek zorunda kalacak. Bu tekeller, pazardan en büyük payı alırken, Türkiye'deki tekstil üreticileri, onların taşeronu olma durumunda kalabilecek. Üstelik daha şimdiden gelir esnekliği yüksek, marka-moda giyim eşyalarıyla Türkiye'nin iç pazarını bile işgal etmiş durumdalar. Her ne kadar "kaliteli" mal üreten "yerli" tekstilciler varsa da, asıl ürünler bu alanda yoğunlaşıyor. Marka-moda dışı kalan ve gelir esnekliği yüksek olmayan, bir anlamda gelir düzeyi düşük insanların talep ettikleri ürünler, iç piyasada büyük hareketler doğurmuyor. Böyle bir durumda, ihracattan kaynaklanan bir yatırım artışı da fazla "iyimser" görünüyor. Üstelik, makro düzeyde böylesine ekonomik yapısal bozuklukların olduğu, enflasyonun, reel faizlerin yüksek olduğu, döviz kurlarının durumu ve paranın sürekli reel ekonominin dışına, spekülatif alana kaydığı, cazip hale geldiği bir ortamda hem "yerli", hem de "yabancı" sermayenin yatırıma yönelmesi zor görünüyor.

Teknolojik gelişme de bunlardan bağımsız değil. Önemli olan, teknolojik gelişmenin hangi noktada olacağıdır. Bilindiği gibi öteki sanayi kollarında da özellikle elektronik sanayisinde, gelişen teknoloji büyük bölümüyle "montaj teknolojisi"dir. Sadece dikime dayalı bir tekstil teknolojisindeki gelişme, tekstil sanayisinde de "taşeronluk teknolojisi"nin gelişmesi anlamına gelebilecek. Çünkü, tekstil sanayisinin önemli bir kolu olan iplik üretiminde de durum iç açıcı değil.

Tekstil hammaddesi üretiminde durum

1970'lere kadar yapılan yatırımlar, Türkiye'yi dünyanın sayılı iplik üreticisi konumuna getirmişken, bu sektörde 1990'larla başlayan gerileme, 1993 yılına gelindiğinde kapasite kullanımını yüzde 63'e kadar indirdi.

1985-1988 yılları arasında ortalama yüzde 90'a yakın kapasiteyle çalışan sektör, 1989'dan başlayarak düşme eğilimine girdi ve yüzde 63'lere kadar geriledi. Aynı şekilde, pamuk ipliği ithalat ve ihracatı da dalgalanarak tersine döndü. 1989 yılına kadar yılda ortalama üç bin ton ithalata karşılık, ortalama 100 bin ton pamuk ipliği ihraç eden Türkiye, 1993 yılında yaklaşık 62 bin ton ithalata karşılık, sadece 31 bin 500 ton ihraç edebildi. Türkiye, tutar olarak bu yıllar arasında toplam 418 milyon dolarlık ithalata karşılık 190 milyon dolarlık ihracat yaparak yaklaşık 228 milyon dolar kaybetti.

Türkiye, pamuk ipliği ihracatının yüzde 90'ını Avrupa Birliği ülkelerine yapıyordu. Gerilemenin nedenlerinden biri Avrupa Birliği'nin, Türkiye'den iplik ihracatına, yaklaşık yüzde 12 oranında anti-damping vergisi koymuş olması. Öteki neden ise Endonezya, Pakistan ve Hindistan'ın Avrupa pazarına çok ucuz fiyatlarla girmesi oldu. Türkiye, konan anti-damping vergisi nedeniyle fiyat rekabetinde geri düştü ve pazarını Uzak Doğu ülkelerine kaptırdı. İşin garibi, bu ülkeler Türkiye'de de pazar buldu.

Sonuç olarak hammadde üretimi büyük bir darbe yemiş oldu.

Kaynak transferi

Böyle bir mal dolaşımında ister Türkiye, ister Uzak Doğu ülkeleri olsun, bütün geri bırakılmış ülkeler, Avrupa pazarlarına sadece ucuz emekten kaynaklanan, teknolojik dayanağı olmayan bir fiyat rekabetiyle girebiliyor ve tekelci ülkeler, birine dur, öbürüne geç diyerek kendisi için en ucuz hammadde ve mamul tedarikine gidiyor.

Şu an için görünen odur ki iplikte artık Uzak Doğu ülkeleri Avrupa'ya Türkiye'den daha fazla kaynak transfer etmektedir ve artık Türkiye'nin bu yolla ihracat artırması en azından kısa vadede pek mümkün değil. Ama bu sefer, Türkiye mamul üretiminde bir pazardır ve taşeronlaştırma yoluyla Avrupa piyasalarına girmeye aday görünüyor.

Bopha ya da Özgürlük Savaşı

▼ 1977 yılında öldürülen Biko, Güney Afrika siyahlarının ünlü bir direniş önderidir. 1988 yılında Dortmund'da yapılan Almanya Komünist Partisi (DKP)'nin gençlik kolunun (SDAJ) bir festivalinde, Güney Afrika'dan gelen bir müzik grubu, "Biko" adlı bir şarkı söylemişti. Alçalıp yükselen bazan koro halinde bazan tek olarak söylenen şarkı tek kelimeden oluşuyordu: "Biko".

Engin ERKİNER

Bopha, Güney Afrika'daki Zulu dilinde "tutuklamak" demektir. "Bopha-Özgürlük Savaşı" adlı film, Almanya'daki "Premiere" adlı özel televizyon kanalında yeni gösterilmeye başlandı. (Bu kanalın özelliği ancak abone olunarak izlenebilmesi, neredeyse tümüyle film göstermesi ve reklam almamasıdır).

Film, Paramount Pictures tarafından çekilmiş. Tanınmış hiçbir oyuncu oynamıyor. Güney Afrikalı siyahların özgün müziği, filmin fon müziği olmuş. Film, 1980 yılında Güney Afrika'da Moroko adlı küçük bir kasabada geçiyor.

Film, bir polise saldırılması ve yakalarak öldürülmesiyle başlar.

Daha sonra film, Güney Afrikalı siyah bir aile ve çevresinde gelişir. Baba 23 yıldan beri polislik yapmaktadır. Çavuş rütbesine kadar yükselmiştir. Anne ev kadınıdır. Yetişkin bir oğulları vardır. Özellikle başkent Johannesburg ve çevresinde şiddetlenen siyahların özgürlük mücadelesi, bu kente henüz ulaşamamıştır. Mücadele bilinmekte, insanlar homurdanmaktadır ama henüz önemli gösteri ve eylemler yoktur. Film, bu aşamadan kasabanın gösteri ve çatışmalara sahne olmasına kadar geçen birkaç günlük süre içinde geçer.

Baba, küçük bir polis okulunda polis adaylarına ders vermektedir. Öğrencilerden birisinin tahtaya adını yazmasını ister. Öğrenci kalkar ve yazar. "Yanlış yazdın" der. "Polis üniformasını giydikten sonra halk arasında bir tek adın olacaktır: Pig (Domuz)" Kendilerine takılan bu lakabı nasıl başka türlü kullanabileceklerini anlatır sonra: P, gurur (proud) anlamına gelir. I (Intelligent), zeki anlamına gelir. G ise iyiniyet (goodwill) anlamına gelir. "Polis adaylarının Güney Afrika'nın gururu olduklarını, güvenlik ve yasa egemenliğini sürdürmekte yükümlü olduklarını" belirtir.

Film, kent yaşamının başka bir alanına geçer. Bir okulda öğretmen, kendisine verilen ders programı uyarınca ders vermekte ve öğrencilere sorular sormaktadır. Birkaç öğrenci ırkçı soruları yanıtlamayı kabul etmezler. Öğrencilerin önderliğini polis çavuşunun oğlu yapmaktadır.

Öğrenciler aralarında tartışırlar. Daha örgütlü davranabilmek için toplantı yapmaya karar verirler. Bağlantıları olan bir öğrenci, yerel bir direniş önderinin de toplantıya geleceğini söyler. Güney Afrika'da toplantı izne bağlıdır ve gizli yapılan bu toplantı dışarıya sızar. Polis toplantıyı basar. Aralarında yerel önderin de olduğu bazı kişiler tutuklanır.

Bu sırada kasabanın polis merkezine gizli servisten iki kişi gelir. Yerel önderi kendilerinin sorgulayacaklarını söyleyip çavuşun ve bir beyaz olan yerel polis amirinin dışarı çıkmasını isterler. Arkasından odadan feryatlar duyulmaya başlar.

Aynı gece çavuşun evinin camı kırılır ve kapısının önünde bir lastik ateşe verilir. Polis müdürü evini değiştirmesini ister. Kasabada eşine karşı da siyah kadınlar açıkça düşmanca davranmaya başlarlar. Satıcılar yiyecek satmaz, otobüste kimse yer vermez. Başlangıçta kocasını savunan kadın tereddüde düşer. Oğlu sürekli babasını kötülemekte ve asla polis olmayacağını söylemektedir. Anne ona, "Baban bize iyi bir hayat yaşatmak için çalışıyor. Aç kalmadık, evimiz var, sen okula gidiyorsun" der. Babanın polislik yapması aile için öteki siyahlara göre daha iyi bir hayat demektir, ama artık durum değişmektedir. Tehlike sürekli olarak çavuşu ve ailesini tehdit etmektedir.

Yine okul sahnesi gelir. Öğrenciler aynı öğretmeni protesto ederler ve ardından da gösteri başlar. Güney Afrika'da gösteriler slogan atarak ve dans ederek yapılmaktadır. Polis gösteriyi basar. Çavuş, göstericilerin önünde oğlunu görünce ne yapacağını şaşırır. Bir türlü ateş emrini veremez. Bir gizli servis elemanı, onun yerine kalabalığa gaz bombası atar. Ardından polisler saldırırlar ve yakaladıklarını tutuklarlar.

Çocuk yaştakilerin tutuklanması kasabada büyük tepkilere neden olur. Aynı tepki polis içinde de gözlenmektedir. Alt rütbelerde olan siyah polislerin yüzlerinde açık bir tereddüt ifadesi vardır. Siyahların hele de henüz çocuk sayılabilecek siyahların eylemlerinin şiddetle bastırılması karşısında açık bir huzursuzluk içindedirler. Aynı tartışma, kente gelen istihbarat şefiyle, yerel polisin yöneticisi beyaz arasında da olur.

Yerel yönetici, böyle şiddet yöntemleriyle bir yere varılamayacağını söyler. "Bu çocuklar terörist mi?" der. Cevap aydınlatıcıdır:

"Henüz değiller. Ama yakında olurlar. Kısa süre önce Johannesburg yakınlarında 5 polis arabalarına molotof kokteyli atılarak öldürüldü. Bunu yapanlar da tıpkı tutuklananlar gibi 15-16 yaşlarındaydılar. Düzenin sürmesini istiyorsak denetimi elden kaçırmamalıyız."

Yerel polis şefi, "Burası sakin bir yer" der.

"Artık sakin yer olmadığını" söyler istihbarat şefi.

Bu konuşmadan sonra yerel polis yöneticisi de, tereddütlerine rağmen onların yaptıklarını onaylayacaktır.

Yakaladıkları ve işkenceyle sorguya çektikleri yerel direniş önderi konuşmamaktadır. Son bir çaba harcarlar ve bölgedeki önderlerin adlarını sorarlar. Dört isim sayılır cevap olarak. Bunlardan ikisi Güney Afrika'daki özgürlük mücadelesini izleyenler için bilinen adlardır: Mandela ve Biko.

1977 yılında öldürülen Biko, Güney Afrika siyahlarının ünlü bir direniş önderidir. 1988 yılında Dortmund'da yapılan Almanya Komünist Partisi (DKP)'nin gençlik kolunun (SDAJ) bir festivalinde, Güney Afrika'dan gelen bir müzik grubu, "Biko" adlı bir şarkı söylemişti. Alçalıp yükselen bazan koro halinde bazan tek olarak söylenen şarkı tek kelimeden oluşuyordu: "Biko".

Ardından bu yerel direniş önderi "hücresinde intihar eder". Onu çavuş bulur (bir gece önce asılı bırakıldığı askıdan indirip hücresine taşımıştır) ve koşarak onun öldürüldüğünü haber verir. Gizli servis elemanı, "O öldürülmedi, intihar etti" der.

"Ama nasıl olur? Bir insan elleri bağlıyken kendini nasıl asabilir?"

Yanıtı yerel polis yöneticisi verir: "Allah bilir nasıl bir yol bulmuştur!"

Kasabada yeni gösteriler olur. Bu kez polis merkezine ve polis arabalarına molotof kokteyli atılır. Polis ateş açar. Göstericilerden ölenler olur. Kasabada sokağa çıkma yasağı ilan edilir. Çavuş, oğlunu "yerinde infaz"dan yaralı olarak son anda kurtarır. Polis merkezine gider. Elbisesini çıkartarak istifa eder.

Filmin sonunda çavuş, ölenlerin cenaze törenine sivil elbiseler içinde gidecek, törende saldırıya uğrayacak ve öldürülecektir.

Filmin sonu için değişik yorumlar yapılabilir. Güney Afrika beyaz yönetimi baskıcıydı, ama siyah direnişçiler de pekala gereksiz şiddet uygulayabiliyorlardı, denilebilir. Bu da ortalama Amerikalının bakış açısı olabilir. Ya da keskinleşen bir çatışmada iki tarafın arasında bulunmaya çalışan bir kişinin artık bu alanın bitmesiyle karşılaştığı kaçınılmaz son denilebilir. Ne olursa olsun, Almanca adıyla "Bopha-Kamp für die Freiheit" güzel bir filmdir. Güzelliği, hemen herşeyi doğrudan anlatmasından kaynaklanmaktadır.

Bu durum insanın aklına Nazi toplama kampları için çekilmiş filmleri getirmektedir. Herşeyi doğrudan anlatan filmlerden birinin rejisörüne, "Filmde sanatsal yeniden oluşturma"nın ya hiç ya da yeterince bulunmadığı söylenir. Cevap şöyledir: "Doğru, yoktur! Her sanatsal çabanın gerçeği olduğundan daha az dehşetli göstereceğinden çekindim."

Sanatsal içeriği daha yüksek ve yine Güney Afrika'daki direnişi şu veya bu yönden yansıtan başka filmler de çevrilecektir gelecekte.

Güney Afrika halkı bizlerden kültürel olarak oldukça farklı bir halktır. Bu halkın mücadele deneyimi bu nedenle sadece bunu yansıtan teorik kitaplardan anlaşılamaz. Mücadeleye açıkça yansıyan bu bambaşka kültür özellikle edebiyattan ve filmlerden öğrenilmelidir.

Nadine Gordimer okunmadan Güney Afrika halkını ve mücadelesini gerçekten anlamak mümkün müdür?

Pek çok filme konu olan Güney Afrika özgürlük ve eşitlik mücadelesi, geleneksel biçimler ile modern mücadele yöntemlerinin iç içe kullanıldığı özgün bir coğrafya olageldi... Savaşın doğasındaki acımasızlık ile polisin modern zoru iç içe girince ilginç görüntüler oluştu...

Güney Afrika'da muhalifler her zaman kitlesel bir hareketlilik içinde oldular.

Kültür endüstrisi, değişim ve Yeşilçam...

▼ Bir yandan 70 yıllık aydınlanmacı, kalkınmacı, devletçi, otoriter, halkçı, ataerkil, bireyi hiçe sayan sosyalizm tecrübesi, öte yandan aynı kavramlara tekabül eden TC'nin resmi politikaları altında yorgun düşmüş entelijansiya önce, 70 yıldır kurtarmayı hayal ettiği sınıflardan, giderek tüm aidiyetlerinden ve ağırlıklarından kurtuldu; boşlukta salınmaya başladı.

Ahmet URAL

Türkiye'nin 80'lerde girdiği dünya pazarı ile bütünleşmesi, uluslararası işbölümü içinde kendisine sunulan yeni konuma uygun yapısal değişiklikleri gerçekleştirme süreci Yeşilçam'ı tamamiyle yeni bir sorunla da karşı karşıya bıraktı. Uluslarası kültür endüstrisi yerel, kültürel sermayesini ve pazarını yeniden yapılanmaya zorladı. Burada hemen vurgulamak gerekir ki, ülkemizde kültür endüstrisinin temelleri de, diğer endüstriler gibi, devlet tarafından atılmıştır. TRT'nin kuruluşu ve devlet televizyonunun yaygınlaşmasıyla başlayan süreç 12 Eylül sonrasında reklam ve turizm sektöründe yaşanan gelişmeler, özel TV ve radyoların kuruluşu, müzik sektöründe yaşanan atılımla birlikte önemli bir aşamaya ulaşmıştır.

Sorunun ilk algılanış biçimi TV ve videonun sinemayı öldürdüğü biçiminde ifade edildi diyebiliriz. Finans sorunlarını bölge işletmeciliriyle, satış problemlerini de sayısı 3000'lere varan sinema salonları üzerinden halletmeye alışmış yerli film endüstrisi, hareketli görüntünün yeni dolaşım, dağıtım ve satış biçimlerine henüz hazırlıklı değildi. Böylece sektör seks filmleri furyasıyla atlatmaya çalıştığı ilk krizden sonra ikinci ciddi krizle yüzyüze geldi. Yeşilçam yeni duruma hızla adapte oldu. Başından beri yerel sinema endüstrisi, hem dağıtımcı, hem yatırımcı durumunda olan bölge işletmecisinin yerine video işletmecisini geçirdi ve video filmleri furyasıyla dönemi atlatmaya çalıştı. Uluslararası film dağıtım tekellerinin ülke pazarında kurduğu etkinlik ve özel TV'lerin yaygınlaşmasıyla video pazarı hızla küçüldü, kriz yeniden derinleşti. Bu kez Yeşilçam kalıcı ve uzun vadeli düzenlemeye doğru gidiyordu. Bölge işletmecisinin yerini TV kanalları (ve devlet fonları) aldı. Artık kültür sermayesi merkezinde reklam ve TV olmak üzere yeniden düzenleniyordu. Hareketli görüntü üretiminin bir biçimi olan Yeşilçam da bu merkezin çevresinde yerini almaya başladı.

Bu gelişme sadece Yeşilçam'ın ekonomi politiğini değiştirmekle kalmadı, aynı zamanda bütün emek sürecini, işbölümlerini ve yaratıcı çalışmanın içeriğini derinden etkiledi. TV'lerde merkezileşen kültür sermayesi, yönetmenin, senaristin, görüntü yönetmeninin, sanat yönetmeninin saygınlıklarını ellerinden çekip almaya; hepsini sıradan ücretlilere dönüştürmeye başladı. Drama da dahil görüntü üretimi Yeşilçam'ın alışık olmadığı kadar bant üretimine dönüşmeye başladı. Türkiye sanayisinin temelinde varolan bir özellik; kısa sürede, düşük kalite, az emekle azami kar mantığı, bu alana da damgasını derhal vurdu. Sadece sağladıkları siyasal güç ve yüksek kar düşünülerek tasarlanmış özel TV'ler bu anlayışın sonucunda kaotik, keyfi, daha ötesi vahşi bir sistem oluşturdular.

Bu traji komik durum öyle noktalara vardı ki, sırf TV patronlarıyla devletin ilişkilerini kurmak için işe alınmış "ancorman"ler, Güneri Civaoğlu, Mehmet Barlas vb'leri binlerce dolar aylık alırken, görüntünün ve kalitenin gerçek yaratıcıları bin dolara varmayan ücretlere mahkum oldular. Günlük çalışma süreleri 15 saatin altına düşmezken, en temel sosyal güvenceleri bile ellerinden alındı. Kanallararası rekabet, uluslararası gösterim hakları listesinde Türkiye fiyatları diye bir bölüm oluşturdu. Tüm dünyada örneğin üç bin dolara satılan bir film Türk TV'lerince birkaç misli fiyata satın alınabildi. Öbür yanda ise senarist, yönetmen ve teknik eleman ücretleri TRT'nin aklı evvel bürokratlarının başlattığı bir gelenek sonucu meslek birlikleri yerine TV Yönetim Kurulu odalarında belirlenmeye başladı... Örnekleri sınırsız biçimde çoğaltmak mümkün. Ancak sonuç değişmeyecektir. Türk beyaz eşya ya da lastik endüstrisinin çoktan aşmış olduğu bir nokta yerel kültür endüstirisinin 90'lardaki başlangıç noktasıdır. Ve bu noktada ülkenin yüzlerce yılda biriktirdiği kültürel zenginlik, nitelik, çeşitlilik; aylarla, yıllarla ölçülebilir bir sürede çılgınca bir hızla, barbarca tüketilmektedir.

Bu gelişme Yeşilçam'ın yaratıcılığını, içerik düzeyinde gelişimini de köklü biçimde etkilemeye başlamıştır. Bir yandan görüntünün hakim uluslararası dili film dilini belirlemeye başlamış, diğer yandan da konu seçimleri, senaryo yazım ve film çekim süreleri, yapım sermayeleri bu sisteme göre biçimlendirilmeye başlamıştır. Boşlukta tüm aidiyetlerini yitirmiş, kendisine yeni bir kimlik arayan yaratıcılar bu çok yönlü baskı karşısında eklektik bir görünüm arzetmeye başlamıştır. En azından şimdilik ezici bir çoğunluk açısından, "alan memnun satan memnun" bir ortam olduğunu düşünmekten bizleri alıkoyacak fazla bir neden görünmemektedir.

Tıkanan damarlar

Yaşanan çok yönlü değişimin Yeşilçam üzerindeki etkileri de diğer sorunlar gibi kapsamlı bir araştırma ve tartışmayı gerekli kılmaktadır. En başta da söylendiği gibi, sinema toplumsal, ekonomik ve teknolojik gelişmeleri en kapsamlı ve hızlı yansıtan pratiklerden birisidir. Bakıldığında Yeşilçam'ın da bu kurala tartışmasız uymuş olduğunu görebiliriz. Cumhuriyet tarihi boyunca ülkeye damgasını vuran fikirler, sınıflar, olaylar Yeşilçam'ı da derinden etkilemiş, bir biçimde filmlerden kurulu dünyada temsilini bulmuştur.

80'li yıllar ise, ülke tarihinde değişim kavramının en fazla anlamlı hale geldiği bir dönemdir. Bu dönemde uluslararası ekonomik ve siyasal yeni işbölümünün bütün sonuçları Türkiye'ye yansımış, köklü değişimlere neden olmuştur. Dünya pazarıyla bütünleşme politikası Türkiye'yi ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel olarak bir "yeniden yapılanma" sürecine sokmuştur. Bunun dolaysız etkileri Yeşilçam'da da sonuçlarını üretmiştir. Yeşilçam bu gelişimden hem düşünsel olarak, hem de ekonomik olarak derinden etkilenmiştir.

Geriye doğru ve çok genel bakıldığında Yeşilçam'ı 70'lere kadar etkileyen üç ana yönelim görürüz: Bunlardan ilki, varlığını hala koruyan TV'lerde yenilenme ve hatta gelişen sadece ticari pembe filmlerdir. Nitekim kaygısını en az ticari kaygılar kadar öne çıkartan, hatta zaman zaman öne geçiren diğer iki yönelim ise, "ulusalcılık" (Halit Refiğ) ve gerçekçiliktir (Lütfü Akad, Metin Erksan).

70'li yıllarda ise toplumcu gerçekçiliğin (Yılmaz Güney) Yeşilçam'da güçlü bir etki yarattığını görüyoruz. Felsefi olarak aydınlanmacı, sosyal olarak halkçı, siyasal olarak eşitlikçi, ekonomik olarak kalkınmacı ve psikolojik olarak radikal olan, göç olgusundan kırdan ve kent yoksullarından etkilenen, kökleri 1. TİP, DİSK ve DEV–GENÇ'te aranabilecek olan bu yönelim, 70 sonrası nitelik kaygısını temsil etmeye devam etti. Pembe filmler ise, seks filmlerine, sonra video furyasına dönüşerek yaşamını sürdürmeye çalıştı.

12 Eylül darbesiyle derin bir suskunluğa itilen toplumsal muhalefete koşut olarak sinema alanında bu muhalefetin yansıması olan sanatçılar da süreçten paylarına düşeni aldılar. Bütün muhalefet yer yer bozguna varan ciddi yenilgi karşısında bir iç hesaplaşma içine girdi. Henüz bu hesaplaşma bitmemişti ki, "sosyalist sistem"in çöküşü yetişti ve entellektüel üretim alanında sosyalizan kesimlere köklü bir etki yaptı. Elbette bu gelişmelerden sol tandanslı sinema da payına düşeni aldı.

Bir yandan 70 yıllık aydınlanmacı, kalkınmacı, devletçi, otoriter, halkçı, ataerkil, bireyi hiçe sayan sosyalizm tecrübesi, öte yandan aynı kavramlara tekabül eden TC'nin resmi politikaları altında yorgun düşmüş entelijansiya önce, 70 yıldır kurtarmayı hayal ettiği sınıflardan, giderek tüm aidiyetlerinden ve ağırlıklarından kurtuldu; boşlukta salınmaya başladı. Geri çekilmenin son sınırı olarak vicdanen kendilerine yeni bir muhalif kimlik oluşturmaya çalışanlar bile iç hesaplaşmanın, reaksiyoner bir bireyciliğin, fantazya'nın gerçeküstücülüğün, sembolizmin yüzeysel etkilerinin ötesine geçemediler.

Yeni gündem

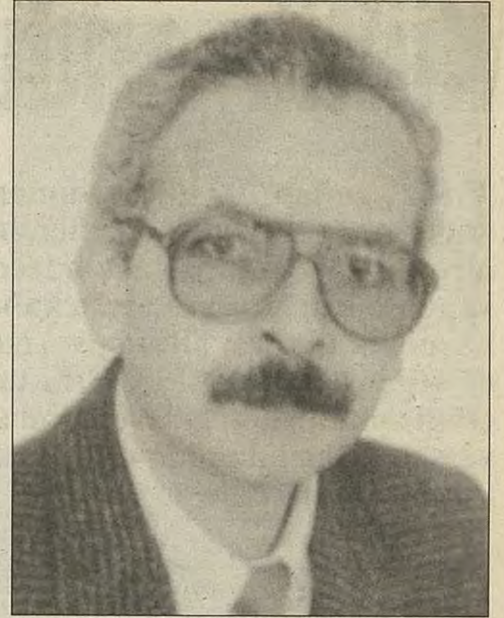
Uluslararası yeni işbölümü pazarı bütün düzeylerde tekleştirip bütünleştirmenin yanısıra, Batı'nın ekonomik sisteminin çimentosunu oluşturan ideolojileri de evrenselleştirdi. "Yükselen değerler" hızla yaygınlaştı ve bireyi kuşattı. Bütün bu gelişmeler, ülkede yıllardır devlet kabuğunun altında tutulmaya çalışılmış başka toplumsal olguların da su yüzüne çıkmasına zemin yarattı. Politik İslam ve Kürt hareketi ciddi bir kitleselleşme ve yükseliş dönemi içine girdi. Böylece Türkiye ile birlikte 90'lar Yeşilçam gündemi de belirlenmiş oldu.

Pembe filmleri dikkate almazsak, nitelik kaygısı güden sinemacılarca son on yıl içinde yapılan filmlerin yukarda özetlemeye çalıştığım etkilerden nasibini aldığını görürüz; muhaliflerin iç hesaplaşmaları, cinsiyetçilik ve marjinaller, Kürt edebiyatı, sayısı hızla artan islami filmler... Görüldüğü gibi sinema toplumsal gündemin dışında kalamamıştır. Kalması da yapılan işin doğası gereği çok zordur. Ancak popüler gündemden etkilenilmiş olması, gündemin yakalandığını göstermediği gibi, filmlerin içerikleri de gündemin ardından sürüklenildiğini göstermektedir.

Son on yılda teknik olarak da önemli bir gelişme gösteren Yeşilçam'a bugün neredeyse hemen herkesin birleştiği noktanın, "senaryo eksikliği/yaratıcılık eksikliği" olması tesadüfi değildir sanıyorum. 80 sonrası ortalığı sarmış olan fantastik, gerçeküstücü ve sembolist eğilimler gerçeği anlamak ve açıklamak noktasında çaresiz kalışımızın da bir sonucu değil midir?

Bu noktada, tek başına yaratıcıların suçlanması doğru değildir. Yeşilçam geleneği zaten birçok açıdan yaratıcılığı, senaryo yazarını, yönetmeni ve diğer tüm işbölümlerini olumsuz etkileyen bir niteliğe sahiptir. Ancak artık yaratıcıların beslendiği muhalif entellektüel alanda ciddi bir çöküntüye uğramış durumdadır. Düşüncenin, yaratıcılığın ve eleştirinin takas edildiği –gevşek de olsa– ortak bir zemin olmaksızın yönetmenin, senaristin bundan daha fazla gündemi yakalayabilmesi, gündeme müdahale etmesi –olanaksız değilse de– çok zordur.

Bir işçinin yazdığı kitap bazı sendikalara giremiyor

▼ Dursun Özden adlı işçi, "Sendikal Kriz ve Endüstriyel Demokrasi" adlı kitap yazdı. Kitabın önsözünü yazan Yıldırım Koç, eserde yeralan saptama ve görüşlerin işçi sınıfının mücadelesi içinde geçen uzun yıllardan ve kuramsal çalışmalardan süzüldüğünü söylüyor. Doğrudan sendikal hareket içinde yeralan işçilerin deneyimlerini ve özgün görüşlerini aktardığı yazılı çalışmaların son derece az olduğu ülkemizde bu kitabın önemi daha da artıyor. Biz de klasik bir kitap tanıtım yazısı hazırlamak yerine yazarının "macerasını" aktarmak ve kitabı bu hayatın içinde değerlendirmek istedik.

Dursun Özden bir işçi. Elimize bir kitap geçti. "Sendikal Kriz ve Endüstriyel Demokrasi". Özden'le bu kitap sayesinde tanıştık. Kitabı kendisi yazmış. Sendikaları otopsi masasına yatırmış. "Devlet memuru sendikacı" anlayışını sorgulamış. İşçilerle sendikacıların gelirleri ve yaşamları arasındaki uçurumları ortaya koymuş. Kitabı okuduktan sonra Özden'le görüştük.

Özden 1970 yılında Niğde'de liseyi bitirmiş. "O yıllarda köylü ve işçi gençliğin birlikteliği söz konusu idi" diye giriyor söze. Polatlı ve Ankara Nallıhan köylerinde Ağa'nın elinden meraları alıp köylülere dağıtan devrimci gençlerle tanışmış o yıllarda..

Okul: Eğitim seminerleri

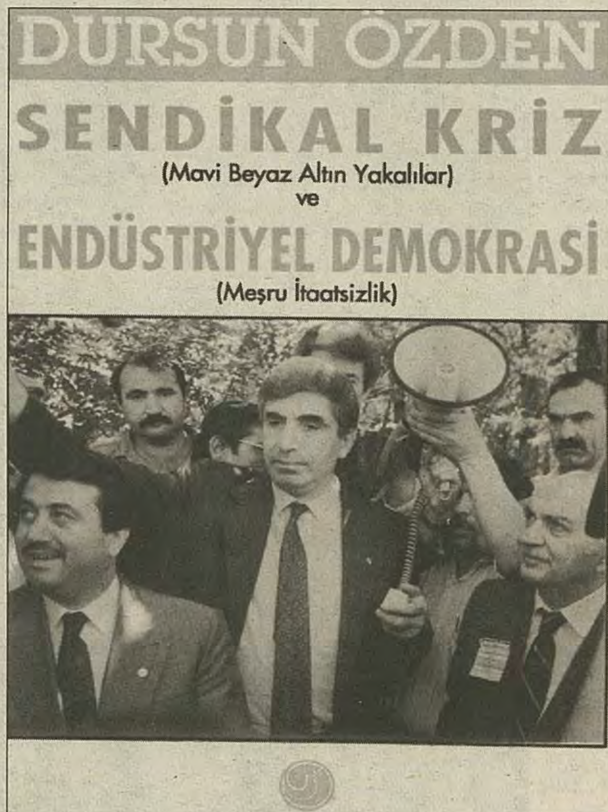
Özden'in işçiliği ise 1974'te Niğde'den İstanbul'a göçle başlamış. İzmit'te Karayolları Yol Yapım Şantiyesi'nde işe başlıyor. Yol-İş İstanbul şubesinin işyeri temsilciliğini üstleniyor. Burada Türkiye'de ilk kez gerçekleşen ve10 sendikanın biraraya gelerek kurduğu "sendikal birlik" çalışmalarında yer alıyor. O dönemde kendini mücadele içinde bulmasının dönemin koşullarıyla ilgisi var. Bunu şöyle açıklıyor:

"O dönem ülkemizde yükselen sınıf ve kitle sendikacılığı bilinci doğal olarak beni de etkiledi. Üyesi olduğum sendika Yol-İş'in eğitim seminerleri bizi çok geliştirdi."

Bu seminerlerde Yıldırım Koç, Atilla Özsever, Alpaslan Işıklı işçilere ders veriyormuş. Sendika, işçilere haftada en az iki roman, ya da öykü kitabının okunmasını zorunlu kılıyor. Kitabı okuduktan sonra özetini çıkarıyorlar. "O zaman işçilerin anlayacağı, büyük puntolu, karikatürlü çeşitli broşür ve kitaplar yayınlardı sendika..."

1976 yılında DGM direnişlerine tanık oluyor Özden. Direnişe katılanlar işten atılınca diğer fabrikalar da direnişe geçiyor. Bu eylemden sonra atılanlar geri alınıyor.

Bundan sonra metal işkolunda toplusözleşme görüşmeleri başlıyor. Direnişe geçiyor metal işçileri. Sloganları "DGM'yi ezdik, sıra MESS'te.." MESS, yani Madeni Eşya Sanayicileri Sendikası dönemin en büyük ve etkili işveren kuruluşlarından biriydi. Bu kuruluşun başkanlığını bir dönem Turgut Özal da yapmıştı.

Dursun Özden; Bir kitap yazdı bütün hayatı değiş(me)di.

77- 78 yılında metal işkolundaki bütün fabrikalarda büyük grev gündeme geliyor. Özden "büyük grev"deki dayanışmadan çok anlamlı bir kesiti anlatıyor:

"Kocaeli'nde bakkal, kasap ve manavlar grevdeki işçilere ücretsiz satış yapıyorlardı."

12 Eylül 1980 darbesinden sonra bir süre kaçak yaşıyor. 1981'de İzmit'ten İstanbul'a geliyor. İstanbul'da çalıştığı işyerlerinde işçi sağlığı, iş güvenliği konularında görev alıyor.

İstanbul'da yine iş değişikliği ve bu kez STFA'da işbaşı. Burada çalışırken "ara teknik eleman" denilen "tekniker, teknisyen ve formen"ler üzerinde araştırmalar yapıyor.

Günümüzdeki genç işçilerin konumuna geliyor söz. Şöyle diyor: "Sendikalar, işçilere güvence vermeyince genç işçiler de dağınık uçlara savruluyor. Bu, onların sınıf bilincine sahip olmaları, dayanışma duygusundan öte kendi kişisel zaaflarını tatmine götürüyor. Zaten 1980 sonrası yalnız işçi gençlik değil, toplumun her kesimi faydacı, bencil, bananeci ve vurdumduymaz.."

Dursun Özden'in kitabında yer alan bazı bölümlerin başlıkları şöyle:

"Sendikal hareketin krizi, Türkiye sendikal hareketinde durum, Sendikalar krizi aşabilir mi, Sendikal demokrasinin önündeki engeller, Memur sendikacılığı, Endüstriyel ilişkiler üzerine soru ve yanıtlar, Marksist pencereden endüstriyel tez, Taşeronlaşma..."

Kitabın önsözünde Türk-İş uzmanı Yıldırım Koç şunları yazmış: "Dursun Özden sınıfın üretkenliğini kişiliğinde somutlaştırmış bir ağır işçidir. Umudunu hiç yitirmeyen sabır taşlarından birisidir. Kitabında yer alan saptama ve görüşler, işçi sınıfı mücadelesi içinde geçen uzun yıllardan ve kuramsal çalışmalardan süzülenlerdir..."

İşin asıl ilginç yanını ise, bazı sendikaların bir işçinin yazdığı bu kitaba karşı aldığı tutum oluşturuyor. Dursun Özden'in Sendikal Kriz ve Endüstriyel Demokrasi adlı kitabı bazı sendikalara ve işyerlerine sokulmuyor. Endüstriyel demokrasinin kimleri rahatsız edeceği açık ama, yakınımızdaki birileri sendikalarda kriz yaşanmadığını düşünüyor herhalde.

Sendikal Kriz ve Endüstriyel Demokrasi, Evrim Yayınları, İstanbul 1994, 176 sayfa, 120 bin lira. Yazışma adresi: P.K: 32 Silivri İstanbul

GÖSTERİ / YAYIN / MÜZİK... Tel: (0212) 244 30 67– 249 99 29 Fax: (0212) 249 99 29

MEİS
CAFE-BAR
Kağıt Gemi
her perşembe, cumartesi sizlerle birlikte olmaya devam ediyor.
Çarşamba Günleri
Dünya Malı
Hergün canlı müzik...
Büyükparmakkapı sokak No: 7/2
Beyoğlu-İSTANBUL
TEL: 293 99 73

Zed

almanya'nın mülteciler politikası ve ırkçı saldırılar-kamer söylemez•kadın bedeni-çev.: a.fuat aytekin•kürtçe alfabe-barış ağacı kampan-yası•hi-ho-kurt vonnegut•
KİNEMA 3
zed yayın
İstiklal C. B.Parmakkapı Sk. No:7/4
Beyoğlu-İst. tel: (0.212 245 28 03)
tel/faks: (0.212 249 26 53)

HAMLET KİTABEVİ
• KİTAP • KASET • CD • AKSESUAR
"Türkiye'nin 24 saat açık tek kitabevi"
Sıraselviler cad. No:15 Taksim - İSTANBUL Tel/Fax: 244 26 01
"Bu dünyanın her hali bana ne kadar bitmiş, bozulmuş, ne kadar tatsız, boş geliyor. Yazık ona yazık!" Hamlet

KÜLTÜR ETKİNLİKLERİ
20 Haziran Salı/Saat: 19.00
"Cezayir Savaşı"
Alain KRIVINE - LCR Sözcüsö - Fransa
21 Haziran Çarşamba/Saat: 19.00
1. Doğu Halkları Kurultayı - Fahri ARAL
23 Haziran Cuma/Saat: 19.00
Tiyatro ve Politika - Ali TAYGUN
24 Haziran Cumartesi/Saat: 15.00
EXPRESS
BSP Beyoğlu İlçe Örgütü
İstiklal Cad. Mis Sok. Demir Apt. No:20 Kat:3 BEYOĞLU Tel: 293 50 76

BULUNMAZ KÜLTÜR MERKEZİ

BULUNMAZ KÜLTÜR VE SANAT VAKFI'NIN KATKILARIYLA

Pazartesi Söyleşileri
BİR ÖYKÜ YAZALIM (MI?)
ZEYNEP ALİYE
19 Haziran- Saat:19.00
Salı Söyleşileri
SANAT TARİHİ ve SINIF MÜCADELESİ
HAKAN DİLEK
20 Haziran- Saat:19.00
AZNAVUR PASAJI 212/8 GALATASARAY-İST. TEL: (0212) 251 85 23

Ebenezer Sanatevi
Sanatevimizde kitapları % 20 indirimle satın alabilirsiniz
İlhan İlya Uygun
Paşacamii sok. No: 16
Kaleiçi / Antalya
Tel: 248 93 45

FM MÜZİK EVİ
MÜZİK ALETLERİ
ALIM-SATIM
KİRALAMA
SESLENDİRME
ORGANİZASYON
Sıraselviler Cad. Güney İşhanı 17
Giriş kat 84-86, Taksim/İstanbul
Tel:(0212) 249 11 23, Fax: 244 17 01

'Onu kızlar felsefe şampiyonu yaptı'

İtalyan Lisesi öğrencisi Sadok Kohen, Felsefe Olimpiyatları'nda 'Jüri özel ödülü'nü kazandı

Ali IŞINGÖR

İki yıldır uğramamıştım. Galatasaray'dan aşağı inince hemen orada, İstanbul'un en güzel sokaklarından biri olan Tomtom Kaptan'da 100 yıllık şirin bir bina... İçindeyken bilemiyor insan, onun için gelin. İkinci zilden önce, Kostandov'u kızdırmadan son bir kez erken gelelim şu okula...

İlk aşkım Eylem, bitmek tükenmek bilmeyen Latince dersleri, yaramazlıklarımız, güzeller güzeli Alessandra ve fena halde Ayşe... Ayşe'yi görmek için okuldan kaçmış ve uzaklaştırma almıştım. Bir gün onu da anlatacağım size, onu ve kocaman gözlerini...

İtalyan Lisesi'nden bahsediyorum. Dilde çok başarılı olmamama rağmen, en çok İtalyancayı ve felsefeyi severdim. Bu aşkımın 'karşılığını' son sene, Felsefe Olimpiyatları Türkiye seçmelerinde üçüncü olarak görecek, ama Bulgaristan hükümetinin bir son dakika golü ile olimpiyatlara gidemeyecektim...

Sonra okul bitti. Yarışmaya, okula ve eski aşklara dair çoğu ayrıntıyı unuttuk.

Ama okul hep peşimden geldi. Ben ne kadar kaçmak istesem de... Ta ki, düne kadar. İtalyan Lisesi öğrencisi Sadok Kohen, bu yıl üçüncüsü yapılan Felsefe Olimpiyatları'nda ilk defa verilen 'Jüri özel yaratıcılık ödülü'nü kazandı. Sadok ile 'okulumuzun' tarih kokan arka bahçesinde felsefe ve 'eğitim' üzerine konuşuyoruz:

Benim için ilginç olacak kendi okulumdan birisiyle söyleşi yapmak... Nasıl oldu bu hikaye?

-Geçen sene felsefe hocasıyla girdik bu işe. Felsefe tarihinden çok, felsefe yapmayı öğretiyor. Geçen sene şiddet hakkında, konferans türünde Saint Benoit'te bir çalışmamız olmuştu. Konferans, şiddetin değişik noktalardan ele alınışıyla bir tartışma oldu, biz ise tartışmaya 'kelimelerin şiddeti' açısından katıldık ve sosyoloji hocamız Nuran Direk -kendisi Türk Felsefe Kurumu başkanıdır- konferansı beğendi. Bu sene bana bir teklif getirdi felsefe olimpiyatı için.

Bu teklifi aldıktan sonra felsefe hocamız La Fasciano'yla kısa bir süre çalışmamız oldu. Çünkü bu sene bir de üniversiteye hazırlanıyorum, mayıs başından yarışmanın olduğu 19 Mayıs'a kadar bir kamp süresi geçirdik. Olimpiyatlarda pek konu sınırlılığı yok, sen de biliyorsun herhalde....

Bizde sekiz konu vardı...

-Bizde dört düşünce vardı, bu dört taneden biri hakkında düşünmek için beş saatlik bir süre veriliyordu yarışmada. Sonuçta felsefe hocamla tam olarak ne çalışacağımızı bilemedik, o yüzden tartışarak biraz oradan, biraz buradan, biraz da kendim hazırlanarak kitaplardan, ağırlıklı olarak 'ruh' kavramı üzerine çalıştık.

Felsefecinin eşi çok yardım etti, evinde gece onikilere kadar sohbetler yaptık. Hatta kimi zaman, onlar karı koca kavga ettiler, ben araya girdim, çok samimi bir ortamda ruhu çözdük büyük ölçüde... Ve ben gitmeden önce bir tez hazırladım, bu tezden çok, yaptığımız tartışmaların bir özeti şeklinde oldu.

Orada benimle beraber Saint Benoit'ten Ayşegül Bayraktar ve Demet Dinler vardı, 11'inciliği ve 14'üncülüğü kazandılar.

Kaç ülke vardı orada?

-Almanya, Romanya, Polonya, Bulgaristan ve Türkiye vardı. 54 öğrenciden 11'i yabancı, geriye kalanlar Bulgar'dı. Bulgaristan'da bu yarışma çok önemli, çünkü ilk ona girenler büyük burslar kazanıyorlar ve dolayısıyla Bulgarlar olimpiyatlara üç sene boyunca hazırlanıyorlar.

Oraya gittiğimde felsefe tarihini anlatmaktan çok, kendi felsefemi yapmayı düşünüyordum ve beş saatte hazırladığım tez de buna yönelik oldu.

Önümüze yarışma konusu geldi: 'Herkes başkasıdır ve kimse kendisi değildir". Konu, yarışma öncesi çalışmasını yaptığımız 'ruh' konusuna yakındı. Ruhu parantez içine alamadığımıza göre ruhun en iyi tanımının metafor, ikilem, dialog ya da mit olduğunu söyleyebiliriz. Dolayısıyla yaptığım tez, bir diyalog gibi iki istasyon arasında gidip gelen metro treni üzerine kurulu oldu. Durmadan iki istasyon arasında gidip gelen, ışıkla karanlık arasında...

Tüm bu anlattıkların bana Eflatun'un 'Mağara miti'ni anımsattı.

-Evet, biçim olarak da Eflatun'un diyaloglarına benzer bir yapı kuruldu kendiliğinden. Daha sonra jürinin büyük bir şaşkınlığı oldu, çünkü 54 kişiden kimse kendi felsefesini yapmamış, bol bol referans göstererek felsefe kitabı yazmış. Ne yapacaklarını şaşırdılar, çünkü insanlara yardım için 'felsefi referans' diye bir puan koymuşlar, ama bu olimpiyatlarda matematik imtihanı gibi değerlendirmenin saçmalığı ortaya çıkınca beni aynı kategoriye sokmadılar ve özel bir ödül verdiler: 'Özel Jüri Felsefi Yaratıcılık Ödülü". Bu ödülü birinciden önce açıkladılar, ama önemli değil kaçıncı olduğum, ben amacıma ulaştım...

Bizim okula geldiğinde neler oldu?

-Okula geldiğimizde çok ilginç, insanlar böyle bir olayın pek farkında değildi. "Felsefe Olimpiyatları mı o, ne?" diye veya bunun önemsiz bir şey olduğu gibi yargılarda bulundular. Ne bileyim, insanların tepkisi pek hoşuma gitmedi açıkçası.

Bir olay daha oldu kazanmamla, büyük bir ihtimalle seneye olimpiyatlar bizim lisede yapılacak. Sponsor bulup bunu çok daha büyük bir katılımla gerçekleştireceğiz gibime geliyor.

Bizim zamanımızda felsefe ve Latince okulun milli sporuydu, erkeklerden bir ben geçebildim. Senin de öyle bir durumun oldu galiba...

-Evet, ben de iki senedir sınıfımda tek erkeğim, bu mu itti beni böyle düşünmeye bilmiyorum.

Türk hocaların tepkisi ne oldu?

Türk hocalar sadece üniversite sınavına öğrenci yetiştiriyorlar. "Aman dikkat çocuklar, şuradan soru gelebilir" mantığıyla çalışıyorlar. Bu yüzden eğitim kurumundan çok, otomobil fabrikasına benziyor okul.

İtalyan hocalar için okul, öğrencisi yeterli niteliklere ulaşıncaya kadar sürüyor. Felsefe hocamla örneğin, gizli saklım yok. Benim evime geldi gece ikiye üçe kadar, ben de onların evine gittim. Yeri geldiğinde çocuklarının altını değiştirdim ve içli dışlı olduk... Bunu bir Türk hocayla yapamazsın.

Sadok Kohen (sağda) ile arkadaşımız Ali Işıngör İtalyan Lisesi'nin giriş kapısının önünde görüştü.

METO' BİYOGRAFİ' LER

Met - Üst

yeşilçam'dan en anne'ler..

(her bayan sinema oyuncusu gün gelip anne rolü üstlenmiştir.. ve fakat bir de belleğimizde daha çok "anne, teyze" olarak yer almış oyuncular var.. öyle ki zamanla patron rolü deyince hulusi kentmen nasıl akla gelmişse anne, teyze deyince de onlar hatırlanır olmuşlar.. işte yeşilçam'ın bazı en anne'leri)..

• aliye rona: dilligil sülalesi'nden geliyor.. şimdilerde 75 yaşında ve hasta.. "atatürk'ün annesi zübeyde hanımı oynamadan ölmem" diyor.. aliye rona deyince orada bir müddet durmak gerekiyor.. çünkü artık neredeyse cefakar, fedakar, anadolu kadını artık onunla özdeş duruyor.. egemen ve kapsayan bir anneliği oluyor.. gerektiğinde kinci.. gerektiğinde provokatör.. çoğu zaman erkeklerden daha cesur, daha mert, daha lider.. "-sen, öğretmen efendi.. sen, muhtar.. sen, bekçi.." diye başlayan ve yaşadığı yörede irili ufaklı ayaklanmalara yol açacak ajite konuşmaları, hiç unutulur mu.. hele hele, sandıktan veya duvardan tabancayı tüfeki çıkarıp, "-kanımızı yerde koyma oğul.. kanımızı yerde koyarsan, bir daha buralara gelme.. intikamımızı al" diyen rolleri.. kocaman, delip geçen bakılası tiril tiril titreten gözleri vardır.. daha çok sezgilerine göre hareket eder.. haksızlığa dayanamaz.. er'inin oğlu'nun yanındadır.. yuvası'nın dişi amazon bekçisi'dir.. hani diyorlar ya, erkek kadın'dır.. hükümet gibi bir kadın'dır.. tek başına bir ordu'dur.. iyi motive eder.. taşı bile gaz'a getirebilir.. aşırı baskındır.. yüreği ve bileği, bir tek sevgiyle bükülür.. nadir affeder.. nadir eğilir.. her eve lazım'dır.. öyle çok ödülü vardır ki.. uzun ömürler dileriz..

• şükriye atav: aliye rona'nın azıcık kasabalısı'dır.. orta iki'den terk, gibi'dir.. ya da ilkokul beş'e kadar ancak okuyabilmiştir.. o da dirayetli ve çileli'dir.. o da mert kadın'dır.. kaderi ve sistemi kabullenmez.. o da baskın bir anne'dir.. çocuklarını kanatları altında saklar.. çok çekmiştir.. aliye hanım'dan farkı, şükriye hanım fazla ajite konuşmaları yapmaz.. gerekirse ağlar.. lakin ağlaması bile bir karşı tavırdır.. eylem'dir.. genellikle çocukları kötü yollara düşer.. sezgileriyle onlara yardım etmeye çalışır.. elinden bir uçan, bir de kaçan kurtulur.. o da baktı mı deler geçer.. o da aliye hanım gibi her eve lazım'dır.. ve o da artık aliye hanım gibi anneanne'lik mertebesi'ne erişmiştir.. hem aliye hanım, hem de şükriye hanım, daha çok cumhuriyet dönemi'nin ilk annelerini temsil ederler.. sırtlarında cepheye silah taşıyan anneler.. onların sinemadan çekilmeleriyle bu tür anne rollerinin de köküne kiprit suyu olmuştur.. doğal feministlerdir.. lakin erlerinin sözlerinden çıktıkları da nadir görülmüştür..

• handan adalı: hep iyi anneler olacak değil ya.. handan hanım da kendi çapında kötü anneler kraliçesi'dir.. er, evlat dinlemez, herkese gereken kötülüğü yapar.. anne ve kötülük, pek yanyana duran kavramlar gibi olmasa da, onun anneliği de çok sahici ve samimidir.. lale belkıs'ın anne, teyze hali'dir.. hırsı'nın emrine amade olmuştur.. bu kadar kötülük yapmasının nedenleri nedir acaba.. onun kızları da kötü olur çoğunlukla.. lakin biri nedense melek olur.. araya karışır yani.. bazen özür diler.. kimi zaman ise ölüm döşeğinde bile, kötülüğe devam eder.. fena şekilde öldürülür.. en az, aliye rona ve şükriye atav hanımlar kadar, hayat karşılığı vardı.. erkeg egemen yeşilçamın filmlerdeki kötü kadın azlığına ilaç için acaba kaç feminist yazarımız biraz kafa yormuştur.. oysa bu ülke, bu hayat yanlış yunluş da olsa daha çok o filmlerde gizli.. başka bir şey var.. bulamıyorum.. bazı evlere lazım'dır..

• adile naşit: o hoppidik bir anne'dir.. arkadaştır, daha çok.. münir amcasız olmaz.. o tavrını hep neşeli koyar ortaya.. fıkır fıkırdır, yerinde duramaz.. daha çok şehirli'dir.. daha çok kenar mahalle annesi'dir.. 70'li yılların annesidir.. ille de anne olması şart değildir.. teyze de olsa, abla da olsa, hiç evlenmemiş de olsa o anne'dir.. doğuştan anne'dir.. yazık, bir çocuğu olmuş.. o da ölmüş.. onun anneliğinde öç almak, intikam, ajite yapmak pek yoktur.. adile hanımın tek tavır alması sözkonusu'dur: küs'mek.. adile hanımın oturma eylemi'dir, küs'mek.. inatçı'dır da aynı zamanda.. inat eder ve küs'er.. lakin bir küçük tatlı söz'e, yüreğinin yağları erir, gözleri dolar.. fakirliğinden utanmaz, namuslu, dürüst olmayı öğütler.. iyilik meleği'dir.. çocuklarını babasılarına karşı korur, gerekirse bu nedenle evi-barkı terkeder.. herşeyi içine atar.. çok nadir patlar.. mutlulukla dönen alçakgönüllü bir topaç gibi'dir.. annelerimizin çoğunluğu böyledir galiba.. adile hanım gibi yani.. veya garip bir şüphe: onlar film çevirmediği için mi, o anneler biraz uzak ve hayal kalmıştır.. adile hanım'ın tahsil hayatı mühim değildir.. o profesör de olsa aynıdır.. kariyer onun anneliğini zedeleyemez, yükseltemez'dir.. kem bakmaz, bön bakmaz, hor görmez.. her eve en az'ından bir düzine lazımdır.. burnunuzu cızlatır..

(yerli filmlerde anne'lik rolü üstlenmiş mutlaka daha çok bayan oyuncusu vardır.. ancak nedense anne deyince akla ilk gelen isimler bunlar oluyor.. şimdilerin anneliğinin protipleri nasıl acaba.. sinema krize girince ister istemez zamanın aynası da bir yerinden kırılmış, çatlamış oluyor.. sinemamızda her filmde mutlaka bir anne rolü oluyor ve fakat anne deyince neden bu kadar az bayan oyuncu ismi akla geliyor.. annelik durumu'nu kendinde yeniden yorumlayan insanların azlığından mı acaba.. aslında bu bakış sadece annelik durumu'nda değil de cins, ırk vs gözetmeksizin insanlık durumu'muzun her hali'nde mevcut.. annelik belki de o eski yörüngesinden çıktı ve baba'nın da bir durumu haline gelmesinden böyle oldu galiba.. o özel anneler o güzel filmlere binip gittiler belki de)

1995 yılında işçi sınıfı cephesindeki beklentiler

Yıldırım KOÇ

1994 yılında Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketinin gündemindeki sorunlar, özelleştirme, taşeronlaştırma, yerli ve yabancı kaçak işçiliğin yaygınlaşması, eve iş verme uygulamalarının yaygınlaşması, işten çıkarmalar ve sendikal hareket üzerindeki baskıların yoğunlaşmasıydı. Sendikacılık hareketinin özellikle kamu çalışanları sendikacılık kesimi bu baskılara maruz kaldı. İşçi sendikaları içinde de özellikle TÜMTİS sendikası, özel sektör işyerlerindeki militan mücadelesi nedeniyle, silahlı saldırılara kadar uzanan bir saldırılar zincirinin hedefi oldu.

1994 yılında kamu kesiminde işçi sınıfı ile sermaye sınıfı arasındaki çelişkinin görünümü, toplusözleşme zam farklarının ödenmesi ve 1995 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı konusunda Türk–İş ile hükümet arasındaki zıtlaşma oldu. 1994 yılı, 20 Temmuz genel eylemi ve 26 Kasım büyük yürüyüşü ile önemli sınıf hareketlerine tanık oldu.

20 Temmuz genel eyleminin önemi, Türkiye tarihinde ilk defa, işçi sendikalarında, kamu çalışanı sendikalarında ve meslek örgütlerinde örgütlü işçilerin önemli bir bölümünün Demokrasi Platformu'nun ortak kararıyla bir günlük iş bırakma eylemine başvurmasıydı. Demokrasi Platformu, Türkiye tarafından onaylanmış 87 sayılı ILO Sözleşmesi'nden kaynaklanan meşru haklarını kullandı. 87 sayılı Sözleşmeye ilişkin ILO yetkili organları kararlarına göre, barışçıl olmak koşuluyla, hükümetin uyguladığı politikaları eleştirmek, protesto etmek veya değiştirmek amacıyla yapılan genel grev, işyeri işgali, iş yavaşlatma gibi eylemlerin yasal kabul edilmesi zorunludur. Anayasa'nın 54. maddesinde ve 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Yasası'nda ve 2821 sayılı Sendikalar Yasası'nda yer alan aksine hükümlere karşın, onaylanmış uluslararası sözleşmelerden kaynaklanan bu hak oldukça etkili bir biçimde kullanıldı. 20 Temmuz'da enerji, PTT, bankacılık, sağlık, demiryolu ulaştırmacılığı işkollarında katılımın yetersizliği nedeniyle istenen sonuç tam olarak alınamadıysa bile, sınıfın önemli bir gövde gösterisi yaşandı.

26 Kasım büyük yürüyüşünde ise, Türkiye tarihinde ilk defa, işçi sınıfının sokaklardaki fiili gücü ile, 1995 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı'nda yer alan işçi aleyhindeki hükümler, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda değiştirildi. 15-16 Haziran olayları tarihimizde önemli dönüm noktalarından biridir. Ancak bu eylemler, dönemin 274 sayılı Sendikalar Yasası'nı değiştirecek tasarının yasallaşmasını engelleyememiş; sözkonusu tasarı 1312 sayılı yasa olarak yayınlanmıştı.

1995 yılı ortalarında ise Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketinin gündeminde birkaç temel sorun vardır.

Birinci sorun, TBMM Anayasa Komisyonu'nca kabul edilen Anayasa değişiklikleri tasarısının birçok anti-demokratik düzenlenmeye dokunmaması, bazı olumlu değişikliklerin yanısıra, işçi sınıfı ve sendikalar açısından çok tehlikeli yeni düzenlemeler getirmesidir.

İkinci sorun, kamu kesiminde 682 bin işçinin toplusözleşme görüşmelerinde hükümetin hak verici değil, hak alıcı bir tavır içine girmiş olmasıdır.

Üçüncü sorun ise, hükümetin, Sosyal Sigortalar Yasası'nı ve ilgili diğer yasaları değiştirerek, emekliliği olağanüstü biçimde zorlaştırması ve sosyal sigorta haklarında önemli bir kısıntıya gitme çabasıdır.

Bu yıl, 1989 bahar ve 91-93 yaz eylemlerinin benzeri çıkışlar ile kamu çalışanlarının eylemleri çakışabilir.

Dördüncü sorun, kamu çalışanlarının Türkiye tarafından onaylanmış uluslararası sözleşmelerden kaynaklanan sendikalaşma, grevli toplu pazarlık ve siyasi faaliyette bulunma haklarını kullanmalarının önündeki idari, yargısal ve tüzel engellerin kaldırılmasıdır.

Beşinci sorun, tüm çalışanlara iş güvencesinin sağlanmasıdır.

Bu sorunların büyük bir bölümü, uluslararası ve yerli tekelci sermayenin yeni saldırı dalgasının unsurlarıdır.

Sermaye, 1970'li yıllardan beri yaşadığı ekonomik bunalım nedeniyle, çeşitli etmenlerin bir sonucu olarak ortaya çıkmış olan refah devleti veya sosyal devlet olgusunu 1980'li yıllarda temelden reddetti. Sovyetler Birliği ile Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinde yaşanan siyasal çöküntü ve yüksek oranlı işsizliğin yapısal bir nitelik kazanmasıyla birlikte, sermaye iyice pervasızlaştı. Sermaye, deyim yerindeyse, 19. yüzyılın vahşi kapitalizmine döndü. Sermaye, işçi sınıfının yüzyılı aşkın mücadelesinin kazanımı olan işçiyi koruyucu mevzuatı işlemez hale getirmeye, sendikaların meşru varlığını sorgulamaya, toplu iş sözleşmelerini işlemez kılmayı hedefledi. Özellikle Türkiye gibi, uluslararası işbölümünde, uluslararası tekelci sermaye için ucuz işgücü kaynağı olma işlevi ağır basan ülkelerde, toplam işgücü maliyetini düşürmeye yönelik saldırılar yoğunlaştı.

Anayasa Komisyonu'nca kabul edilen değişiklikler içinde en önemlisi, yargı kararı olmaksızın, idari kararla sendikaların 8 güne kadar varan bir süre faaliyetten men edilebilmesidir. Diğer taraftan, Türkiye tarafından onaylanmış uluslararası sözleşmeleri ihlal eden birçok hüküm korunmuştur.

Hükümet, kamu kesimi işveren sendikaları aracılığıyla, 12 Eylül sonrasında Yüksek Hakem Kurulu'nun bile cesaret edemediği konularda işçilerin haklarını gaspetme çabası içindedir. Kamu işveren sendikalarının işçi sendikalarına verdikleri teklifler arasında, yeni girecek işçilerin yıllık ücretli izin sürelerinin yasal düzeyle sınırlandırılması, fazla mesailerde işçinin peşin onayının toplu iş sözleşmesine yazılması, yasada belirtilen genel tatiller dışındaki günler için ücretli izin hakkının kaldırılması, ihbar önellerinde yeni giren işçilere iş yasasındaki miktarların uygulanması, servislerin kaldırılması veya paralı hale getirilmesi, haftalık çalışma süresinin artırılması, tüketim kooperatiflerine verilen desteğin sona erdirilmesi, havlu sabun gibi malzemelerin verilmemesi, SSK tarafından yapılan geçici işgörmezlik ödeneğinin işveren tarafından tamamının iblağ edilmesi uygulamasının sona erdirilmesi, işverenin, işçiyi istediği işte çalıştırabilmesi, idari izinlerin kaldırılması, süt-yoğurt verilmesi uygulamasının durdurulması, dinlenme kamplarından işçilerin yararlanmasının engellenmesi, işe girenlere işyerindeki taban ücretin değil, yasal asgari ücretin ödenmesi, vardiya zammının ve fazla mesai zammının azaltılması, sosyal yardımların azaltılması ve işçinin işletmenin başka işyerlerine naklinde peşin onay verilmesi bulunmaktadır.

Sosyal Sigortalar Yasası'nda yapılmak istenilen değişiklikler ise, 4 milyon dolayındaki sigortalıyı ve ayrıca onların bakmakla yükümlü oldukları kişileri yakından ilgilendirmektedir.

Yargıtay Hukuk Daireleri Genel Kurulu'nun Tüm Haber-Sen'in kapatılmasıyla ilgili kararı ise, kamu çalışanları sendikacılığını ciddi sorunlarla karşı karşıya getirmektedir.

İşten atmaların ve işsizliğin rekor düzeylere ulaşmasıyla birlikte, iş güvencesinin önemi daha da artmıştır. IMF'nin tarıma ilişkin politikalarının ve Güneydoğu ve Doğu Anadolu'daki sorunların ve Hükümetin bu sorunları çözmek için uyguladığı politikaların sonucu olarak köylerinden ayrılanların kentlere akmasıyla bu işsizlik daha da artacaktır. Bu koşullarda, Türkiye tarafından 4 Ocak 1995 tarihinde ILO'ya tescil ettirilen 158 sayılı ILO Sözleşmesi'nin iç mevzuatımıza yansıtılması da önemli bir taleptir. Bu koşullarda, Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketinin gündeminde ücretlerden çok, demokratik ve siyasal talepler öne çıkmaktadır. Ancak, bu taleplerin karşılanması konusunda mevcut siyasal partilerden beklentiler fazla değildir. Türk–İş ekonomik ve demokratik konulardaki taleplerini 190 madde halinde formüle etmiş, bunları tüm siyasal partilere göndererek, bu talepler konusundaki görüşlerini, programlarındaki düzenlemeleri ve girişimlerini sormuştur. Bu talepler, sendika genel kurullarında ve sonra da Türk–İş genel kurulunda aynen veya değiştirilerek kabul edilecek, sınıfın talepleri ayrıntılı bir biçimde netleşecektir. Bu taleplerin bir bölümünün Demokrasi Platformu'nun bu yılki 1 Mayıs Bildirgesi olarak yayınlanması da önemli bir çalışmadır. İşçilerin geleneksel olarak tuttukları siyasal partilerden bağımsızlaşmaları ve yeni siyasal arayışlara girmeleri koşullarında, bu adımların önemli olduğu kuşkusuzdur.

1995 yılında kamu çalışanlarının mücadelesi, haziran ayı ortalarından itibaren yoğunlaşacaktır. Bu mücadele, belki bir parça da serleşerek, temmuz ayına da sarkacaktır. Kamu kesimi toplusözleşme görüşmeleri ise temmuz ayı ortalarında olgunlaşacak, işyerlerinden başlayan tepkiler yaygınlaşacak ve kitleselleşecektir. 1989 bahar ve 1991 ve 1993 yaz eylemlerinin benzeri ve belki de kamu çalışanlarının eylemleriyle çakışan biçimi bu yıl da yaşanacaktır.

Hükümetin Anayasa değişikliklerini ve sosyal sigorta alanındaki değişiklik tasarısını yakında Meclis'te görüşmeye başlaması durumunda, bu mücadelenin yoğunlaşması daha erken bir tarihte de gerçekleşebilir.

Türkiye, tarihinin hiçbir döneminde örneğini görmediği boyutta bir ücretli emek-sermaye saflaşması ve zıtlaşmasını arefesinde yaşamaktadır. Dalga dalga gelecek eylemler, önümüzdeki yıllarda Türkiye işçi sınıfının bilincini, birikimini ve mücadele kararlılığını daha da artıracaktır. Türkiye işçi sınıfının bugünkü temsilcisi olan işçi ve kamu çalışanları sendikaları ise, bu gelişen mücadele içinde ve sınıf hareketi dışındaki dostlarının yapıcı uyarıları doğrultusunda, eksikliklerini biraz daha giderecek, hatalarının bir bölümünü daha düzeltecektir.

1995 yılında kamu çalışanlarının mücadelesi, haziran ayı ortalarından itibaren yoğunlaşacaktır. Bu mücadele, belki bir parça da serleşerek, temmuz ayına da sarkacaktır. Kamu kesimi toplusözleşme görüşmeleri ise temmuz ayı ortalarında olgunlaşacak, işyerlerinden başlayan tepkiler yaygınlaşacak ve kitleselleşecektir. 1989 bahar ve 1991 ve 1993 yaz eylemlerinin benzeri ve belki de kamu çalışanlarının eylemleriyle çakışan biçimi bu yıl da yaşanacaktır.

Yöntemi doğru belirlemek

Teslim TÖRE

Kapitalist emperyalizm, meta ihracı aşamasından sermaye ihracı aşamasına geçişte yaşamış olduğu bunalımın daha derinini bugün sermaye ihracı aşamasından taşıma hareketine geçişte yaşıyor. Taşıma hareketine geçişle globalleşmenin eşzamanlı bir sürece denk gelmesi bunalımın boyutlarını daha da derinleştiriyor. Globalizm bir dünya oligarşisi yaratma sürecini ivmelendirirken taşıma hareketi üç modern emperyalist merkez arasındaki çelişkiyi derinleştiriyor. Eşzamanlı yaşanan bu ikili gelişme, dünyanın en ücra köşesindeki bir sorunu bile metropollerin gündemine sokup globalize ediyor. Ancak aynı sorunun çözümü globalleşmedeki hızla sonuca ulaştırılamıyor. Dolayısıyla globalizmin kendisi, dünyadaki sorunları çözen değil, bilakis sürekli sorun üreten ve insanlığı çözümsüz sorunlar yumağı içinde boğan bir insanlık sorunu haline geliyor. Yaratılmış olan insanlıkdışı sorunlarla kapitalist emperyalizm özdeşleşiyor. Öyle ki kapitalizm çözülüp aşılmadan mevcut sorunların çözümü de olanaksızlaşıyor.

Zıtların birliği yasası gereği, kapitalist emperyalizme karşı dünyanın birçok ülkesinde çeşitli toplumsal muhalefet hareketleri oluşmaya ve gelişmeye devam ediyor. Ancak bu hareketlerin, mevcut globalizme denk bir şekilde enternasyonalize olması gerekiyor. Çünkü sorunların boyutu ülkesel ya da bölgesel bir çözümü kat kat aşmıştır. Çevre kirliliği, doğanın katliamı, ozon tabakasının delinmesi vb. gibi evren ölçekli sorunlar bir yana, örneğin Körfez savaşından sonra bölgemiz Ortadoğu'da yaratılmış olan sorunları bile sadece Irak, Kuveyt halklarının ya da Kürt ve diğer halkların kendi başlarına çözmelerinin olanağı yoktur. O nedenle daha geniş enternasyonal dayanışmaya gereksinme vardır.

Böyle bir enternasyonalin geçmişte Komintern örneğinde görüldüğü gibi oluşması beklenemez. Zira bunun nesnel zeminleri yoktur. Ancak her ülkede oluşan toplumsal muhalefet, hareketin kendi dinamizmiyle uluslararasılaşması ve koordinasyon düzleminde dünya çapında bir bedenin oluşmasıyla mümkün olabilecektir. Genel emek gücü ve bir bütün olarak insanlığın, artık bir insanlık suçuna dönüşmüş olan kapitalist–emperyalist sistemden kurtulması için fazla zaman geçirmeden böylesi bir yapılanmayı oluşturması gerekiyor.

Gereksinmenin de ötesinde bir zorunluluk haline gelmiş olan bu karakterde bir toplumsal muhalefet hareketinin yaratılması Türkiye sosyalistleri için de kaçınılmaz olmuştur. Ancak bu noktada netliğe kavuşturulması gereken önemli bir sorun var. O da yöntem sorunu. 'Doğru bir politika ile mi yığınlara ulaşmak, yoksa yığınlarla mı doğru bir politikaya ulaşmak' yöntemlerinden birisinin isabetli bir biçimde belirlenmesi ve hayata geçirilmesi gerekiyor. Bu yöntemlerin ikisinin birbirinden farklı olduğu açıktır. Ancak ilk kez Türkiye sosyalistleri bu seçeneklerle yüzyüze gelmiyorlar. Kapitalizm altındaki sınıf mücadelesi koşullarında bu her iki yöntem de pratiğin mihenk taşında denenmiştir.

Birinci yöntemin denenmesi sürecinde kitlelerle politikaya ulaşılmış, ama dünyayı dönüştürecek doğru bir politikaya ve ona denk bir siyasal yapılanmaya ulaşılmamıştır. Bunun en ünlü ve çarpıcı örneği Çartizm hareketidir.

Çartizm bir aydın hareketi olan Fabianlar'ın da katılımıyla politikaya ulaşmış ve İngiliz İşçi Partisi olarak siyasi bir yapılanmaya dönüşmüştür. Kitlelerle politikaya ve bir siyasal yapılanmaya ulaşmanın bu somut örneğinin sonuçları herkes tarafından biliniyor. İkinci yöntem, yani doğru bir politikayla yığınlara ulaşmanın somut tarihsel örneği ise Bolşevizm'dir.

Bilinebileceği gibi yöntemler evrensel bir karakter taşır. Ama o yöntemin hayata geçiriliş biçimi evrensel bir nitelik taşımaz. Yöntemin hayata geçiriliş biçimi; ülkenin nesnel durumu, dünya konjonktürü, bölge vb. koşullara göre şekillenir. O nedenle, doğru bir politika ile kitlelere ulaşma yöntemini uygularken günümüz sosyalist hareketi Bolşevikler'in hayata geçiriş biçiminin aynısını izlemek durumunda değildir.

Ülkemiz özgülüne inerek belirtecek olursak; Türkiye sosyalist hareketi düzeniçi ve düzenin sınırları içinde kalacak olan bir toplumsal muhalefet hareketi değil, düzenin sınırlarını aşan ve dünyayı dönüştürmeyi amaçlayan bir toplumsal muhalefet hareketi yaratmayı önüne hedef olarak koymak durumundadır. Yöntem olarak da bu yapılanmaya denk düşen doğru politikayla yığınlara varma yöntemini benimsemeli ve bu yöntemi dünya, ülkemiz ve bölgemiz koşullarına uygun biçimler üreterek hayata geçirmelidir.

Bugün Türkiye'nin somut durumuna çıplak bir gözle bakan herkes işbirlikçi sistemin bir çıkışsızlık içinde olduğu, burjuvazinin çıkış politikaları üretemediği, ülkenin huzur ve istikrara ancak genel emek gücü tarafından kavuşturulacağını kolayca görebilir. Ancak, genel emek gücünün bu tarihsel işlevini etkin bir şekilde yerine getirebilmesi için güçlü bir toplumsal muhalefet hareketine gereksinmesi vardır. Bu gereksinmeye sadece ve sadece doğru bir politika ile varılabilir. Bunun yöntemi ve uygulama biçimini doğru bir şekilde belirlemek günümüzün en önemli sorunlarından birisi durumundadır.

Türkiye sosyalist hareketi düzeniçi bir toplumsal muhalefet hareketi değil, düzenin sınırlarını aşan ve dünyayı dönüştürmeyi amaçlayan bir toplumsal muhalefet hareketi yaratmayı önüne hedef olarak koymak durumundadır. Yöntem olarak da bu yapılanmaya denk düşen doğru politikayla yığınlara ulaşılmalıdır.

Feminist bir sosyalizm ve 'mekan'

Özlem O.

Ezilmenin ve dolayısıyla başkaldırının farklı kimliklerinin bilincine varmış kadınlar için parçaları ayırdetmek ve yeniden birleştirmek temel bir varoluş sorunu haline geliyor. Üstelik bir feminist ve sosyalist olarak kadınların kendilerine açtıkları mücadele mekanları ne iki ayrı ve paralel alan olarak durabiliyor, ne de "kutu kutu içinde" gibi bir kapsayıcılıkla tanımlanabiliyor. Yaşamı, kendi içinde bütünlüğü, özgün dinamiği olan iki ayrı sisteme, kapitalizm ve partiarkal sistemin ayrı ama paralel dinamiklerine ayrıştırmak mümkün değil. Çünkü kapitalizm, sömürüsünü, talanını erkek egemenliğinin maddi zemini üzerinden, cinsiyetçi baskının çok çeşitli ve karmaşık mekanizmaları aracılığıyla şekillendiriyor. Dolayısı ile kadınlar için şekilsel olanın ötesinde bir özgürlük talep edenler aynı zamanda anti-kapitalist bir feminist kurtuluş projesi şekillendirmek zorunda. Her farklı ezilen kimliği üzerinden ayrı bir kurtuluş tahayyül etmenin parçalanmışlığını aşınca, "mekan" sorunu geçerliliğini korusa da daha ferah bir düzlemde tartışılabilir oluyor. Bu ferahlamanın nedeni kuşkusuz feminist mücadeleyi sosyalist mücadelenin içine alarak bir kutuyu daha büyük ve kapsayıcı bir kutunun içine yerleştirmek gibi yanılsamalı bir kolaycılık değil. Bir cins olarak kadınlara yönelik sistematik erkek egemen baskı ve şiddet sürdükçe öznesini kadınların oluşturduğu, bağımsız bir kurtuluş hareketi içinde kurtuluşu kapitalizm çerçevesinde bir eşitlenmede görenlerle, kapitalizmi aşan bir yeni toplumsal örgütlenmeyi hedefleyen kadınlar da kimi taleplerde buluşsalar bile farklı feminist perspektifler etrafında ayrışmak durumunda kalacaklar. Bunun da ötesinde bütün ezme, baskı ve sömürü biçimlerine karşı olan kadınlar kendi feminist sosyalist projelerini bu topyekün başkaldırının diğer özneleriyle de buluşturmak zorundalar. Sosyalist hareketi, sınıf hareketini feministleştirmek, basitçe aynı alanda ama ayrı pankartlarla durmaktan daha bütünlüklü ve organik bir ilişkiyi gerekli kılıyor. Örneğin özelleştirmeye, işsizliğe, esnek emek piyasalarına karşı mücadeleyi ev kadınlarını ve evde parça başı üretim yapan kadınları da içeren bir çerçevede örgütlemek, sığınma evlerine, kadın danışma merkezlerine, kreşlere yönelik talepleri sosyalistlerin yerel seçim propagandalarına yerleştirmek, şiddete karşı politikaların cinsel şiddeti de içermesini sağlamak, ancak ortak bir örgütsel yaşam içinden olanaklı.

Devrimci bilinç ancak soyut emek tanımını kadınları da içerecek şekilde somutlayıp, kapitalizmin bütün tahakküm alanlarını hedef alan taleplerle birlikte inşa edebilir. Bilinçle nesnellik arasındaki ilişki, maddi koşulların belirleyiciliği kadar, bilincin de geri dönüp maddi varoluşu yeniden şekillendirmesinin çok boyutlu ilişkisi ise; karma örgütlerde erkeklerle birlikte mücadele etmek zor da olsa hayacilik değil. Kendine sosyalist demiş olanların mücadele pratiklerinin kadınlar açısından hiç parlak olmayan bilançosu hala ütopyamızı feminist sıfatıyla, feminist bir sosyalizm tamlamasıyla taçlandırmamızı gerekli kılsa bile, gerçekte devrimci marksist bilinç, kapitalizmin sadece kadınları değil, bütün emekçileri tahakküm altına almasının mekanizması olan cinsiyetçiliğe karşı da bayrak açmak durumunda.

Konuya bu açıdan bakınca, 1 Mayıs'ta ayrı ayrı pankartlar ardında yürüyüşümüz üzerine hem kadın kurtuluş hareketi içinde hem de "Söz"ün sayfalarında yaşadığımız "mekan" tartışmasını "kadınlar vardır her yerde" diyerek sürdürebiliriz. Bağımsız kadın hareketi farklı düşündüğümüz, toplumsal projemizin farklı olduğu, farklı sınıflardan kadınlarla birlikte ortaklaştığımız talepler etrafında örgütleyeceğimiz eylemlerin, kampanyaların mekanı. Hatta sosyalist kadınların oluşturduğu ve örgütlerden bağımsız bir kadın grubu bile, sosyalizm mücadelesine farklı bakan kadınlarla birlikte ortaklaşabildiğimiz noktalarda hareket ettiğimiz bir alan olacak. Kadınların özgücü, kadınların farklılıklarına rağmen dayanışması buralarda cisimlenecek. Diğer tarafta ise, bir 1 Mayıs mitinginde sendika kortejlerinde doğum izni, kreş, cinsel taciz üzerine dövizler taşınması, Birleşik Sosyalist Parti kortejinde kadın ve erkek üyelerin ellerinde "Ev işleri toplumsal bir hizmet olarak sağlansın" pankartının yükselmesi sınıf mücadelesinin karma örgütlerinde feminist taleplerin güncelleşmesinin göstergesi. Sorun yılın herhangi bir günü hangi adreste olduğumuz değil. Hem kadınlar olarak kendi örgütlülüğümüzü yaratıp, hem de bütünlüklü bir proje içinde her alana müdahil politik özneler olarak yer almakta bir çelişki ya da ihanet yok. Bu iş elbette yazıldığı kadar kolay olmuyor. BSP'li kadınlar olarak parti mahremiyetini hiç de gözetmeden diğer kadınlarla paylaştığımız tartışmalar, özellikle kota uygulaması meselesi bu zorlukların işaretlerinden. Ama sınıf mücadelesini feminist anlamda da devrimcileştirmek ancak bu zorlukları içeriden bir kadın dayanışmasıyla göğüsleyerek mümkün.

AĞIR AKSAK ÖYKÜLER

Hazım RUHİ

DEVLET ve TUVALET

"Cogıto ergo sum"
Baki TUĞ

Ani bir kararla uykudan uyandım o gün. Fazla uyumayı sevmem. Bir yerde okumuştum. Yemek, içmek, kızmak, sevişmek gibi dürtüler insanın "hayvan" tarafıyken, "uyumak" bitki tarafını oluşturuyormuş. Bu yüzden sevmem uyumayı. Bir çeşit "hıyar"lık.

Her sabah yaptığım gibi yine hemen pencereye doğru yanaştım. Tül perdeyi aralayıp hafifçe baktım sokağa. Bakkal, eczane, tuhafiyeci, pastane, postane, elektrik direği, kaldırım taşları, çöp bidonları, herşey yerli yerindeydi. Asayiş berkemaldi. Sadece ağzında düdüğüyle bir gece bekçisi uyuya kalmıştı. Sokağın genel dokusunu bozan tek şey buydu. Eee, bu kadar da olacak artık. İnsanın hayatında herşey derli toplu gitmiyor ki!..

Kalkıp çaydanlığa su doldurdum. Amacım tahmin edeceğiniz gibi çay demlemek. İnsan her zaman tuhaf şeyler yapamıyor, çünkü dört yanımız var "puşt zulası". Aykırı insanlara iyi gözle bakmıyorlar pek. Toplum uygun adım marş gitmeli ki, Sabancı kalkıp toplantılarda "Ulan yiyici herifler! Niye gelmiyorsunuz lan buraya! Kodum mu oturturum ulaaan!" diye bağırabilmeli. Hay Allah! Çay demlemeyle bu işlerin ne alakası var şimdi! Beynim niye fırıldak böyle benim. Kendimi fazla kurcalamamam lazım. "Paşa paşa çayımı demleyip herşeyi devletten bekleme" ruh haline girmeliyim.

Meditasyon, yoga, Zen Budizmi, Tao, Zagor Tenay ve Özer Çiller sayesinde ruhumu tamir etme seansı düzenliyorum. Oh, çok şükür! Biraz uğraştım ama kendimi de buldum. Artık "Sıcağı Sıcağına"yı seyredip Menzir'i destekleyebilirim. Polisler milleti copladığında insanın kaşından ve burnundan akan kan dudaklarına doğru yayılıyor ya! O kanı ister istemez şöyle biraz yalıyorsun ya! Ilık tuzlu!.. Türkiye bu tadı seviyor işte! Ben de seviyorum.

Daha fazla sapıtmadan kalkıp radyoyu açıyorum. Muazzez Türing söylüyor: "Denizin dibinde Hatçem/Demirden evler." Bravo! Sürrealist türkü de yapmışlar. Hem denizin dibi, hem Hatçe, hem de demirden evler. Söz: Salvador Dali, Müzik: Van Gogh, Düzenleme: Garo Mafyan.

Radyo faslı da bitti. Nedense kahvaltı yapmaktan da vazgeçtim. En iyisi dışarıya çıkmak. Tam kapının tokmağına elimi atmışken aklıma Dandanakan Savaşı geliyor. Ulan ne büyük imparatorlukmuşuz eskiden be! Ne büyük topraklarımız varmış, ne güzel yeniyormuşuz kafiri her savaşta.(Abdullah Öcalan'ın ne kadar şanslı olduğunu görüyor musunuz! Erkekse 17. Asır'da dünyaya gelseydi ya!)

Beynim hafiften pelteleşmiş şekilde sokağa çıktım. Halkımı seyrede seyrede gidiyorum. Bankalardan birinin önünde sonu görünmeyen bir emekliler kuyruğu var! Şimdi solcular kalkıp bu manzarayı görseler, hemen "ezilmişlik" edebiyatına başlarlar. Oysa birazcık durup düşünmek lazım. Aslında bunlar da şanslı. Bu kaderleriyle Osmanlı döneminde dünyaya gelselerdi, ya yeniçeri ya da saray soytarısı olurlardı. Bir kısmı da padişahın oğlan haremine düşerdi. (Osmanlı'nın bu tarafı çok tehlikelidir. "Zaman kötü, kolla biti" atasözü o tarihlerden kalmadır. (Bkz: Vakanüvis Hayrullah Efendi)

Başım hafif dumanlı... Yoluma devam ediyorum. Yanımdan kurt selamı vererek iki genç geçiyor. Durdurup soruyorum:

-Hayrola yahu! Milli Takım galip mi geldi? İçinizden biri askere mi gidecek! Doğu'da yeni bir köy mü boşaltıldı?

-Hiçbiri. Antrenman yapıyoruz.

Bravo! Helal olsun! Memleketin varoşlarından çıkıp da bu siyasi bilince erişmek insanı duygulandırıyor!..

"Van Gogh kulağını niye kesti?" diye düşüne düşüne yoluma devam ederken, birden gözüm karşı kaldırımda deli danalar gibi koşan altmış yaşlarında tazı gibi bir adama takılıyor. Ne iş yahu! Benim bildiğim yaşlıların çoğunda kalp krizi fobisi vardır. Değil böyle koşmak kollarını bile kıpırdatmazlar. Hemen peşine takılıyorum adamın. O önde, ben arkada fırtına gibi koşuyoruz. Yaşlı adam rüzgara kapılmış gibi gidiyor ve en sonunda mavi badanalı bir evin kapısını çalıp, kendini içeriye atıyor.

Beş dakika sonra ben de o evin önündeyim. Kapı tokmağına Esat Kıratlıoğlu gibi bakıp, başlıyorum Hikmet Çetin gibi kapıyı çalmaya. Birazdan gıcırtılı bir sesle açılıyor kapı. Tülbentinin önüne bir tutam beyaz saçı düşmüş çizgili yüzlü bir kadın çıkıyor ve oldukça mahzun bir sesle, "Abi n'olur kesme" diyor, "Bu akşam Sadri Alışık'ın filmi var!" Durakladığımı görünce "Hay Allah" diyor, "Ben seni TEK memuru zannettim. Elektrik borcumuzu ödememiştik de!" Gülmeye başlıyorum. Kadın ciddileşiyor. "Ne istiyorsun?" diye soruyor. Az önce içeriye giren adamı soruyorum. "Kocam" diyor. "Sigortadan emekli!"

-Niçin koşuyordu peki öyle!

-Şıkışmıştı. Küçük abdest!..

-Üç kilometre yol koşulur mu be! Yol üstünde hiç mi tuvalet yok!

-Bi ufak su 5 bin lira. Yarım ekmek parası. Niye versin ki!

Buz gibi oluyorum. Teyzeden özür dileyip hemen ayrılıyorum oradan. Başımda engelleyemediğim bir ağrı. Bir kahveye oturup hemen Süleyman Bey'e bi mektup yazıyorum:

"Sayın Cumhurreisim,

İşlerinizin ne yoğun olduğunun farkındayım. Sizi tuvalet gibi boktan konularla meşgul etmek istemem. Tanık olduğum bir olaydan yola çıkarak sizden bir istirhamım olacak. Ya emeklilerin maaşlarını birazcık artırın ya da devlet sigorta emekililerini çişe tutsun. Hepsi bu!

Saygılarımla".

piya'dan yeni kitaplar

gome-kemal astare
ben kulunuz arsenik-önderkızılkaya
hatıradır, yak bu fotoğrafı-mehmet çetin

piya'dan çıkan diğer kitaplar

***düşler ve seyrek zamanlar**-süha tuğtepe ●**uçurum**-hamdi gedik ●**üzülürsün bir zaman**-önder kızılkaya ●**belki bir şarkı**-namık kuyumcu ●**şarkılar ülkesi**-emir ali yağan ●**tacir ve cinayet**-tuğrul keskin ●**sanki aşk**-ahmet müfid ●**ölüm gibi alışkanlıkla**-ahmed müfid ●**kalbim unut bu şiiri**-ahmet telli ●**bir suyun kıyısında**-tuğrul keskin ●**bir unutuş olsun**-asuman susam ●**gitmek bir uzun öykü**-emir ali yağan ●**adır u asme**-kamer söylemez ● **kunduz düşleri 1**-ortak kitap ●**kunduz düşleri 2**-ortak kitap*

piya kitaplığı

İstiklal Cad. Büyük Parmakkapı Sk. No:7/4
Beyoğlu/İst. Tel: (0.212 245 28 03)
Tel/Faks: (0.212 249 26 53

SÖZ SENDE

Türkiye'nin yeni yapılanmasında 'il politikası'

Son seçimlerle birlikte kamuoyunda, il sayısının çoğaltılması ağırlıklı olarak tartışılmaya başlandı. Medyada tartışmaya katılan neredeyse tüm köşe yazarlarınca konu seçim yatırımı olarak değerlendirilmekte. Yine onlara göre, bütçeye her yeni il 1,5 trilyon yük getirmekte ve böylece ekonomi zor duruma sokulmaktadır. Bütün kaygılar ekonomi üzerine kurulmakta, ama işin siyasal yönü çok dar bir çerçeveden ele alınarak "seçim yatırımına" bağlanmaktadır. Bizce sorun bu kadar dar kapsamlı değildir ve daha farklı siyasal nedenleri beraberinde taşımaktadır.

Türkiye'nin önünde duran en önemli sorunlardan biri olan "merkezi devlet" anlayışını zaman zaman eleştiren Başbakan Çiller "Türkiye'nin artık Ankara'dan idare edilemediğini" vurgulamakta, Demirel "Devletin yeniden yapılanması gerektiği"nden söz etmektedir.

Öyleyse değişimin yönü nereye doğrudur?

Ortak Pazar ve Avrupa Birliği'ne girme süreci içinde bulunan Türkiye, sadece Kürt sorununda değil, Anayasa ve TCK'da bulunan antidemokratik yasalarla bir çıkmaz içine girmiştir. Bir yanda Avrupa Birliği'ne tam üyelik hayali yaşanırken, diğer yanda eski statükoculuğun devam etmesini savunmak-birbiriyle uzlaşmayacak durumlardır. Özal döneminden beri hazırlıkları süren "Özel İller Yasası"nın bir türlü çıkarılamayışının altında Kürt sorunu vardır. Türkiye'nin fundamentalist yapıların eline düşeceği kaygısından hareket eden batılı devletlerin perde arkasından bu sürecin uzatılmasına sundukları destek ne yazık ki bir tek hedef için kullanılmıştır: Savaş bahanesi altında Kürt halkının kitleler halinde göçe zorlanması!

Bu göçten devlet ne ummaktadır? Türkiye'nin batısına yerleşen Kürtler'in bu bölgelere entegrasyonu ne derece başarılı olabilir? Değilse Kürt siyasal güçleri bu yapılanmaları nasıl şekillendirebilir? Bütün bu sorular yanıtlarını ararken devlet bir şeyden emin duruştadır: Göç sonucu bölgenin demografik yapısı 1970 ve sonrası 1980'li yıllara göre büyük bir değişime uğratılmıştır. Göçün bir zamanlar Özal tarafından maddi yardımlarla teşvik edildiği bilinmektedir. Göç sonucu ülke ekonomisi altüst edilmiş, üretim 1970'li yılların gerisine düşmüştür. Avrupa Birliği'nin Türkiye'nin demokratikleştirilmesine biçtiği takvim süresini kısaltma eğilimi gösterdikçe, en tehlikesiz yerleşim alanları dahi bu zorla göçe dahil edilmiştir.

Türkiye'de il sayısının artırılması günümüzde genel dünya koşulları gözönüne alındığında kaçınılmaz bir uygulama gibi görünse de, uygulamanın mantığı doğu ve batıda aynı kurallar çerçevesinde işlememektedir. Adı bile duyulmak istenmeyen Kürt sorununun bu değişim kuralları içinde nasıl bir uygulamaya sokulacağı esas çalışma alanını oluşturmaktadır. Bu nedenle Türkiye kendisine örnek ülke arayışları içersine girmiş, değişik modeller çeşitli çevrelerce araştırılmaya alınmıştır. Öyle görünmektedir ki, bu model için araştırmacıların Amerika'ya gitmesine gerek kalmamıştır. Son olarak İspanya ve Fransa modelleri üzerinde araştırmalar ve temaslar yoğunlaştırılmıştır. Yine öyle görünmektedir ki, Fransız modeli üzerinde çalışmalar ağırlaştırılmış durumdadır. Bunun bizce değişik nedenleri vardır: Bir kez Türkiye'deki vilayetler sistemi, Avrupa'da merkezi devleti en güçlü biçimde yaşayan Fransız örneğinden alınmıştır. Merkezi Osmanlı devletine uygun en yakın sistem olarak Fransız örneğinin seçilmesi tesadüfi bir olay değildir.

Yine Özal'ın tartışma konusu yaptığı valilerin seçimle işbaşına geldiği ABD modeli Türkiye açısından - sadece Kürt sorununun ağırlığı nedeniyle- kabul görmeyecek modeldir. İşte bu anlamda il sayısının artırılması merkezi devletten kurtulan yerel bölgelerin kontrolü nedeniyle tam bir zorunluluk haline gelmektedir. Öyleyse daha fazla il, daha fazla denetim mekanizması demektir. Türkiye'nin sosyal ve kültürel yapısı gözönüne alındığında il sayısının 120'ye çıkartılması mümkün görülmektedir.

Daha fazla il, daha fazla yerel demokrasi olabilecek midir? Bunu ancak demokratik güçlerin yerine getirebileceğine kesin gözüyle bakılmalıdır. Eğer marjinal politikalardan biraz kurtulup, halkın temel sorunları programlaştırılırsa Türkiye'nin yeni yapılanması içinde sol güçlerin çok önemli rolleri olacağı görülecektir.

Bu değişime kimler ne kadar hazırdır? Bir bütün olarak sol kendisini yeni duruma hangi programlarla hazırlayabilir? Bunu kimler, nasıl hesap edecektir?

Hasan YILDIZ

Futbolumuzun başına kimin geçeceğinin ne önemi var, mühim olan insanlık

Siz hangi maçı kaybettiniz?

Ahmed BERTUĞ

▼ Kemal Zorlu ve Şenes Erzik arasındaki kavgayla patlak veren süreç oldukça sancılı seyrediyor. Politikacılar, kulüpler, medya tekelleri, endüstrileşmeyle birlikte bu sektöre dalan sanayiciler ve bunlar arasındaki işbirlikleri, gerilimler arasında sıkışmış bir futbol ve oturmamış bir yapı.

Üstteki fotoğrafta görülen Ankara Emniyet Müdürü Orhan Taşanlar'ın sakin duruşuna aldanmayın. Yukarıdaki fotoğrafta Erzik ile tartışan Zorlu yandaşıdır. Peki Erzik ile Zorlu kimdir, necidir? Bir de biz varız tabii. Biz kimiz ve nerelerdeyiz?

Siz de büyük olasılıkla duymuş olmalısınız, Türkiye Futbol Federasyonu'ndaki kavgaları. Kemal Zorlu ile Şenes Erzik, günlerdir, sanki halkımız referandumla kendilerini Futbol Federasyonu başkanı seçecekmiş gibi gazete sütunlarında, televizyon kameraları önünde tartışıyorlar, dertlerini anlatıyorlar. Aslında herşey 182 delegenin elinde ve biz sessiz çoğunluğun gene bir hükmü yok ama, kamuoyu baskısı diye bir şey oluşturduğumuz için tarafların ilgilerine mazhar oluyoruz. Erzik'in istifasının ardından 4 Temmuz'da karşı karşıya gelecek olan bu iki zatın açıklamalarını, vaatlerini izliyoruz. Üstelik okuduğumuza ve anladığımıza göre, bu iki eski dostun kavgası, futbolumuzun yüce menfaatleri uğruna oluyor. Kendi deyimiyle bir zamanlar 'Şenes ağbisinin sağ kolu' olan Kemal Zorlu, bizim tepkimizi çekmemek için, Futbol Federasyonu Başkanı olursa, Fatih Terim ile çalışmaya devam edeceğini söylüyor. Erzik ise, İngiltere'deki Avrupa Kupası öncesinde ortalığı karıştıran Zorlu'nun Türk milletine zarar verdiğini söylüyor.

Tabii sonuçta, sevgili delegelerimiz, kongre saati geldiğinde yine bizim için,bir taraftan öbürüne zıplayıp duruyor. Olsun... Hiç olmazsa, Fatih Terim'i kurtardık sayılır...

İstanbulspor A.Ş. olayı

Zorlu-Erzik kavgasının spor sayfalarını kapladığı günlerde gazetelerin yan sütunlarında, köklü ama 'küçük' bir kulübün 'flaş' transferlerinin haberleri veriliyordu. Ali Şen, köylü kurnazlığıyla çıktığı Avrupa pazarında başını kayalara çarpadursun, genç işadamı Cem Uzan başkanlığındaki İstanbulspor A.Ş.'nin, birkaç gün içinde Beenhakker gibi uluslararası düzeyde bir teknik direktörü getirdiğini, Avrupa'dan kaliteli futbolculara imza attırdığını ibretle ve hayretle izledik.

İstanbulspor A.Ş, hem birinci lige yükselmekle birlikte transfer atağı yapmasıyla, hem de taraftarının az olması özelliğiyle Sarıyer'e benzetiliyor ve Sarıyer gibi başarısız olacağı ileri sürülüyor. Ancak İstanbulspor, ticari bir şirket olmasıyla Sarıyer'den bütünüyle ayrılıyor. Başkanlığını bir işadamının yaptığı bu kulübün amacı ticaret yapmak. Başarıyı paraya çevirmeyi amaçlıyor. Futbolun ticarileşmesi olgusunun Türkiye'de vardığı aşamayı gösteriyor İstanbulspor A.Ş. Hatta bu yönüyle 'büyük' kulüplerin bile önüne geçtiği öne sürülüyor. Şimdi, bu kulübün delegelerinin kime oy vereceğini merak ediyoruz.

Zorlu-Erzik kavgasının temelinde bu ticarileşme olgusunun geldiği boyut var gibi... Hatırlanırsa, Futbol Federasyonu'nun özerkliğe kavuştuğu 89'da da benzer kavgalar çıkınca ilk başkan atamayla gelmişti. Üç yıl sonra Erdenay Oflas ile Şenes Erzik'in yarıştığı başkanlık seçimlerini, yine kavgalı bir macera sonunda Erzik kazanmıştı.

Süreç oldukça sancılı. Şehrinin futbolda kazandığı başarıları politik kariyerine havale etmeye çalışan milletvekillerinin, kulüp başkanı belediye başkanlarının ve bürokratların uzun yıllardır futbola kök salmışlığı... Diğer tarafta ticarileşme olgusuyla yavaş yavaş bu alana giren yeni bir kesim, bir erk gücü haline gelmiş medya tekelleri, endüstrileşmeyle birlikte bu sektöre dalan sanayiciler, hem futbolcu pazarlamacılığıyla, hem endüstriyel ürünleriyle Türkiye'ye girmek isteyen Avrupa sermayesinin temsilcileri... Bunlar arasındaki işbirlikleri, gerilimler... Ve tüm bunlar arasında sıkışmış bir futbol.

Zorlu "Siyasetçi niye futbola ilgi duymasın" şeklindeki masumane sözlerinin ardından "Beni DYP, CHP, BBP ve MHP'den birçok kişi destekliyor" diye niyetini ortaya koyuyor. Erzik'e "Sen Anadolu kulüplerine ve amatör takımlara köstek oluyorsun." yönündeki suçlamaları da, özerklik sonrası futboldan yediği rantı azalan politikacı ve bürokratlarla birlikte koltuğu paylaşma hevesini gösteriyor. Zorlu, "Rıfat Serdaroğlu, Işın Çelebi gibi isimler de benim arkamda" demekten de hiç çekinmiyor. Ama "Özerklikle birlikte hiçbir şey değişmedi. Eski düzen devam etti." demeyi ihmal etmiyor. Özel televizyonların gönlünü de alıyor.

Erzik ise, "Futbola siyaset karıştırılmamalıdır" diyerek söylemde haklı bir gerekçeyle ortaya çıkıyor. Aynı Zorlu gibi. Bir ayağı Avrupa'da.

İşin ilginç yanı bu sancılı süreçte taraflar çok netleşmiş değil. Erzik de Zorlu da, herhangi bir kesimin temsilcisi gibi pek görünmüyor. Ortada bir paylaşım derdinden kaynaklanan erk mücadelesi var ama, Erzik ile Zorlu'da somutlaşan kavganın tarafları henüz belirsiz. Örneğin Fenerbahçe'nin beş delegesi Ali Şen'e rağmen Erzik'e oy veriyor. Bir- anda on, onbeş delege birden taraf değiştirebiliyor. Birkaç yıl önce Erzik'i yerden yere vuran Togay Bayatlı, şimdi Erzik'in arkasında saf tutuyor. MHP'nin gözdesi olduğunu söyleyen Zorlu, aynı zamanda Yeni Politika gazetesi tarafından da destekleniyor. Anlaşılan o ki, Türkiye'de futbolun endüstrileşmesi de, endüstrileşmenin kendi mantığı içerisinde bile yeri olmayan çarpıklıklarla gerçekleşiyor.

İnsan öldüren meraklar

İnsanı ölüme götüren nedenlerden birisinin de merak olduğu söylenir ama, biz, yine sorularımızın peşinde koşturup meramımızı anlatalım. Mali Kongre sırasında ortaya atılan bir iddia şöyleydi. Bir delege, Zorlu'ya "Erzik bana bu kadar para verdi. Siz şu kadar verirseniz, sizden olurum" demiş. Demiş demesine de, parayı almış mı? Kongrenin sıcak anlarında mevlevi gibi döndüklerini hatırlarsak, bu rüşvet olayının gerçekleşmiş ve gerçekleşecek olması kuvvetle muhtemel. Zorlu da "92'deki başkanlık yarışında, benim çabamla Oflas'ın grubundan 19, 20 kişiyi bizim Erzik ekibine çektik" demiyor muydu?

Peki parayı kim veriyor ve niye veriyor? Kaz gelecek yerden tavuk esirgenmez mi? Hadi tavuğun ne olduğunu anladık da, gelecek kazın ismi ve cismi ne?

Zorlu 92'de Erzik'in ekibinden seçilip Profesyonel Kurul Başkanlığı'na geldikten sonra niye istifa etmişti? Zorlu, Altay kulübünün bir maçının bir özel televizyondan naklen yayımlanmasını istemiş, ama federasyondan naklen yayınlar için izin çıkmamıştı. Daha sonra Zorlu, 'üç büyükler'den birisinin maçının televizyondan naklen verileceğini basından öğrenince tepesi atmış ve istifasını verip gitmişti.

Şimdi İstanbulspor'a bakalım. Uzan kaz-tavuk denklemini iyi bilenlerden. Adam dünyanın parasını verdi. Seyircisi de yok. Bu parayı nereden çıkaracak? İlk planda amacı, tribünleri dolduran, binlerce taraftarı olan bir takım yaratmak değil. Zaten bunu kısa sürede yapamayacağını biliyor. Kaliteli futbolcu ve teknik adamlar sayesinde iyi futbol oynayan ve kendisini milyonlara seyrettiren bir takım ortaya çıkarmayı hedefliyor. Takım başarılı olursa zamanla taraftar da toplar hiç kuşkusuz, ama şimdilik asıl hesapların reklamlar ve naklen yayınlar üzerine kurmuş durumda.

"'Üç büyükler' dururken kim yayımlar İstanbul'un maçını?" diye sorabilirsiniz. İyi futbol oynar ve iddiası olursa izleyen çıkar da, saatlerini ayarlamak lazım, 'üç büyükler'in maçlarıyla çakışmasın diye. Bunu da ancak Federasyon yapar.

Uzan'ın kazları cebine doldurması için, mutlaka başarı gerekli. Sadece sahadaki futbolculara kalsa iş, bunu da yapacak belki, ama hakem seçiminden, lig fikstürüne kadar çeşitli konularda türlü türlü oyunların döndüğü bir arenada, en az diğerleri kadar güçlü olmak zorundasınız. "Ben o işlere girmem, takımıma bakarım" diyemezsiniz. Derseniz, yapılan haksızlıklardan bunalırsınız ve bir gün patladığınızda federasyonunuzdan bilmem kaç ay 'hak mahrumiyeti' cezası alırsınız (Ali Şen'i kastetmiyorum tabii ki. O bu işlerde ipleri yeterince elinde tutamamanın kızgınlığıyla patlamıştı).

Cem Uzan ile kendi ilinin takımına başarı kazandırmak isteyen politikacının çıkarları nerede çatışıyor, nerede çakışıyor? Taşanlar, Cem Uzan'ı döver mi? Siz hiç dayak yediniz mi?

Faruk BARANOĞLU

1958'de doğdu...Sosyalizm için mücadele etti... 11 yılı zindanlarda geçti... 14 Haziran 1993'te öldürüldü.

Sevgili Faruk, Ölümünün 2. yılında seni unutmadık

Ailesi ve arkadaşları adına Kardeşi Nihat Baranoğlu

ERDOĞAN AYDIN

Nasıl Müslüman Olduk?

Türklerin Müslümanlaştırılmasının Resmi Olmayan Tarihi

ÖTEKİ YAYINEVİ

Dr. Mediha Eldem Sk. No: 52/1
06420 Kızılay / ANKARA
Tel/Fax: (0312) 433 96 09

15-16 Haziran'dan 25 yıl sonra Ankara...

1970 yılının15 ve 16 Haziran günlerinde İstanbul ve İzmit sokaklarını dolduran 100 binin üzerinde işçi DİSK'i ortadan kaldıracak bir yasanın parlamentodan geçmesini engellemiş, zamanın AP iktidarına ve Başbakan Demirel'e korkulu anlar yaşatmıştı. Türkiye işçi sınıfı hareketi tarihinde özel bir yere ve anlama sahip olan15-16 Haziran Direnişi'nden bu yana 25 yıl geçti. Çeyrek yüzyıl az bir zaman değil...

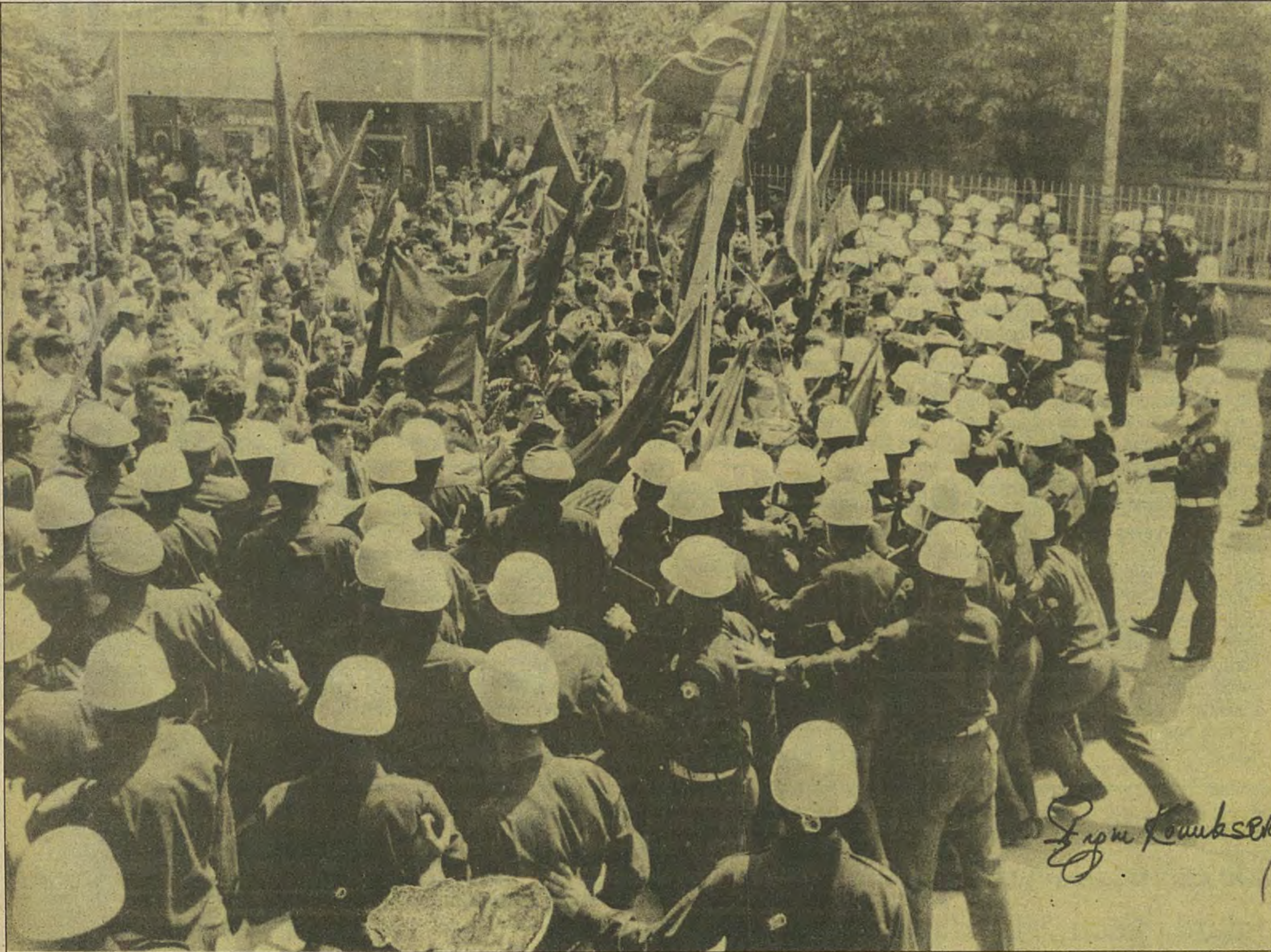
Ve artık işçi sınıfının bileşiminin değiştiğinden, devrimci niteliğini yitirdiğinden, dünyayı değiştirme yeteneğinin olmadığından, sosyalizmin bir 'ütopya' veya 'tarihte bir parantez' ya da bir 'sapma' olduğundan çokça söz edilir oldu...

Bütün bu iddialara yanıtları ise, 17 ve 18 Haziran günleri ülkenin dört bir yanından Ankara'ya gelecek ve Ankara'yı 'fethedecek' onbinlerce kamu çalışanı verecek ...

Herşeyin değiştiğini, hareket halinde olduğunu söyleyenler çeyrek yüzyıl içinde birçok şeyin değiştiğini ve değişmeye devam ettiğini tabii ki biliyorlar. Ve zaten bunun sonucunda da 25 yıl önce İstanbul ve İzmit sokaklarını dolduran metal işçilerinden, kimya işçilerinden, tekstil işçilerinden sonra bugün Ankara sokaklarını öğretmenler, maliyeciler, bankacılar ve diğer kamu çalışanları dolduruyor. Tek başına bu bile işçi sınıfının bileşiminde, örgüt ve mücadele biçimlerinde ortaya çıkan değişikliği ifade etmeye yeter. Ancak bu bileşim değişikliği işçi sınıfının devrimci niteliğini, dünyayı değiştirme ve yeni bir toplum yaratma yeteneğini ortadan kaldırmamış, tam tersine bu açıdan işçi sınıfını daha da yeterli ve olgun bir duruma getirmiştir...

Sadece Türkiye'de son 25 yılda olan -bitenlerden değil, dünyada son 70 yılda olan-bitenlerden de gereken dersleri çıkaracak olan daha eğitimli, daha bilinçli ve daha örgütlü işçi kitleleri elinde, tüm çalışanların omuzlarında yükselecek sosyalizm mücadelesi hak ettiği yere gelecektir...

Bundan kuşku duyanlar Ankara sokaklarına dökülen onbinlere baksınlar, onların seslerine kulak versinler...

TANIKLIK

Saat 8'i 20 geçe fabrikalar durdu...

Celal Alçınkaya (Dönemin Rabak Baştemsilcisi)

Biz DİSK'e bağlı Maden-İş Sendikası'nda örgütlüydük. Ben baştemsilciydim. Zamanın AP iktidarı haziran ayının ilk haftasında meclisin gündemine sendikalarla ilgili bir yasa tasarısı getirmişti. Diğer fabrikalardaki öncü işçiler gibi ben de bu yasanın bizim aleyhimize olduğunu, DİSK'i zayıflatacağını, hatta belki de yok etmeyi hedeflediğini biliyordum. Konuyla ilgili olarak sendikamız bize bilgi ulaştırıyor, tartışıyorduk.

DİSK bir heyet oluşturarak Ankara'ya gönderdi. Cumhurbaşkanı da dahil olmak üzere, çeşitli yetkililerle görüşen DİSK heyeti yasanın çıkmaması için uğraştı. Ankara'daki heyet hergün DİSK Genel Yönetim Kurulu'na bilgi aktarıyor ve oradan da bütün baştemsilcilere gelişmelerle ilgili günlük bilgi veriliyordu. Böylesi bir iletişim, haberleşme ağı kurulmuştu.

13 Haziran'da DİSK'e bağlı bütün sendikaların çeşitli düzeylerdeki yöneticileri toplandı. Ankara'daki heyetin temaslarından olumlu bir sonuç çıkmayacağı anlaşılmıştı. DİSK Genel Yönetim Kurulu tüm baştemsilcileri toplamaya karar verdi. 14 Haziran'da İstanbul ve İzmit'teki tüm baştemsilciler olarak DİSK Genel Merkezi'nde toplandık. Genel Başkanımız Kemal Türkler gelişmeleri bir daha anlatarak bu yasa çıktığında ne tür olumsuz sonuçlar doğacağını bütün baştemsilcilere açıkladı. Baştemsilciler olarak oybirliğiyle yasanın çıkmaması için her türlü mücadeleyi yapmaya ve direnmeye karar verdik. Direniş hemen ertesi gün, 15 Haziran'da başlayacaktı.

15 Haziran günü, tam kararlaştırıldığı gibi, saat 8'i 20 geçe işyerlerinde üretim durdu. O saatte bütün fabrikalar kurulmuş saat gibi işi bıraktı. Ben aynı zamanda Maden-İş Sendikası 14. bölge sorumlusuydum. O gün bütün bölgedeki direnişi yönetenlerden biri olarak görevliydim. Demirdöküm, Sungurlar ve Rabak.. Bu üç fabrikanın temsilcileriyle Emniyet Tepesi denen tepeye çıkıp etrafı gözlemeye başladık...

O gün öğlene kadar kimse çalışmadı. Fabrikalarda oturduk. Öğleden sonra insanlar dışarı taşmaya başladı. Kağıthane'den Cendere'ye, Silahtarağa'dan Eyüp'e, Levent'ten Şişli'ye akın akın yürüyorlardı.

Ben bütün yürüyüş güzergahlarını dolaşıyordum. Kağıthane'den Cağaloğlu'na gittiğimde tankların işçilerin önünde durduğunu gördüm. İşçiler tankların üstünden atlayarak yollarına devam ediyorlardı. Kağıthane'ye döndüm tekrar. İşçilerin yürüyüş kollarına halktan insanlar da katılıyordu. Önünden geçtiğimiz fabrikalardan işçiler el ettiğimiz anda aramıza katılıyorlardı. Yürüyüş sel gibiydi. Bir ucu Cendere'de, bir ucu Kağıthane'de. DİSK, Türk-İş ayırımı yoktu, herkes, bütün işçiler katılıyorlardı. Yollarda türküler söylüyorduk.

İki günlük direnişten sonra polis öncü işçileri gözaltına almaya başladı. Bir yandan da soruşturmalar açılıyordu. Bunun üzerine biz Rabak'ta direnişe geçtik, üretimi durdurduk. 8 gün boyunca polis şefleri ve subaylar gelip, giderek bizimle pazarlık yapıyor ve işbaşı yapmamızı istiyorlardı. Soruşturmalara son verilmesi ve direnişte geçen 8 günün ücretlerinin ödenmesini talep ettik. Taleplerimiz kabul edildi ve işbaşı yaptık.

SÖZ HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ

Sahibi : Olgu Ltd.Şti. **Genel Koordinatör :** Seyfi ÖNGİDER

Yayın Yönetmeni Merdan YANARDAĞ

Teknik Koordinatör: Hakkı ZEL

Yazı İşleri
Dış Haberler Osman KÖKER
Ekonomi Sermet ÖZDOĞAN
Kültür Sanat Sezai SARIOĞLU
Makaleler Veysi SARISÖZEN

Haber Merkezi: Ahmed BERTUĞ, Ayla ÖNDER, Ali IŞINGÖR

İşletme Müdürü Ali KÜÇÜK

Sorumlu Müdür: Hüseyin AYIK

Reklam Müdürü Emine SAPMAZ

Yayın Kurulu Seyfi Öngider, Sezai Sarıoğlu, Veysi Sarısözen, Merdan Yanardağ

Ankara Büro Temsilci: Mustafa ERDOĞAN, Aylan UNCU, Hatice Can KÜRTÜNCÜ

Ankara Tel:(0312) 418 41 98 Fax:(0312) 418 22 63

İzmir Tel: (0232) 464 21 30

Avrupa Temsilciliği Engin ERKİNER, Kasseler Str. 1a, 60486 Frankfurt, Tel: 49.69.7075714, Fax: 49.69.625645

Adres: Sıraselviler Cad. Billurcu Sk. No: 3/8 Taksim / İstanbul **Tel:** (0212) 244 30 67 - 249 99 29 **Fax:** (0212) 249 99 29 **Basıldığı Yer:** Serler Matbaacılık **Dağıtım:** BBD